

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş.Sayfa: 1

27 Kasım 2012 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.00

BAŞKAN: Nimet BAŞ (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Naci BOSTANCI (Amasya)

SÖZCÜ: İdris ŞAHİN (Çankırı)

KÂTİP: Cengiz YAVİLİOĞLU (Erzurum)

-----0-----

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, tekrar hoş geldiniz.

Toplantı yeter sayımız vardır, toplantımızı açıyorum.

Bildiğiniz üzere, dünkü toplantımızda raporun genel değerlendirme ve sonuç hâlini hep birlikte vermiştik.

Değerli üyeler, bu son toplantımızın gündeminde, sizlere de ilettiğimiz üzere, Komisyon rapor taslağının karara bağlanması hususu yer almaktadır. Bu gündemle raporumuzu karara bağlayarak Komisyon çalışmalarını bugün itibarıyla bitiriyoruz.

Şimdi gündeme geçiyorum.

Bu konuda, son olarak, dün kararlaştırdığımız üzere, sonuç ve önerileri tekrar gözden geçirdikten sonra söz almak isteyen milletvekillerimiz varsa onlara söz vereceğim.

Bilmiyorum, sonuç ve öneriler okundu mu. Tekrar burada okumak biraz zaman kaybettirir hepimize. Dün itibarıyla aramızda tartıştığımız şekilde şekillendirdiğimizi düşünüyorum. Söz isteyen varsa söz veriyorum.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Başlıklarını bir görelim Başkanım genel olarak şöyle, öneri olarak...

BAŞKAN – Evet, “genel değerlendirme ve sonuçlar...”

“Öneriler” kısmını açar mısınız arkadaşlar?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş.Sayfa: 2

“Sivil anayasa” başlığı, “Gerçekleri Araştırma Komisyonu” başlığı, araştırma komisyonları önerileri var altında, “devlet ve darbe mağdurları...”

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bize dağıtılarda “Hakikat Komisyonu” var.

BAŞKAN – Kelime olarak, daha, “gerçek” kelimesi birbirini karşılar diye düşündük. Biraz daha Türkçe.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Çok özür dilerim. Dünden söylemiştik ama buraya gene geçmemiş. Ben Başbağlar’ın da oraya mutlaka yazılmasını...

BAŞKAN – Yazın arkadaşlar.

Yazıldı diyorlar.

Arkadaşlar, yansıttığınızla şey farklı olmasın sakın. Bizim elimizdekilerde var.

Yukarıda, Feyzullah Bey. “Başbağlar, Sivas olayları, Yavi Katliamları ve benzeri olayları araştırmak üzere...”

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi, bu sivil anayasa konusunda, sadece anayasa mı? Bunu lütfen bir daha değerlendiresek arkadaşlar. Yani Türkiye'nin, demokrasiyi geliştirecek...

BAŞKAN – Ben tek tek söz vereyim mi isterseniz? Bu konuda sırayla gidelim.

Buyurun Ahmet Bey.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi biz sivil anayasadan bahsediyoruz, askerî yargıdan bahsediyoruz. Bunlar dağınık biraz. Yasaların da yani demokrasiyi geliştiren yasalar şeklinde, demokratik yasalar, yasal bir demokratik düzen kurma anlamında bir yasama üzerinde de durmak lazım değil mi?

BAŞKAN – Sivil anayasadan sonra geliyoruz ya. Anayasa olduğu için en öne aldık. Dün konuşmuştuk. Tekrardan kanunlarla ilgili de düzenlemeye aldık, onu da aldık.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Tabii, kanunların Anayasa’ya uygun olması gerekir diye, eğer biz anayasayı kuvvetli bir şekilde...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş.Sayfa: 3

BAŞKAN – Yok, normalde kanunları işledik zaten, geliyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Geçiyor mu?

BAŞKAN – “Sivil anayasa”dan sonra, “Gerçekleri Araştırma Komisyonu.”

“Devlet ve darbe mağdurları” yani bu süreçleri yaşamış olanlarla ilgili, dün sadeleştirdiğiniz şekilde.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sayın Başkanım, takip edemiyoruz, ne oradan ne buradan. Hangisi?

BAŞKAN – Ekrandan çıktı alalım.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Bunlar eksik.

Bir cümle ifade edebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, dün burada görüştük. Güzel bir mutabakat çıktı ama dün, yine söylüyorum, burada ortaya konulan metin TRT’ye verilmiştir. Bunu çok net söylüyorum. TRT’nin yayınladığı dün akşamki metin, bizim burada konuştuğumuz metin değildi. Bu doğru değildir ve şık değildir.

BAŞKAN – Öncekini mi yayınladılar?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Öncekinden alıntılar yaptılar efendim.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Evet.

Bir daha söylüyorum, bu sürecin nasıl işlediğini paylaşmak adına böyle bir tespitte bulunmak istiyorum. Dün bizim kararlaştırdığımız ve kabul ettiğimiz metinle, dün TRT’de yayınlanan metin arasında hiç...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Tashih ederiz onu, bugün açıklarız.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Ama dün yayınlandı yani bunu çok net söylüyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – O, TRT’nin habercilik anlayışı.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır, habercilik anlayışı değil. Buradan...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş.Sayfa: 4

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Bizim anlayışımız arkadaşlar, TRT'nin değil yani ne verirse o çıkıyor.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Evet.

Buradan kesin çıkarttığımız cümleler, TRT'de dün akşam yayınlandı, ben izledim televizyonu.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Demek ki bu toplantıya katılmayan arkadaşlardan birinden almışlar.

BAŞKAN – Katılanlar vermez, evet, değişiklikleri.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır, katılmayan değil, dün de söyledim.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ama daha, katıldığımız için, dün muttali olduk ona biz, katıldığımız zaman muttali olduk. Katılmayanların eline nereden geçiyor? O da başka bir şey.

BAŞKAN – Sivil anayasa konusunda, öneriler konusunda herhangi bir söz talebi var mı? Yok.

2'nci maddeye geçiyorum: “Gerçekleri Araştırma Komisyonu” kısmı, önünüzde belgeler var, o konuda söz almak isteyen var mı?

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Bunları yeniden okuyalım veya okutalım.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Okutalım Sayın Başkan. Bu çok önemli konusu buranın.

BAŞKAN – İdris Bey okusun, Sözcümüz.

İdris Şahin Bey, buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Gerçekleri Araştırma Komisyonumuzun ele almış olduğu konunun derinliği ve kapsamının genişliği sebebiyle detaylı araştırma fırsatı ve imkânı bulunamayan hususların olduğu ortaya çıkmıştır. Bu itibarla Hakikat Komisyonu marifetiyle

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş.Sayfa: 5

çalışmalara devam edilmelidir. Bahse konu komisyonun en az iki yıl süreyle çalışması ve daha geniş yetkilerle donatılmasını teminen...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Pardon, pardon...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Altı değiştirmemişler, üstü değiştirmişler. Ben değiştirdim yani üstü ben değiştirdim.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sen mi değiştirdin?

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Orada var mı?

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır, yok.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Arkadaşlar, bir eski dağıtıldı; tekrar, yeniden dağıttınız, karıştı hepsi birbirine.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – “Hakikat komisyonu” olarak geçiyor, ben değiştirdim üstü.

BAŞKAN – Şu benim önüme koyduğunuzdan bir çoğaltıp verir misiniz, arkadaşlar, milletvekillerimizin önüne ya. Aynısından bir veriverin benim önümdekinden. Bende doğru gözüküyor, herkeste farklı.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Doğru düzgün bir isim koyun ya! Bu ne? “Gerçekleri araştırma...” Ne gerçeği? Ne gerçek varmış da araştırıyorsunuz?

BAŞKAN – Ne diyelim?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Şimdi buna takılmayalım Özcan Hocam ya.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Ne ya? Niye? Takılacağız kardeşim. Şimdi kavramın başı yanlış olunca, sonu da yanlış olur. Neyi araştıracağız bununla, ağabey?

“Bu itibarla Hakikat Komisyonu marifetiyle çalışmalara devam edilmelidir. Bahse konu komisyonun...”

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Ya, ticari sırrı filan araştırmak istemiyor musun sen?

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Bu ticari sır değil.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Ağabey, dün görüştük bunları da onun için.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş.Sayfa: 6

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Bunların hepsi vardı. “İsmi değiştiririm.” dediniz sadece. “Darbe mağdurları”, “siyasi cinayetler”, “1 Mayıs 1977, Maraş, Çorum, Malatya ve Sivas katliamları”, kamuoyunda hukuk dışı faaliyetler olarak ifade edilen şeyleri söyledik. Bunlar.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Bizim rütbelerin sökülmesi nerede?

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Rütbelerin sökülmesi basına yansımış zaten.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Hayır, nerede, hani? Burada görmüyorum.

BAŞKAN – Şimdi, Özcan Bey, toplantıyı belli bir nizam içinde sürdürmek adına, sonuç ve öneriler kısmını madde madde gidiyoruz. Sizin dünkü önerilerinizi de -siz yaptıktan sonra çıktınız- aramızda tartıştık ve o konuya da geliriz tekrar. Yani madde madde gidelim. Bunları bitirdikten sonra, yeniden ilave öneriler varsa veya önermeler içerisinde değişiklik yapmamızı istediğiniz hususlar varsa öyle ilerleyelim, daha sağlıklı bir toplantı yapmış oluruz.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Devam edeyim mi Başkanım?

BAŞKAN – Buyurun lütfen.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Orayı... “Gerçekleri Araştırma Komisyonu marifetiyle çalışmalara devam edilmelidir. Bahse konu komisyonun en az iki yıl süreyle çalışması ve daha geniş yetkilerle donatılmasını teminen devlet sırrı, ticari sır ve bankacılık sırrı niteliğindeki bilgilere erişme imkânını verecek hukuki düzenlemeler yapılmalıdır. Bunlara paralel olarak TBMM İç Tüzüğünde gerekli değişikliklerin yapılması sağlanmalıdır.

Darbe mağdurları...”

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Bir dakika. Buradaki bu süreyi, iki yıllık süreyi kaldıralım.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Yeterli süre.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Biz tahdit koymayalım.

BAŞKAN – “Takdiri Genel Kurula bırakılmak üzere” deyin, Genel Kurul belirlesin.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş.Sayfa: 7

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır, efendim, şöyle bir şey önerebilir miyim orada?

Değerli arkadaşlar, “İç Tüzük’te gerekli değişikliklerin yapılması” diyoruz ya, gerektiğinde yasal düzenlemeler de gerekiyorsa bu konuda, yalnız İç Tüzük yetmez.

(Oturma Başkanlığına Mehmet Naci Bostancı geçti)

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen... Süleyman Bey’i dinliyoruz.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başkan, en son cümlede, dün tabii “evet” dedik ama okudukça, bir sıkıntı yaşanmaması, ilerisi açısından... Bu yalnız İç Tüzük’le de çözülmeyebilir. Bu anlamdaki düzenleme yani bir İç Tüzük düzenlemesi de buna kifayet gelmeyebilir çünkü Gerçekleri Araştırma Komisyonu... Bununla ilgili bir yasal düzenleme de gerekiyorsa buraya da koyalım diyorum, önerim budur.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Değerli Başkanım, orada bir hukuki düzenleme var. O yetmez mi?

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Yetmez.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Ne diyoruz biz orada?

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi, sırlara ilişkin o hukuki düzenleme. Komisyonun çalışması ve görevlerine ilişkin hukuki düzenleme yok.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – “Bahse konu komisyonun en az iki yıl süreyle” demişiz.

BAŞKAN – “En az iki yıl”ı çıkaralım.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – “En az iki yıl süre”yi çıkartıyoruz, “Genel Kurulun takdir edeceği süreyle” diyelim. “Genel Kurulun takdir edeceği süreyle çalışması ve daha geniş yetkilerle donatılmasını teminen devlet sırrı...” Ondan sonraki kısım kalıyor.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – İşte, burada, diyor Süleyman Bey, hukuki bir düzenleme.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş.Sayfa: 8

BAŞKAN – “Komisyonun gerekli hukuki düzenlemeler dâhil, Genel Kurulun takdir edeceği süreyle çalışması” desek olur mu?

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Yok, hukuki düzenlemeleri ayrı diyelim ona.

BAŞKAN – Hayır, “Komisyonun nasıl çalışacağına ilişkin hukuki düzenlemeler de dâhil olmak üzere” manasında söylüyor.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ama İç Tüzük'teki düzenleme yetmiyor ona.

BAŞKAN – “Hukuki” diyoruz ya, daha geniş olarak, sadece İç Tüzük değil, tüm yasal düzenlemeleri kastetmiş oluyoruz hukuki düzenlemeyle.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Tabii, “hukuki düzenlemeler” deyince Naci Hocamın söylediğine gelir, Ahmet Bey, orada.

BAŞKAN – “Komisyonun gerekli hukuki düzenlemeler dâhil, Genel Kurulun takdir edeceği süreyle çalışması...” Uygun mudur?

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Çok özür dilerim. Şimdi, öyle dediğiniz zaman, Komisyonun çalışmasıyla ilgili hukuki düzenleme, o çalışma şekliyle ilgili, hâlbuki biz böyle bir komisyon kurulmasını istiyoruz. Bence bunu teklif ederken bir yanlışıma şu: Arkadaşlar, yani İnsan Hakları Komisyonumuz var. Bu Komisyon da bunlarla ilgili konularda çalışıyor. Ondan sonra, yeni bir komisyon daha kuruldu yine aynı şeyde.

BAŞKAN – Hocam, mikrofona basarsanız...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Şimdi, bizim Meclis İç Tüzük'üne göre, komisyonların neler olacağını teker teker İç Tüzük saymıyor, “Komisyonlar karar.” diyor. Tahdidî bir sayım yok orada. Bunun için bir hukuki düzenlemenin oraya yazılmasına gerek yok çünkü Meclis istediği komisyonu kurabilme hakkına sahip. Meclis istediği komisyonu kurabiliyor hiçbir kanuni değişiklik yapmadan, tüzükte de değişiklik yapmadan. Ha, bunun süresi ne olur, ne eder, ona Meclis kendisi karar veriyor. Bence bunların üzerinde durmaya

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş.Sayfa: 9

hiç gerek yok. Açsın arkadaşlar, baksınlar. Bir komisyon kurmak için Tüzük'te değişiklik yapılmasına gerek yok.

BAŞKAN – 3+1 zorunlu değil mi süre olarak?

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Zorunlu, üç aylık süre zorunlu.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Hayır, değil, üstadım. Daimî komisyon devamlı kurabilir diyorum.

BAŞKAN – Ha, daimî komisyon.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ama İç Tüzük'e göre...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Beyefendi, İç Tüzük'e göre Meclis toplanır, “şöyle bir komisyon kurulmasına karar verilmiştir.” der. Kanunlaşıyor zaten o. Bunun için bir kanuni düzenlemeye gerek yok ki. Biz teklif edeceğiz, onlar da böyle bir daimî komisyon kuracaklar. Geçici bir komisyon istemiyoruz ki biz.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Buradaki “hukuki” lafı yetiyor mu buna?

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Yeter de artar bile, çok bile.

BAŞKAN – Komisyonlar sayılmış.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Üstadım, tahdidî değil o da. İyice bakın ona. Sayılırken bunun dışında hiç kurulamaz başkadır, Meclisin komisyon kurma yetkisi başkadır.

BAŞKAN – Tabii, sonradan kurulan komisyonlar kanunla kurulmuş, mesela Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Kardeşim, müsaade eder misiniz. Tahdidî değildir. Meclis, “hukuki” dediğiniz zaman, istediği anda istediği kadar komisyon kurabilir. Hiç bunun...

BAŞKAN – Kanunla.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

10

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Yahu zaten Meclisin kurması kanun değil mi? Yani bir kanun yapmaz, Meclis komisyonu kurar, kurdum der ve zaten bu İç Tüzük'e uygun olarak komisyonlar çalışır, o kadar.

(Oturum Başkanlığına Nimet Baş geçti)

BAŞKAN – Tartışmalar tamam mı bu konuda?

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Başkanım, Siyasi ve Sosyal Olayları İnceleme Komisyonu olarak adını geçirirsek bir sıkıntı olmaz noktasında bir görüş var. Makul bir teklif.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Nasıl?

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Siyasi ve Sosyal Olayları İnceleme Komisyonu.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Siyasi ve Sosyal Olayları İnceleme Komisyonu bir mağduriyet inceleme komisyonu değil ki arkadaşlar.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – O zaman “Siyasi ve Sosyal Mağduriyetleri İnceleme Komisyonu” dersiniz Ahmet Bey.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Arkadaşlar, bir kalıp noktasında bu kadar takılmaya da gerek yok gerçekten de...

BAŞKAN – Şimdi, genel olarak bu öneri kabul görüyor mu, görmüyor mu arkadaşlar?

“Gerçekleri Araştırma Komisyonu’ uygundur.” diyenler... Gerçekleri Araştırma Komisyonu olarak kabul edilmiştir.

Devam ediyoruz.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – İdris Başkan, “Bu itibarla yasal düzenlemeler yapılarak” diye ilave ederek onu düzeltelim.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – “Bu itibarla Gerçekleri Araştırma Komisyonu marifetiyle...”

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – “Bu itibarla” lafından itibaren “yasal düzenlemeler yapılarak” diyelim, bitsin cümle.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

11

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – “Bu itibarla yasal düzenlemeler yapılmak suretiyle...”

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Genel Kurulun takdirine...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – “...Gerçekleri Araştırma Komisyonu çalışmalarına devam edilmelidir.”

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – “...kurulmalıdır.”

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Yalnız, bu sadece o iki yılı kaldırıyor.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Şimdi, ben çok özür diliyorum. Tabii, biz yasa yapıcı değiliz burada, kabul ediyorum ama sınırsız bir komisyon da bazen... Yani bir algı anlamında söylüyorum yani bir de bu konuştuğumuzun bir algı yaratması gerekiyor kamuoyu karşısında. Yani böyle sınırsız, hani, süresiz...

BAŞKAN – “Takdiri Genel Kurula bırakmak üzere” diyoruz ya.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – İşte, ben bu...

BAŞKAN – Meclis anlaşıyor o konuda, Genel Kurulun takdirinde.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – İki yıl süresi bizim önerimizdir. O Genel Kurul onu zaten öyle yapacaksa yapar. Makul bir süredir, onun için söylüyorum. O eskisi gibi kalmasının şey olarak, hani toplumda yaratacağı şey vardır, böyle, “evet ya, iki yıllık bir süre böyle bir şey kurulması hâlinde bu iş araştırılacak.” gibi bir kurgudur. Genel Kurul zaten bunun süresini koymaya yetkilidir, biz koyacak değiliz burada.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Süleyman Hocam, orada toplumun algılayacağı, Gerçekleri Araştırma Komisyonudur, süresi filan değil. Böyle bir şeyi öneriyoruz, onu algırlarlar.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Tamam.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “Komisyonumuzun ele almış olduğu konunun derinliği ve kapsamının genişliği sebebiyle detaylı araştırma fırsatı ve imkânı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

12

bulunamayan hususların olduğu ortaya çıkmıştır. Bu itibarla yasal düzenlemeler yapılmak suretiyle Gerçekleri Araştırma Komisyonu kurulmalıdır. Bahse konu komisyonun Genel Kurulun takdir edeceği süreyle çalışması ve daha geniş yetkilerle donatılmasını teminen Komisyonun gerekli hukuki düzenlemeler dâhil Genel Kurulun takdir edeceği süreyle çalışması, devlet sırrı, ticari sır ve bankacılık sırrı niteliğindeki bilgilere erişme imkânını verecek hukuki düzenlemeler yapılmalıdır. Bunlara paralel olarak TBMM İç Tüzüğünde gerekli değişikliklerin yapılması sağlanmalıdır.”

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – “Yetkilerle donatılmasını teminen”den sonraki “Komisyonun gerekli hukuki düzenlemeler” bölümünü sileceğiz oradan. “Yetkilerle donatılmasını teminen...”

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “Genel Kurulun takdir edeceği süreyle çalışması, devlet sırrı, ticari sır ve bankacılık sırrı...”

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Onun yukarısında zaten var “Genel Kurulun.” Teminen...

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “...teminen devlet sırrı, ticari sır ve bankacılık sırrı niteliğindeki bilgilere erişme imkânını verecek hukuki düzenlemeler yapılmalıdır. Bunlara paralel olarak TBMM İç Tüzüğünde gerekli değişikliklerin yapılması sağlanmalıdır.”

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Uygun mudur arkadaşlar?

Geçiyoruz.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Bir saniye. “TBMM İç Tüzüğünde de” diyelim.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “Darbe mağdurları: Temel insan haklarının askıya alındığı darbe, muhtıra ve post modern darbe dönemlerinde mağdur olan, işkenceye uğrayan, hüküm giyen vatandaşların ve kamu görevlilerinin, durumlarının incelenmesi, gerektiğinde yargılamanın yenilenmesi dâhil olmak üzere haklarının iadesi;

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

13

ayrıca işkence, insan hakkı ihlalleri yapan ve insanlığa karşı suç işleyen kamu görevlilerinin araştırılması ve bunların kamuoyuna ifşa edilmeleri hususlarında;

Siyasi cinayetler: Darbe dönemlerine uzanan süreçlerde yoğunlaşan ve...”

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Bir dakika. Şu “hususunda”yı kaldıralım, orada bitsin cümle: “...edilmeleri.”

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bir de şu takdim tehir yanlışlığı var: “gerektiğinde yargılamanın yenilenmesi dâhil olmak üzere haklarının iadesi” değil de, “hakların iadesi dâhil, gerektiğinde yargılamanın yenilenmesi.”

BAŞKAN – “Gerektiğinde yargılamanın yenilenmesi dâhil...” Yargılamanın yenilenmesi en önemli husus olduğu için başlangıca konması, birinci cümle olarak...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Hakların iadesi için gerektiğinde yargılamanın yenilenmesi...”

BAŞKAN – Yok, yok. “Hakların iadesi” kavramı başka, yeniden yargılanma en önemli husus olduğu için başa alınması çok normal.

Devam.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – Tekrar okuyayım isterseniz:

“...gerektiğinde yargılamanın yenilenmesi dâhil olmak üzere haklarının iadesi” diye bitirdik.

Siyasi cinayetler: Darbe dönemlerine uzanan süreçlerde...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Orada bir sıkıntı var sanki. “dâhil olmak üzere”de “gerektiğinde yargılanmanın yenilenmesi, hakların iadesi” falan diye, “dâhil olmak üzere” iki ayrı şey olmuş.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

14

BAŞKAN – “Gerektiğinde yargılamanın yenilenmesi, hakların iadesi; ayrıca işkence, insan hakkı ihlalleri yapan ve insanlığa karşı suç işleyen kamu görevlilerinin araştırılması ve bunların kamuoyuna ifşa edilmeleri...”

Tamam?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Aynen öyle.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – “Dâhil olmak” çok güzel oturmuştu ama kaldırıncı geri, ayakta kaldı o. Yani o güzel bir cümleydi.

BAŞKAN – Feyzullah Bey “Güzel bir cümleydi.” diyor.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Bana göre, gerçi ben edebiyatçı değilim de beyefendi...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Yargılamanın yenilenmesi bir kül durumdur, hakların iadesi bunun cüzüdüdür. Yani o bakımdan, şu hâli daha uygun olabilir.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “...gerektiğinde yargılamanın yenilenmesi, haklarının iadesi; ayrıca işkence, insan hakkı ihlalleri yapan ve insanlığa karşı suç işleyen kamu görevlilerinin araştırılması ve bunların kamuoyuna ifşa edilmeleri.”

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Çok özür dilerim. O zaman araya virgül koyun çünkü hakların iadesi ayrı bir olaydır, yargılamanın...

BAŞKAN – Herkes mikrofonuna basarak konuşur mu? Zabıtlara geçmiyor.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – “dâhil olma”yı kaldırdığımız takdirde araya virgül koymazsak sanki yargılamanın yenilenmesiyle hakların iadesini...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Virgül koymuşlar zaten, var orada virgül.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Kaldırıncı onu...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Var; virgül var.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Peki.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – O “hakların iadesi”ndekine virgül koy, noktalı virgül olmaz orada.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

15

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Noktalı virgül... Açıklaması değil ki o onun.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “Siyasi cinayetler: Darbe dönemlerine uzanan süreçlerde yoğunlaşan ve büyük çoğunluğunun ya faili ya da azmettiricisi bulunamayan siyasi cinayetler ile toplumda infial yaratan ve özellikle de 1990'lı yıllarda meydana gelen...”

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “90'lı yıllar”ı çıkarmıştık dün.

BAŞKAN – Dün çıkarmıştık evet. Yıl sınırlaması yapmamıştık.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “ya faili ya azmettiricisi” olmaz.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) - Evet, bir tane “ya” fazla orada, baştaki “ya”yı kaldırın.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – İkisinden birisini arıyormuşuz gibi sanki.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “Darbe dönemlerine uzanan süreçlerde yoğunlaşan ve büyük çoğunluğunun faili ya da azmettiricisi bulunamayan...”

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “ya da”ya da gerek yok, “faili, azmettiricisi bulunamayan...”

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – “Fail” ayrı...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Ayrı ayrı şeyler onlar.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Biri tetikçi, biri teşvik eden.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Burada “bulunmayan”. “Bulunamayan” sanki bütün çaba sarf edilmiş, bulunamamış gibi.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – “bulunamayan” yerinde, çünkü...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – İtirazi şerh koyarım.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Koyabilirsin...

BAŞKAN – Tamam, koy.

Geçiyoruz.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “...bulunamayan siyasi cinayetler ile toplumda infial yaratan ve özellikle Sivas Olayları, Başbağlar ve Yavi Katliamları ve benzeri olayları araştırmak üzere;

1 Mayıs 1977, Maraş, Çorum, Malatya ve Sivas katliamları: 12 Eylül darbesine giden yolda...”

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Sivas” iki yerde geçiyor yalnız.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

16

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Biri 90’lı yıllar, birisi 80 öncesi.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Süreyi kaldırdık orada.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – İki Sivas var.

BAŞKAN – İki Sivas var, evet.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “90”ları da burada kaldırıyoruz zaten.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – “Sivas”ın birisi 80’den önce.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Anladım, şimdi “90’lı yıllarda” diyoruz ya, şimdi süreyi kaldırmıştık dün orada.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bu faili meçhuller filan kastediliyor.

BAŞKAN – Evet, okuyalım.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “...12 Eylül darbesine giden yolda ülkeyi darbe ortamına hazır hale getirmek için tertiplenen olaylar ile 1990’lı yıllarda arka planında yer alan karanlık odakların ortaya çıkarılması maksadıyla...”

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Nedir bu ya?

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – 90’dan önceki yıllar ne olacak?

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – 1 Mayıs 1977, başı. “1 Mayıs 1977”yle başlayan paragraf.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Yok ya, biz “bütün darbe dönemleri” diye dün bunu belirtmiştik.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Arkadaşlar, “90’lı yıllarda arka planında yer alan karanlık odakların...” diyoruz.

BAŞKAN – Yukarıda şöyle bir şey diyelim arkadaşlar: “Tüm darbe dönemlerini içerecek şekilde” diye bir cümle kurarsanız, “Siyasi cinayetler: Tüm darbe dönemlerine...” “Darbe dönemlerine uzanan süreçlerde yoğunlaşan” diyoruz ama...

Buyurun.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Bence bu dönemleri teker teker saymakta ve burada da onların geçmesinde çok büyük önem var. Saymadığımız zaman darbe yılları isimsiz kalır, Meclis, darbe...

BAŞKAN – Yılları, çok mesela bir darbe dönemi diye söz edemeyiz belki 90’lı yılların başından ama olağanüstü bir dönem olarak gözükmüyor. O yüzden, tarih, takvim planlaması...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

17

Zaten buna Meclis karar verecek. “Bir araştırma komisyonu.” diyoruz, biz genel bir öneride bulunuyoruz.

Devam edin.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “Kamuoyunda hukuk dışı faaliyetler içinde bulunduklarına dair iddialar bulunan ve Özel Harp Dairesi, "Gladio", "Kontrgerilla"..."

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şu “90’lı yıllar”ı bir daha düşünelim. Bakın burada “tüm” dedik. Süreçlerin tümünü dedik, burada...

BAŞKAN – Yine oradan da “90’lı yıllarda” deyin, onu çıkartın.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “90’lı yıllarda” diyoruz yeniden.

BAŞKAN – Gene çıkartın onu.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Hayır, “90’lı yıllar” kalsın. “90’lı yıllar” hiçbir şekilde yer almıyor.

BAŞKAN – Ben de aynı kanaatteyim.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Bir tane de “Kürt” lafı geçmiyor burada.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – “Türk” de geçmiyor.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Müsaade edin.

Bu cinayetlerin çoğu Kürtlere dönük cinayetler. Şimdi adını koymaktan... Niye bu “Filistin sorunu” diyoruz, bilmem ne diyoruz da “Kürt” demekten niye imtina edeceğiz? Bu kadar temkinli, bu kadar “Adını anmazsak inşallah şey olmaz.” anlayışı çok sıkıntılı. “90’lı yıllarda” diyelim, Kürtler de ayrı bir parantezi hak ediyorlar burada yani.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – 90’lı yıllarda yapılan eylemler sadece Kürtlere mi yapıldı?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Efendim, diğerlerini de yazın ama...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Peki, Kürtlerin işlediği cinayetleri de ayrı ayrı orada tatat mı edelim?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Yazın, yazın, onları da yazın.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Olur mu öyle bir şey?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Yazın, onları da yazın, bunları da yazın.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Efendim, cinayet cinayet...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

18

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Efendim, öyle değil. Kürt halkına dönük büyük bir operasyon yapılmış.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Kürt halkına dönük değil, PKK'ya dönük.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – PKK'de yazın siz, ne isterseniz onu yazın ama Kürtler... 17 bin faili meçhulün hepsi PKK'li miydi?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Tabii, değil.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Ee?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – 17 bin de değil.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Ee?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayı da meçhul.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Niye sayı meçhul olsun? Sayı niye meçhul olsun?

BAŞKAN – Arkadaşlar, bu konuda...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Peki, 15 bin olursa az mı olacak, 10 bin olursa az mı olacak?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Az değil. 17 bin de kesin sonuç değil.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Bunların hepsi militan mı? El insaf!

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – 1 tane, 2 tane olursa az mı olacak diye sor, 1 de az olacak.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – El insaf! İşte. Yani onun için, şu “90'lı yıllar” deyince, niye biz iğne batmış gibi zıplıyoruz ki. Sorumluluğu bize mi ait? Bu ülkenin tarihinde kara bir leke.

BAŞKAN – Kalsın “90'lı yıllar”

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hayır, “90'lı yıllar” dediğimiz zaman kalsın, ziyarı yok ama 90'lı yıllar bir süreci tarif ediyor ama biz bütün süreci...

BAŞKAN – Orası biraz...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Adını koymakta tereddütlü olursak böyle 90'lı yıllar falan gibi şey.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ne alakası var tereddütlü olmakla?

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır, onunla ilgili bir tereddütden kaynaklanmıyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

19

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – İşte, o zaman koyalım.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Değerli arkadaşım, 90'lı yıllarda işlenen cinayetlerle ilgili bir tereddüdümüz yok.

İDRİS BAL (Kütahya) – Burada Özal'ın da öldürölüp öldürölmediğı tartışılıyor. Yani burada etnisiteyle şeyi karıştırmamak lazım.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Neyi karıştırmamak lazım?

İDRİS BAL (Kütahya) - Darbe ortak bir hastalıktır. Burada etnisiteyi karıştırsak yani çok yanlış olur.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bütün cinayetler...

İDRİS BAL (Kütahya) – Tabii, herkese yönelik.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Kime ne yapıldıysa bütün cinayetler diyorum... Herkese, kime ne yapıldıysa... Kürt'tü, askerdi...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Uğur Mumcu da var...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Herkes konuşsun, ben de konuşayım o zaman.

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şimdi, sorun şu: Cinayetler cinsiyet bağlamında değerlendirilemez, cinayetler bölge bağlamında değerlendirilemez, cinayetler mezhep bağlamında değerlendirilemez, cinayetler etnisite bağlamında değerlendirilemez. Cinayetler bir toplumsal sorundur ve bu sorunda toplumdaki bütün cinayetler o işin içerisinde. Onun için, bunları Kürt olarak, Kürtlerin işlediğı cinayetler, Türklerin işlediğı cinayetler, filanca etnisitenin işlediğı cinayetler veya mezhebin işlediğı cinayetler olarak ayırtmak doğru bir yaklaşım değil, bu iyi bir tartışma da değil. Orada bütün vuku bulan cinayetleri ayrımsız irdeleme, inceleme, ortaya çıkarma gibi bir mecburiyet ve mahkûmiyet var. Sorun bu. Yani bunu “Efendim, işte Kürtlere yönelik filan...” diye ifade etmek çok yanlış. O zaman, PKK'nın Türklere yönelik işlediğı cinayetleri, Peçenek'ten başlayarak katliamları sırayla, alt alta saymak, ondan sonra öbür kişilerin yaptığı cinayetler diye saymak, bunlar karmaşaya götürür, kaosa götürür, bundan bir sonuç çıkmaz.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Peki.

Var mı başka bir diyeceğı olan?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

20

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Siz söyleyin canım.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) - Hayır, karışık olmasın diye.

Hadise şudur: PKK'nin yaptığı bütün silahlı eylemleri buraya yazabilirsiniz, yazılmalıdır, buna hiçbir itirazım yok.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Amacımız o değil ki.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Bir dakika... Sen konuştun Hoca, dur, bir de ben konuşayım.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Konuş canım.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Niye “Kontrgerilla, Gladio, JİTEM” diye sıralıyorsunuz? Niye? Şimdi, burada PKK'nin geliştirdiği şiddet ayrı bir şey, Kürt halkına dönük bu topraklarda yürütülen sistemli asimilasyon, inkâr, imha ayrı bir şey. Bu ülkedeki darbelerin önemli bir bölümü bu bilinci, bu itirazı ve bu talebi bastırmak gibi de bir yön içeriyor.

Şimdi siz hem diyeceksiniz ki: “Ordu Gladio’nun tasfiyesinden sonra şu kadar çoğaltıldı.” Peki, kime karşı çoğaltıldı? CHP’ye mi yönelecek, MHP’ye mi yönelecek, AK PARTİ’ye mi yönelecek?

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Teröristlere yönelik yapıldı.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Bir dakika... Bir dakika... Teröristler içinse çok bir ordu.

BAŞKAN – Karşılıklı tartışmayalım.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Çok bir ordu. 100 bin kişilik bir...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – İnsanları öldürenler, köy basanlar, kasaba yakanlar, araç...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Tamam... Bir dakika...

BAŞKAN – Şimdi...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Bir dakika Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sırrı Bey, tamamlamanız için gereken zamanı vereceğim ama bundan sonrası için -hem Sayın Yeniçeri’den hem diğer arkadaşlardan- hakikaten bir televizyon tartışma programında olabilecek bir yöntemle burada ilerlememiz mümkün değil. Siz tamamlayın, ondan sonra da birbirimizi bu anlamda... Yani genel maddeler ve durumlar

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

21

üzerinden bir değerlendirme yaparak ilerlersek... Bu politik tartışmanın arka planı çok dolu ve uzun saatler alır ve biz bugün sonuçlandıramayız. Yarın saat on ikide Meclis Başkanlığına sunacağımızı düşünürseniz ve aynı zamanda muhalefet şerhleri için de hepinize -muhalefet şerhi yazacak olanlar için- zaman tanımamız gerektiğinden dolayı şu sonuç ve öneriler kısmını tamamlamamız gerekiyor.

Buyurun.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Önümüzdeki pazara toplanalım, bunu teslim ettikten sonra yarın, akşama kadar münakaşa edelim.

BAŞKAN – Evet, mümkünse.

Buyurun lütfen; Sırrı Bey, tamamlar mısınız.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Efendim, münakaşa hastası değilim. Önümüzdeki hafta da toplanırız, her gün de toplanırız ama burada tarihe kalacak bir belgeden bahsediyoruz ve bu bir karar anı.

Şimdi, bu ülkede siz 100 bini aşkın bir paramiliter güç kuracaksanız ve “Bunu PKK’li terörist için kurduk, dizayn ettik.” diyecekseniz bu fazla çünkü devletin kendi verilerinde 5-10 bin tane silahlı güçten bahsediliyor, 5-10 bin kişilik ve bunun için F16’lar dâhil bütün orduyu seferber etmişsiniz, onun gerisinde bu paramiliter güçlerin neye hizmet edeceğinin, nasıl kontrol edileceğinin cevabı havada kalır. Bu, Kürt halkının böyle bir isyan, itiraz ve hak talebinin bastırılmasına dönük tarihsel olarak -bugünle sınırlı da değil- dizayn edilmiş bir yapı. Bu aymazlıktır ki zaten, sen hemen “Kürt” deyince PKK’yi orta yere getirdiğin içindir ki bu mesele buraya gelmiştir.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Kürt’le alakası yok PKK’nın... Ne senin PKK’yla ilgin var ne Kürtlerin...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Sayın Başkan uyardı, karşılıklı tartışmıyoruz Hoca.

Burada, Vedat Aydın’ın öldürülmesi, “Nevroz” olayları; Diyarbakır’daki bugün Yeşil’in, Gladio’nun en bilinen, en deşifre olmuş faaliyeti olarak anılan olay. Yaklaşık 100 bin kişilik kitlenin üzerine hedef gözetmeksizin ateş açıldı. Bunun gibi, 95 kişinin öldüğü 95 “Nevroz”u. İçerisinde 2 tane gazeteci de var. Tümünün polis ve özel kuvvetler kurşunuyla rastgele,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

22

hedef gözetilmeksizin... E, şimdi buna da “Kürtler, bu size dönük değil.” dersiniz, bir halkın hem umudunu hem onurunu incitmiş olursunuz.

Onun için, adını koyalım yani. Bu memlekette hiç mi Kürt meselesi olmadı? Bütün bu yapılanmalar, bütün bu faili meçhul cinayetler hiç mi husule gelmedi? Onun için, burada 90'lı yıllar bir süreç olarak tanımlanmalı, Kürt meselesinin de adı konmalı.

Şimdi biri alır, word'te tarama yapar, sonuç raporu bu ülkenin en büyük meselesini bir kelimeyle bile anmadan yazma becerisi göstermiştir. Onun için, bu olmadığı zaman ben bir muhalefet şerhiyle bunu dercedeceğim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Şirin Bey...

Yalnız, gerçekten bu mevzu üzerinde eğer bu sorun üzerinde bir tartışma açarsanız...

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Sayın Başkan, bir dakika... Bir şey söyleyeceğim.

Ben otuz sekiz yıllık askerlik hayatımda Türk Silahlı Kuvvetlerinin kuvvet yapılanmasını hep şu şekilde okudum, öğrendim ve anlattım kardeşlerime: Türk Silahlı Kuvvetlerinin kuvvet yapılanması kendi halkına karşı değildir, dış tehdit dikkate alınarak o kuvvet yapılanması oluşturulmuştur. Bazen batıda bir tehditle mücadele ederken doğudaki veya güneydeki bir başka tehdidi de savunmada kalacak şekilde bir kuvvet yapısı oluşturulmuştur. Ben hiçbir şekilde halkımızın içindeki herhangi bir etnik unsura karşı bir kuvvet yapısı oluşturulduğunu duymadım ve görmedim.

Teşekkür ederim.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Sayın Başkan, bir düzeltmeyle aşabiliriz. Şöyle bir önerim var.

BAŞKAN – Buyurun.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – “1 Mayıs 1977, Maraş, Çorum, Malatya ve Sivas katliamları: 12 Eylül darbesine giden yolda ülkeyi darbe ortamına hazır hale getirmek için tertiplenen olaylar ile 1990'lı yıllarda işlenen tüm cinayetleri...” ilave edelim ve cümleyi bağlayalım.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ondan önceki cinayetler?

BAŞKAN – Yani.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

23

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Bütün, tüm cinayetler. İşte, orada kastımız o. “90’lı yıllar da dâhil tüm cinayetleri...” diyoruz.

BAŞKAN – Buyurun Naci Bostancı Bey.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Şimdi orada birtakım olayları sayıyoruz, Maraş 77, Malatya, Sivas. 90’lı yıllarda yaşanan olaylar da Kürt meselesini derinleştiren olaylardır netice itibarıyla. Tabii, “Kürt halkına karşı yapılmış.” ifadesi çok tedbirli bir şekilde değerlendirilmesi gereken bir ifade. Orada, daha ziyade, kendisini bir etnik milliyetçilik şeklinde ortaya koyan ve şiddet esaslı bir kalkışmaya yönelik çeşitli olaylar söz konusu. Yoksa sadece Kürt olmasından dolayı halka yönelik bir şiddet uygulaması şeklindeki mesele tartışmaya açık bir mesele. Yani öyle diyeyim ben.

Fakat şöyle dersek, şimdi oradaki ifadelerin mantığı, esasında: 77’ye Maraş, Çorum, Malatya ve Sivas’ı saydıktan sonra “90’lı yıllarda Kürt meselesini derinleştirecek şekilde faili meçhuller olarak adlandırılan olaylar ve arkasındaki karanlık odaklar dâhil...” der isek bence maksada hizmet eder ve haklı da bir değerlendirme olur çünkü hakikaten o yıllardaki olaylar, bu Vedat Aydın meselesi dâhil, Lice’deki olay dâhil, bunlar çok travma yaratmıştır bölgede ve dramatik sonuçları olmuştur.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Kürt meselesini derinleştiren PKK da vardır.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Tabii, o da var.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Çok ciddi bir olay.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Doğru.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Esas odur.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Kürt meselesini derinleştiren.” diyoruz, yani...

BAŞKAN – İdris Bal Bey...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

24

İDRİS BAL (Kütahya) – Şimdi, o dönemde aslında, biraz önce de söylediğim gibi, Turgut Özal'ın öldürülmesi... Ki son raporlara göre büyük ihtimalle öldürülmüş olma durumu herhâlde söz konusu, tam net olmamakla beraber, medyaya yansıdığı kadarıyla.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Gerçek dışı şeyler bunlar...

İDRİS BAL (Kütahya) – Diğer taraftan, Eşref Bitlis'in, Uğur Mumcu'nun öldürülmesi var ve buna benzer bir sürü olay var. Eğer biz bu olaylara yönelik etnik ayrımcılıkla girersek o zaman demokratik olur. Arnavutlara, Yöröklere, Araplara, diğerlerine yönelik de yani bunu saymakta fayda var diye düşünüyorum ama karşımızda tüm etnik gruplara, tüm siyasi görüşlere, hatta hangi dine inanırsa inansın bedel ödeten bir darbe gerçeği var ve bizim de söylemlerimiz kucaklayıcı olmalı yani burada ve Türkiye'de de halklar eğer varsa, Türkiye'de de bir tane halk yok, açıkçası. Yani Kürt halkından bahsediyorsak, yani Arnavutların ne günahı var...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Katılıyorum. Onları da yazalım, varsa...

İDRİS BAL (Kütahya) – Arnavut halkları... Yörök halkından, Arap halkından bahsetmek lazım. Eğer bunlardan da bahsederek aslında biz bir ülke değiliz demektir yani bir millet de değiliz demektir.

Açıkçası, bu hususta bizim raporumuzda, daha ziyade kucaklayıcı, bilimsel ifadeler yer almalı. Yani etnisiteye meseleyi indirmemek lazım.

Ha, belki Naci Bey'in dediği gibi yani "Kürt meselesine de zemin hazırlamak için..." gibi bir şey koyulur mu? Yani belki zorlamayla o düşünülebilir ama ben onun ötesindeki bir yorumun bizim amacımız dışına çıkmamıza yol açacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Feyzullah Kıyıklık Bey...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Biz burada genel bir değerlendirme yapıyoruz, tabii kabul edilir veya edilmez. Ben hakları bile "çocuk hakları, kadın hakları" diye ayırmaktan yana olmayan bir insanım çünkü kul hakkı vardır, bunun içine herkes girer. Adam öldürmek vardır; Türk'ü, Kürt'ü, askeri, öğrenciyi öldürmek değil. Mesela Sivas olaylarının birincisi de ikincisi de Alevi-Hanefi kavgasıyla çıkartılmıştır. Yani çıkartanlar bunu körükleyerek çıkartmışlar. Çorum olayları da Maraş olayları da öyle. Başbağlar da bunun tersi. Birisi Sünni-Alevi, diğeri de Alevi-Sünni kavgasını belki yeniden ateşlemek için.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

25

Biz burada Sivas olayları dedik, Çorum olayları dedik, Kahramanmaraş olayları dedik. Bence burada da 1990'lı yıllarda işte Diyarbakır'da, Batman'da, efendim, Hakkâri'de vesairedeki meydana gelen olaylar diye geçerse, bunlar çok daha rahat...

Çünkü "Sivas olayları" dediğimize göre, en çok ölüm hadiseleri de Batman ve Diyarbakır'da oldu. Onlar da öylece yazılır ama bunu yazdığınız zaman bu sefer Sakarya üçgeninde de bu tip olaylar çok oldu. Bence...

BAŞKAN – Bir araştırma komisyonu kurulsun dediğimiz için yani bölge olarak...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Yani bunları uzatmak bence çok şey de... Bence hiç şey etmeden, olduğu gibi devam ettirmekte yarar var diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Naci Bey, buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Şimdi biz yeni bir durumdan bahsetmiyoruz. Aslında rapor okunduğunda görülecektir ki darbeci gelenekle Kürt meselesi arasında zaten bağlantı kuruluyor ve 90'lı yıllarda yaşanan olayların Kürt meselesini nasıl derinleştirdiğine dair değerlendirmeler var. Biz sonuç kısmına o değerlendirmelerin bir özetini koyuyoruz ve bunun aynı zamanda Türkiye'deki insanlar üzerinde iyileştirici bir etki yapmasını da istiyoruz. Hakikaten, insanların büyük bir kısmı 90'lı yıllarda yaşanan olay dolayısıyla Türkiye'deki o darbeci geleneğe, karanlık iktidar ilişkilerine farklı bir şekilde bakıyorsa onlara ilişkin birtakım araştırmaların yapılacağına dair bir vaadin de burada yer alması, raporun mantığı gereğidir.

O yüzden, ben "90'lı yıllarda Kürt meselesini derinleştiren..." cümlesinin raporun mantığıyla da uygun bir şekilde konulmasını uygun buluyorum.

BAŞKAN – Naci Bostancı Bey'in önerdiği şekilde, 90'lı yıllarda böyle bir cümle kullanılması...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Kabul edilebilir bence...

BAŞKAN - Diyen arkadaşlar, o şekilde önerisini...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Buradaki herkes herhâlde o kanaatte zaten. "Kürt meselesini derinleştiren..."

BAŞKAN – ...oylarınıza sunuyorum...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – "Kürt meselesini derinleştiren şekilde..."

BAŞKAN – "90'lı yıllarda Kürt meselesini derinleştiren şekilde arka planda yer alan karanlık odakların ortaya çıkarılması maksadıyla" diyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

26

Kabul edilmiştir. O şekilde düzeltiyoruz.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – “...yıllarında işlenen tüm cinayetler” diyoruz Başkanım. Oradaki o şeyi düzeltelim.

BAŞKAN – Tamam. Naci Bostancı Bey’in önerisi şeklinde...

Buyurun.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi, ben hâlâ 90’lı yıllardan bahsediyorum. Gene arkadaşlarımin söylediği girdi buraya, uygun da oldu.

Şimdi 90’dan önce işlenen başka çok önemli cinayetler var. Bir DİSK Genel Başkanının öldürülmesi var.

BAŞKAN – Onları da yazdık...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ama 90’da değil o.

BAŞKAN – Şimdi, Ahmet Bey, şöyle bir durum var. Bakın, şöyle kategorize ettik: Raporlarda 1980, 60, 71, 28 Şubat süreci olmak üzere sınıflandırdık ve değerlendirmeler, alt komisyon raporlarında kapsamlı olarak yapıldı. Aslında üst komisyon raporuna da bütün bu raporlarda yer alan siyasi cinayetlerin, Kemal Türker dâhil olmak üzere her biri isim isim sayıldı.

Şimdi burada -dün de söyledik- bunları tek tek yazmamız durumunda çok uzun paragraflar olacağı için, biz örnek, damga vurmuş birkaç hadiseden bahsetmek suretiyle “ve benzeri olayları araştırmak üzere” şeklinde cümle kurduk.

Şimdi, dün burada çok uzun saatler –dört saat- bu meseleleri tartıştığımız bir toplantı yaptık. Şimdi yeniden aynı konular üzerinde bir tartışma açıp ilerlememiz bu şekilde biraz zor oluyor diye düşünüyorum. Önerileri alıyorum, önerileri oyluyorum. Bu şekilde ilerleyelim mümkünse çünkü 1990’da...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – “...derinleştirecek şekilde...”

İDRİS BAL (Kütahya) – Özellikle 90’lardaki Başkanım.

BAŞKAN – Şimdi şöyle bir şey var; bakın, gerçekten de şimdi dönemleri aldığınız zaman, arkadaşlar, darbe dönemlerini inceledik, dört buçuk ayımız geçti. Belli dönemlerde belli olayların ağırlıklı olarak belli meseleler üzerinde yoğunlaştığını gördük. Bunlara ilişkin bir öneri sunmakta ve ortaya koymakta bir sakınca yok diye düşünüyorum.

Atila Kaya Bey, buyurun lütfen.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

27

İDRİS BAL (Kütahya) – Özellikle “90”lar dersek o sizin dediğiniz ortaya çıkar.

ATİLA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, bu ifadenin yanlış olacağını düşünüyorum ben. Yani o derinleştirmiştir ama “Kürt meselesi” dediğiniz zaman, o, bakış açısına göre değişiyor. Bu mesele bir terör meselesi midir, bir Kürt meselesi midir ya da işte etnik temeli olan bir bölücü terör meselesi midir? Dolayısıyla bu, bakış açısına göre değişen bir mesele. Bence bunun “etnik temelli bölücü terörü derinleştiren” şeklinde ifade edilmesi daha doğru olur diye düşünüyorum.

Bir de -gerçi biraz önce dile getirildi ama- bu, Türk devlet geleneğiyle ilgili bir meseledir. Yani devlet, bir insanı cezalandırırken ya da mükâfatlandırırken onun etnisitesine bakmıyor. Geleneğimizde öyle olmuştur. Şimdi ifade ediliyor, “Yok, Kürt asimilasyonu, işte kırımı, Ermeni kırımı...” Aslına bakarsanız, geçmişte en çok Türk kırımı yaşanmış. Yani bu, devletle ilgili bir mesele. Devlet, kendi idealine katılanı mükâfatlandırmada alabildiğine şey olduğu gibi, asi gördüğünü de cezalandırmakta. Onun etnisitesine bakmıyor, etnik kimliğine. Dolayısıyla, burada işte birtakım etnik unsurları...

Sonra, bu bizim bin yıllık, en azından bu coğrafyadaki aynı siyasi hâkimiyetler altında yaşamışlığımızın, Selçuklu, Osmanlı, cumhuriyet tecrübesinin ortaya getirdiği, aynı eğitim sistemlerinden geçmiş ve bir millet hâline gelme gerçeğimizi de göz önüne almamız lazım. Yani tek tek insanların -burada şimdi değişik siyasi partilerden insanlarız- sosyal ya da siyasal kimliği şu kabileye, şu etnik gruba, şu mezhebe bağlılıkla ifade edilirse, orada biz millî birliği, ulusal bütünlüğü nasıl sağlayacağız? Bunları kabul etmekle beraber bunların üzerinde bir meşruiyet gerekçesi olarak, aynı millete mensup olma anlamında bir temel kimlik şuurunu geliştirici yönde bir şey ortaya koymamız lazım bizim. Dolayısıyla bu tür yani şu, devlet -biraz önce ifade ettiğim gibi- mükâfatlandırırken ya da cezalandırırken etnisitesine bakmıyor, demek ki...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Atila, bu hakikatin yarısı. Bazen de bakıyor. Kürt raporları var 25’ten beri ama Türk raporu yok mesela. Bakıyor yani.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Başkanım, burada “özellikle” lafını kaldıralım. “Tertiplenen olaylar özellikle” olunca sanki münhasıran 90’lı yıllarda işlenen, sadece Kürtlere karşı işlenmiş cinayet gibi anlaşılıyor. O “özellik” lafını kaldıralım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

28

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Hayır “Kürt meselesini derinleştirecek” diyoruz.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Anladım. Aşağıda...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – “Derinleştirmeye matuf” diyelim.

BAŞKAN – Matuf olduğunu araştırsınlar, matuf mu değil mi?

Şimdi, tekrar önerilerinizi alabilir miyim şu kısmı düzenlemek için.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Oylayalım Başkanım.

BAŞKAN – Oyladım.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – ...düzenlemesi olarak koyarsanız artık söylenecek hiçbir şey kalmaz. Yani bu meseleyi bu şekilde ifade etmek, sanki “Türkiye’de bu kurulan tüm olaylar tırnak içerisinde Kürt meselesinden kaynaklanmıştır ve bundan neşet etmiştir.” anlamı çıkıyor. Bu çok tehlikeli ve tehdit edici bir cümle. Bu kavramları burada kullanmamak lazım. Bu bir primordialist yaklaşımdır. Bu, Türkiye’deki bütün bu vuku bulan olayları etnik temelde açıklama, bütün problemlerin kaynaklarını etnisiteye bağlama, etnik farklılıkları her şeyin üzerinde görme anlayışıdır. Bunun adı ırkçılıktır.

O bakımdan, Kürt meselesi olarak belki siz algılayabilirsiniz, kulaklarınıza da hoş gelebilir ama bu sorunu böyle görmek, sonunda bölünmeye gidecek bir tehlikenin altyapısını da açıklamak anlamına geliyor, kurmak anlamına geliyor. Onun için, bunun böyle ifade edilmesi doğru değildir. 1980’li yıllarda olaylar vardır, 1970’li yıllarda olaylar vardır. Bu olayların her birinin karakteristiği farklıdır. 90’lı yıllardaki olaylar da aynı birbirini devam eden sürecin ürünleridir. O bakımdan, o döneme münhasıran ortaya çıkan PKK terör örgütüne yönelik olarak alınan tedbirleri Kürt halkına veyahut Kürt meselesinin bir ürünü olarak alınan tedbirler görmek yanlıştır. PKK’nın yürüttüğü, ifade ettiği şeyleri de Kürt halkının istekleri olarak kabul etmek en büyük hata olacaktır. Kürt halkı ile PKK arasında uzaktan yakından bir alaka yoktur. Bugün PKK silahlı bir biçimde Kürt halkının iradesine el koymuştur veya oradaki bir kısım -en azından bir kısım- insanların iradesine el koymuştur, KCK yoluyla da bunu kurumsallaştırarak sürdürmektedir. Onların ifade ettiklerine, sözüm ona çözüm...

BAŞKAN – Hocam, burada kullanılan şeyden mi çıkarım var? Bu cümleden mi çıkardınız?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

29

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Burada Kürt meselesi diye bir mesele yoktur, bu meseleyi böyle koyamazsınız. Yani onu koyamazsınız oraya.

BAŞKAN – Şimdi şöyle bir durum var: Dediğim gibi, böyle bir öneri olarak sundum. Bu konuda bir görüş alışverişinde bulunduk, istişareyi tamamladık, oylamayı yaptık. Eğer “özellikle” kelimesi...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Şu cümlede “özellikle” yukarıdaki...

BAŞKAN – Cengiz Bey, buyurun.

CENGİZ YAVİLİOĞLU (Erzurum) – Cümleyi şu şekilde yazarsak, “özellikle” kaldırılıp “1990’lı yıllarda Kürt meselesini derinleştiren olaylar da dâhil işlenen tüm cinayetlerin...” çünkü...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – “tüm karanlık cinayetlerin...”

CENGİZ YAVİLİOĞLU (Erzurum) – “tüm karanlık cinayetlerin” “...olaylar da dâhil tüm cinayetlerin arka planında yer alan karanlık odakların ortaya çıkarılması.”

Böyle olduğu takdirde o özel vurgu oradan kalkmış olur.

BAŞKAN – Tamam. Yazdınız mı arkadaşlar?

Süleyman Bey, buyurun.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, aslında tabii bu bir referans metni. Bu referans metninde, biraz önce söylenen Kürt yaklaşımının konulmasında hiçbir... Yani gayet de güzel olmuştur, oraya oturmuştur da bana göre o yıllarla ilgili. Burada hiçbir sorun yok ama şunu net söylüyorum, spesifik olarak her konuyu biz burada yeniden sayarsak...

BAŞKAN – Sonuç bölümünü de sayamayız tabii ki, kesinlikle.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sona yani tek tek... Yoksa çok insan var önünde.

BAŞKAN – Yüzlerce olay var.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Benim söyleyeceğim Uğur Mumcu katliamı da var 90’lı yıllarda, başka katliamlar da yaşandı, önemli katliamlar. Bir anlayışa yönelik ciddi provokasyonlar da yapıldı. Ama bu, temel bir noktadır yani bu “Kürt sorunu” deyince de hani “Yoktur böyle bir sorun. Böyle bir yaklaşım hiç yoktur.” değerlendirmesinden biraz kaçınmak lazım. O bölgede yaşanan taa 80 darbesinde başlatılan sürecin esası oraya oturmuştur. O, bu süreci daha da gerilim noktasına oturtmuştur. Şimdi, bu hâliyle tamamdır, daha fazla üzerinde tartışmanın gereği yoktur.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

30

BAŞKAN – İdris Şahin Bey, son olarak size söz veriyorum.

Bu konu oylandığı için de geçeceğim.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Sayın Başkanım, ben sadece bir tespit yapmak adına söz istedim. “90’lı yılların karanlık cinayetleri” diye ifade ettiğimiz, bizim özellikle 28 Şubat Alt Komisyonun çalışmasında esas aldığımız, rehber aldığımız olayları kısaca burada ifade edeyim ve bunun sadece Kürt vatandaşlara uygulanan cinayetler olmadığı da en azından zapta geçsin çünkü biz burada Profesör Doktor Muammer Aksoy, Çetin Emeç, Turan Dursun, Bahriye Üçok, Uğur Mumcu...

BAŞKAN – Evet, bunların hepsi alt komisyon raporlarında var.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – ...ve Eşref Bitlis dâhil olmak üzere...

BAŞKAN – Bu bir referans metni, evet.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – ...90’lı yılların başlangıcındaki işlenen...

BAŞKAN – Hangileri araştırılacak?

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – ...karanlık cinayetleri bu isimlerle özellikle taçlandırdık, devamına bir diyeceğim yok. Bu tespiti yapmak üzere söz aldım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Taçlandırdık.” kelimesini oradan çıkartsak daha uygun olur.

BAŞKAN – Neyi?

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Önemli değil, ben Kadıköylü değilim, köylüyüm. O yüzden “Taçlandırdık.” kelimesi...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Cinayetler taçlandırıldı.” anlamında bir algı iddiası olur o cümle orada.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Hayır, hayır, o manada değil.

BAŞKAN – Kimin cümlesini söylüyorsunuz? Yazılı yerde mi?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Yok, yok, İdris Bey’in konuşmasında.

BAŞKAN – Kamuoyunda hukuk dışı...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

31

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Yok, yok, tamam, geçtik.

BAŞKAN – Devam edelim.

Arkadaşım okur musun?

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “Kamuoyunda hukuk dışı faaliyetler içinde bulunduklarına dair iddialar bulunan ve Özel Harp Dairesi, “Gladio”, “Kontrgerilla”, “JİTEM” adıyla bilinen oluşumlar. Kuruluşunda Seferberlik Tetkik Kurulu...”

BAŞKAN – “...adıyla kamuoyunda bilinen oluşumlar.” diyecektik. Yani biz kamuoyundaki isimleriyle... Belki başka bir ismi vardır, bilemeyiz. Kamuoyunda bilinen isimleri...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Bir de “dair çok güçlü iddialar bulunan” diyelim mi?

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Evet, tabii.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Evet, tabii, tabii.

BAŞKAN – Tamam, tamam. Devam.

Okuyun siz.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Dair çok güçlü.”

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – “Çok güçlü.”

BAŞKAN – Evet, tamam, “çok güçlü”.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “Kamuoyunda hukuk dışı faaliyetler içinde bulunduklarına dair çok güçlü iddialar bulunan ve Özel Harp Dairesi, “Gladio”, “Kontrgerilla”, “JİTEM” adıyla kamuoyunda bilinen oluşumlar.”

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – “Kamuoyunu” silebiliriz artık, çift oldu.

BAŞKAN – Evet.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – Evet, yukarıdakini mi, bunu mu silelim?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

32

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN – Evet, devam. Hem sil hem okumaya devam et.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “Kuruluşunda Seferberlik Tetkik Kurulu, sonra Özel Harp Dairesi ve ardından Özel Kuvvetler Komutanlığı ismini alan, doğrudan Genelkurmay Başkanlığına bağlı birim hakkında iddia edilen hukuk dışı tüm faaliyetlerinin incelenmesi ve buraya ait olduğu iddia edilen kozmik oda/odaların ve buradaki belgelerin araştırılması hususunda;

Birer araştırma komisyonu kurulması Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin takdirlerindedir.”

BAŞKAN – “Bütün bu hususlarda birer araştırma komisyonu kurulsun.” diyoruz.

“Devlet ve darbe mağdurları.”

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Takdirlerin” demeyelim onu, tavsiye edelim.

BAŞKAN – Talimat veremeyiz ki Meclis Genel Kuruluna.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – “Talimat” da vermeyelim efendim ama...

BAŞKAN – Takdirine...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Önerilmiştir...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Önerilmiştir.” diyelim yani

BAŞKAN – Tamam.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – “Türkiye Büyük Millet Meclisine önerilmiştir.”

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – “Önerilmesine” desek olur efendim.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Evet, “önerilmesine...”

BAŞKAN – Meclisin...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Bir de “birer” ifadesi sorununu “ayrı ayrı araştırma komisyonu kurulması” diyelim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

33

BAŞKAN – “Ayrı ayrı araştırma komisyonu kurulması hususunda Türkiye Büyük Millet Meclisine önerilmesine karar verilmiştir.” Meclis Genel...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Virgül koymana gerek yok.

BAŞKAN – Tamam, tekrar yaz.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “Ayrı ayrı araştırma komisyonu kurulması Türkiye Büyük Millet Meclisinin takdirlerindedir.”

BAŞKAN – “Takdirlerinde”ni çıkarıyorsun.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Cümlenin “Türkiye Büyük Millet Meclisini...”

BAŞKAN – “-ne önerilmiştir.” “Takdirlerinde” kısmını çıkarın.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “3) Devlet ve darbe mağdurları, darbe süreçlerini yaşamış ve demokrasilerini sağlamlaştırarak normalleşmelerini tamamlamış ülke örneklerini dikkate alarak tüm askerî darbelerin ve muhtıraların, hukuku ve demokrasiyi ağır şekilde ihlal eden fiiller olduğunu ilan edecek, darbelerin asli faillerini kınayacak ve tüm mağdurlardan özür dilemeye olanak tanıyacak bir hukuksal çerçeve oluşturmalıdır. “

BAŞKAN – Var mı bir itiraz?

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Bir dakika arkadaşlar, bu cümleyi bir daha okuyalım. Çok uzun bir cümle bu yani “Darbe süreçlerini yaşamış ve demokrasilerini sağlamlaştırarak normalleşmelerini tamamlamış ülke örneklerini dikkate alarak tüm askerî darbelerin ve muhtıraların...” Çok uzun bir cümle bu.

BAŞKAN – Mesela nasıl olmalı Ahmet Bey?

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Burada “hukuk ve demokrasiyi ağır şekilde ihlal eden fiiller olduğunu ilan ederek” değil yani “darbe süreçlerini yaşamış” ne, orada tarif ettiğimiz şey ne? “Eden fiiller olduğunu ilan ederek” Darbe mağdurlarından mı...

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (İstanbul) – Bence güzel, kalsın böyle.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

34

BAŞKAN – Şimdi, şu...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Hiçbir sıkıntı yok.

BAŞKAN – Şimdi, orada şöyle bir durum vardı: Yani biz aslında bu 1970’li yıllardan başlayarak kendi aramızda da tartıştığımızda ve uluslararası örnekleri araştırdığımızda, açıkçası bizim ülkemizde hem mağdurların haklarının iadesi hem de bu “özür dileme” kavramı... Aslında insani ilişkilerde nezaket çerçevesinde kullanılan bir kelime ama hukukta bir karşılığı yok. Her zaman diyoruz ki: Bunun bir hukuki karşılığı olmalı. Devlet bir manada bir kötü olayla ilgili özür dilediği zaman bunu maddi, manevi olarak tazmin etme yoluna gitmeli. Fakat bunu tazmin etme yoluna gidecek bir hukuki altyapımızın olmadığından hareketle bu hukuki altyapıyı oluşturacak bir düzenleme yapılmasını öneriyoruz.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – İşte bu yok burada.

BAŞKAN – Ama “bu süreçleri yaşamış, tamamlamış ülke örneklerini dikkate alarak” diyoruz. Mesela, bir İspanya, Yunanistan örneğini aldığımız zaman veya işte, Arjantin, Güney Afrika... Gerçekten bu fiilleri ilan edecek, önce kendisiyle, hani “yüzleşme” denilen kavram, sonra darbelerin asli faillerini kınayacak, sonra tüm mağdurlardan özür dilemeye olanak sağlayacak bir hukuksal çerçeve ama karşılığında “Şunlar, şunlar olacak.” deme değil, bir hukuksal çerçeve oluşturulurken siyaset bunları da tartışır.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi, o zaman Sayın Başkanım, şöyle demek lazım: “Ülke örneklerini” derken “bu ülkelerde alınmış hukuki tedbirleri” ya da “hukuki kurumları oluşturarak” ya da “hukuki yasal düzenlemeleri yaparak” dese...

BAŞKAN – Onu kastediyor zaten.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Örnek ve anlam itibarıyla...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ama “örnekler” dediğimiz onu ihtiva etmiyor.

BAŞKAN – Genel olarak...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

35

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ediyor, ediyor.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Özür dilemeye getiriyor örnekler o işi.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bütün onları dikkate alarak oraya bağlıyor.

CENGİZ YAVİLİOĞLU (Erzurum) – Şöyle bir şey yapılabilir belki...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bence devrik cümle çok uzun o ama...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Tamamlamış ülke örneklerindeki hukuki düzenlemeler dikkate alınarak”

CENGİZ YAVİLİOĞLU (Erzurum) – “Dikkate alınarak” evet.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Hukuki düzenlemeler”i oraya koymazsak özür dileme konusundaki örnekleri almış olacağız.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Tamam, koyalım.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Ülke örneklerini ve gerçekleşmiş hukuki düzenlemelerini...”

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – O zaman, “örneklenmiş hukuki düzenlemelerini dikkate alarak” değil mi?

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Evet.

CENGİZ YAVİLİOĞLU (Erzurum) – “Normalleşmelerini tamamlamış ülkelerde hukuki düzenlemeleri dikkate alarak...”

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Evet, “ülkelerde...”

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Ülkelerdeki hukuki düzenlemeleri...”

BAŞKAN – Tamam mıdır?

Devam: “Millî Güvenlik Kurulu.”

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “Millî Güvenlik Kurulu. Askerî vesayeti kurumsallaştıracak tüm mekanizmalar sivilleştirilmeli, hesap verebilen ve denetlenebilen bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

36

yapı inşa edilmelidir. Militarist dili, devlet söyleminin ve aygıtlarının merkezine taşıyarak kendine "hükümetler ve siyaset üstü" rol biçen Millî Güvenlik Kurulu'nun normal bir demokraside yeri yoktur. MGK uygulamalarının Türkiye'ye maliyeti; demokratik işleyişi engelleyerek siyasi, sosyal, ekonomik nitelikteki ulusal sorunların çözümünü güçleştirmiş olmasıdır. Siyasetin askerî vesayetten kurtarılması ve ülkenin her sorununun millî güvenlik kriterleri doğrultusunda tartışılmasının önüne geçilebilmesi için, Millî Güvenlik Kurulu Avrupa Birliği normlarında sivil yapının kontrolünde ve tavsiye organı şeklinde yapılandırılmalıdır. Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği kadrolarının sivilleşme süreci tamamlanmalıdır.”

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Onu kaldırmıştık dün. Millî Güvenlik Kurulunu yeniden yapılandıracağımız için bir Genel Sekreterlik olacak mı olmayacak mı belli değil o.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Yok, oradaki... Hayır, şimdi, var ya mevcut var. Şu andaki mevcudun da düzeltilmesi lazım Ahmet Bey. Oradaki şey, bu Millî Güvenlik Kurulunda bir sivilleşme oldu ama oradaki alt birimlerin çalışma usul ve esasları hâlâ yani belli yerlere bağlı olarak sürdürülüyor, bunun da tamamlanmasını öneriyoruz.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hayır, hayır, Yaşar Bey, şimdi, Millî Güvenlik Kurulunun zaten yeni bir şekle sokulmasını tavsiye ediyoruz.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Bu arada da diyoruz ki ...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği kalacak mı kalmayacak mı o zaman? Yani o belli değil ki daha.

CENGİZ YAVİLİOĞLU (Erzurum) – Şöyle...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hangi hâli alacağı belli değil.

CENGİZ YAVİLİOĞLU (Erzurum) – Bu “Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği de Millî Güvenlik Kurulunda önerilen değişikliklere uygun olarak düzenlenir.” diye bir şey...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Tamam.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

37

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği olacak mı bakalım o Millî Güvenlik Kurulunun düzenlemesinde. Bence millî güvenlik başkanlığı olacak.

CENGİZ YAVİLİOĞLU (Erzurum) – “Düşünülür.” deniliyor ya.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Biz kurumu kaldırmıyoruz Ahmet Bey, bunun için.

BAŞKAN – Buyurun.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hayır, “Yeniden düzenlenir.” diyorum.

BAŞKAN – Buyurun lütfen Feyzullah Bey.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Şimdi, arkadaşlar, eğer Millî Güvenlik Kurulu yeniden gözden geçirilip düzenlenecekse Genel Sekreterlik bir birim değildir, bir kurum da değildir, onun bir cüzüdüdür. Onunla ilgili “O da kalkacak.” demeye gerek yok yani “Bölük, marş marş yürü, Kandıralı sen de yürü.” demeye gerek yok. İçinde Kandıralı varsa o da gidecek.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Kandıralı’yı dün çıkarmıştık oradan zaten.

CENGİZ YAVİLİOĞLU (Erzurum) – Fakat şey de Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Asıl orada Millî Güvenlik Kurulunun demokratikleşmesi yolunda kanun değişiklikleri 2003 yılından beri...

CENGİZ YAVİLİOĞLU (Erzurum) – 2003’ten itibaren devam ediyor.

BAŞKAN - ...sürüyor, değişim gerçekleşiyor. Burada, aslında, Avrupa Birliği normlarına uygun hâle getirildi ve büyük bir eksiklik olan kısmı... Sadece Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin sivilleşme sürecine ilişkin birtakım eksiklikleri var. Genel olarak diğer yapısını da birlikte ele alıp hani “varsa” deyip... Ama asıl vurgulamak istediğimiz önemli kısım bu.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Hangisi asıl önemli olan yani sizinki mi?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

38

BAŞKAN – Şu an Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, yapılanması itibarıyla son derece önemli ve çok etkili ve MGK kararlarının oluşumuna da çok aktif olarak katkı sağlayan yani Millî Güvenlik Kurulundan daha önemli bir birim Genel Sekreterlik, öne çıkan da bu.

CENGİZ YAVİLIOĞLU (Erzurum) – Kesinlikle.

BAŞKAN – Yani “onun başına sivil getirilmesi”, “sivil birinin atanması” gibi filan düzenlemeler yapıldı ama yapısal olarak sorunlu bir bölümü, en sorunlu bölümü...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Sayın Başkanım, burada önemli olan Millî Güvenlik Kurulunun hukuksal yapısıdır, sıkıntı olan da kanuni yapısıdır, Sekreterlik değildir. Ne olur yani burada Sekreterlik, Millî Güvenlik Kurulu Kanunu’nun içerisinde; Kanun ona o yetkiyi verdiği için o hâle gelmiş. Biz kanunda değişiklik istediğimize göre Sekreterliğin geriden oraya yazılmasına ben cidden, şahsen karşıyım, hiç gerek yok.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Bana göre de gerekli.

BAŞKAN – Siz buyurun.

Yaşar Bey söz istiyor, ondan sonra karara bağlayacağım.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Şimdi, bu tenkitler ve öneriler de doğru ama buranın yapısı, şu anda başındaki sivilleşmeyle tamamı sivilleşmiş değil. Yani buradaki öneri, mevcut hâlin bir an önce demokratik yapıya uygun hâlde sürdürmesi görevini... Onun için bu öneri var. Şu anda, mesela, oradaki seferberlik vesaire filan daireleri kalktı ama psikolojik iletişimle ilgili olan kısımları hâlâ belli kurumlara bağlı olarak çalışıyorlar. Bunların da sivilleşmesini önermektedir bu. Bence böyle bir şey yazılmasının bir mahzuru yok.

BAŞKAN – O zaman şöyle önerelim mi?

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Oylama yapılınsın.

BAŞKAN – Bir öneriyi yapayım, ondan sonra “Millî Güvenlik Kurulunun sivilleşme süreci tamamlanmalıdır.” diyelim mi?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

39

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – İşte o kadar.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Evet.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Evet, evet.

BAŞKAN – Tamam. “Millî Güvenlik Kurulunun sivilleşme -Sekreterliği çıkarın- süreci tamamlanmalıdır.” Bitti.

CENGİZ YAVİLIOĞLU (Erzurum) – Sayın Başkanım, ben Genel Sekreterliğin de kalması taraftarıyım.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Genel Sekreterlik var zaten.

CENGİZ YAVİLIOĞLU (Erzurum) – Hayır yani onun da Millî Güvenlik Kurulu ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Ne alakası var hukuki kontrolünün de ya?

CENGİZ YAVİLIOĞLU (Erzurum) – Şimdi, bu şundan dolayı...

BAŞKAN – Karara bağladık diye düşünüyorum.

CENGİZ YAVİLIOĞLU (Erzurum) – Siz de bahsettiniz Sayın Başkanım, yani bu iş Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği üzerinden yürütüldü.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Başkanım, kesinlikle yani sadece Millî Güvenlik Kurulundaki aldığı bir kararı değerlendirmeyin, diğer kurumlar üzerindeki baskı ve vesayetin Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği üzerinden...

BAŞKAN – O zaman şöyle bir şey... Şimdi, İdris Bey, o zaman şöyle bir şey yapalım...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – “Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği” diye bir kanun yok. Lütfen, istirahat ederim.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Evet.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Ne olur, Allah rızası için ya.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

40

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Uygulamaya baktınız mı Feyzullah Bey?

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Baktım tabii Beyefendi, bakmaz olur muyum.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Tamam, uygulamada da Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği üzerinden alınır her şey.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Kardeşim, kurum yok, öyle bir kurum yok.

BAŞKAN – Şimdi, bir öneri... Bir saniye... Tartışmayı noktalamak adına bir öneride bulunacağım tekrar. Millî Güvenlik Kurulunu değerlendirdiğimiz bölüm zaten bir hayli uzun olmuş yani paragraf olarak. İsterseniz, orada en son önerimiz “Millî Güvenlik Kurulunun sivilleşme süreci tamamlanmalıdır.” diyoruz ya, yukarıda asıl sorunun Genel Sekreterlik olduğuna dair bir vurgu yapalım.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır, hayır, gerek yok efendim.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, izin verir misiniz?

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır, gerek yok.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi, biz Millî Güvenlik Kurulunu eğer demokratikleştirdiysek -konuşmaları bazen anlamıyorum- eğer demokratikleştiremediğimiz bir Genel Sekreterlik kalmışsa onu yazalım.

BAŞKAN – Yok, o manada değil.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Millî Güvenlik Kurulunu kaldıralım.” demeyelim yani. Dolayısıyla, Genel Sekreterlik...

BAŞKAN – Öyle bir anlaşılma olduysa ben, kendi adıma, benim konuşmam üzerine düzeltme yaparız yani 2004 yılından bu yana, bu yönde çok adım atıldı ama belli bölümlerde sıkıntı var, belki bu manada bir değerlendirme dedim.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Yani demek ki yapmamışız gerekeni yani.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

41

BAŞKAN – Bu değerlendirmeyi ben yapmadım, yapılan değerlendirme üzerinde görüşüyoruz.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır, hayır, Sayın Başkan...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ben bitireyim, izin verir misiniz?

Şimdi, Millî Güvenlik Kurulu yeniden sivilleştirilecekse bunun organlarından biri olan Genel Sekreterlik zaten bunun içerisinde...

BAŞKAN – Tamam, düzelttik, kaldırdık Ahmet Bey zaten.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – ...bir çözüme ulaşacak demektir, değilse...

BAŞKAN – Üzerinde bir tartışmaya devam etmeye gerek yok.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – ...Genel Sekreterliği de kaldırmıyoruz zaten burada. Kaldırmayı tavsiye etmiyorum.

BAŞKAN – Cümle olarak çıkardık, istediğiniz doğrultuda değişiklik yapıldı.

Süleyman Bey, aynı konuda mı?

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Aynı konuda, şundan dolayı efendim yani...

BAŞKAN – Eğer benzer şeylerse...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – ...anlaşılsın diye söylüyorum. Hayır, burada zaten şunu çok net koyuyoruz: “Millî Güvenlik Kurulu Avrupa Birliği normlarında sivil yapının kontrolünde ve tavsiye organı şeklinde yapılandırılmalıdır.” Çok net cümle.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Bu zaten.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Esası bu.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Yani Genel Sekreterin bir şeyi kalmıyor orada yani.

BAŞKAN – Tamam, beşe geçelim.

“Genelkurmay Başkanlığının Hukuksal Statüsü.”

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

42

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Bunu okumadan bir şey arz edebilir miyim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Şimdi, ben bu paragrafı okudum bir asker olarak. Şöyle anladım: “Genelkurmay Başkanlığı modifiye edilerek mevcut hâliyle kalsın.” gibi bunu algıladım, bu bence hiç uygun değil. Gelişmiş Batı demokrasilerinde kuvvet komutanları doğrudan Savunma Bakanlığına bağlıdır, o da Başbakana veya Başkana bağlıdır, böyle bir üçlü komuta yapısı kurulmuştur. Genelkurmay Başkanlığının görev ve yetkileri modifiye edilerek bu hâlde bırakılması Türk demokrasisinin geleceği açısından ve ileri demokrasi açısından bence uygun değildir. İspanya modelinde ve Amerika Birleşik Devletleri’nde Genelkurmay Başkanlığının komuta yetkisi yoktur. Mutlaka, bu tam komuta yetkisi Millî Savunma Bakanlığında, kuvvet komutanlarını oraya bağlayarak oluşturulmalı ve şekillendirilmelidir. Tam komuta yetkisini Genelkurmay Başkanlığında bıraktığınız her düzenlemede demokrasinin üzerinde “Demokles’in kılıcı” gibi durmaya devam edecektir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Evet, okuyalım, sonra tekrar tartışmaya açalım.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “Anayasada ‘Genelkurmay Başkanı görev ve yetkilerinden dolayı Başbakana karşı sorumludur.’ şeklindeki hükümde yer alan ‘sorumluluğun’ mahiyeti ve sınırları net bir şekilde belirlenmemiştir. Hâlâ Genelkurmay Başkanı’nın sorumluluk sınırları ve yaptırımları ile kuvvet komutanlarının Millî Savunma Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanı’na karşı görev ve sorumluluklarını belirleyen bir düzenleme yoktur. Bu itibarla, Genelkurmay Başkanlığının özerk, hesap vermeyen, her şeyin ve herkesin üstündeki statüsü artık son bulmalı, devlet teşkilatındaki konumu çağdaş demokratik ülke örneklerine uygun hâle getirilerek Millî Savunma Bakanlığına bağlanmalıdır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

43

Ya da Başbakanlığa olan bağlılığının idari ve hukuki yönden açıklığa kavuşturularak bu yönde yasal düzenleme yapılmalıdır.”

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Çok da güzel...

BAŞKAN – Tamam. Dün zaten bu yönde bir tartışma açtık, hepinizin katıldığı şekliyle düzenledik.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Katıldık, bir yanlışlık varsa giderin. Şimdi, diyoruz ki: “Millî Savunma Bakanlığına -çok net ifade- bağlanmalıdır.” diyoruz. Ondan sonra...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Sonra, size uygun değil.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sonra devam ediyoruz “Ya da Başbakanlığı olan...”

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Onu keselim oradan yani dursun orada, nokta.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Yani orada noktadır Sayın Başkan, yani “Bağlanmalıdır.” Bu çok net ifadedir.

BAŞKAN – “Ya da Başbakanlığa bağlı sorumluluğu belirlensin.” diye dünkü tartışmalarımızda siz de bu yönde görüş bildirdiniz.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Oldu, oldu.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Bir irade çıkmalıdır, “veya”lı irade tartışmalı bir irade...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bence pratik olalım.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi, arkadaşlar, bu konuda dünkü tartışmada şöyle bir... Hiçbirimiz asker kişi değiliz, Şirin Bey hariç.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – O da artık sivil.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

44

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Biz işleyişin nasıl olduğunu bilmiyoruz. Dolayısıyla, burada ciddi bir tartışma yapmak lazım bu konuda.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Şirin Bey'in tavsiyesine uyacağız biz.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Ama daha önce de Millî Savunma Bakanlığına bağlıydı, kıyamet de kopmuyordu.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Efendim, yani bu konuda ciddi bir çalışma yapmalı, bu çalışma yani bu hukuksal düzenleme yapılırken biz “İlla böyle değil...” Bir hukuksal düzenleme yapılırken bu tartışılsın, daha geniş boyutta tartışılsın, ona göre yapılsın diye orada bir ikilik alternatif bıraktık yani bu alternatifi de bırakmak lazım.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Zaten bizim söylediğimizi herkes ciddiye alacak diye bir şey yok, oturulup tartışılacak.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Hayır, hayır, tartışılacak zaten.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Burada iki cümle oturmamış da onun için.

BAŞKAN – Ne diyorsunuz şimdi?

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – “Bağlanmalıdır.” o cümlede...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – “Ya da”sına ben...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Bence de “ya da”yı hakikaten kaldıralım Başkanım, devam.

BAŞKAN – “Direkt Millî Savunma Bakanlığına mı bağlansın.” diyorsunuz?

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – İrade koyalım, bizim irademiz o.

BAŞKAN – Bir şey söylüyorum, şimdi iki şeyi oylarınıza sunuyorum: “Mevcut durumda kalsın.” diyenler...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Bence önce bir Şirin Paşa'nın son söyleyeceği cümleyi dinleyip ondan sonra...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

45

BAŞKAN – Bir şey daha mı ilave edeceksiniz? Buyurun o zaman. Biraz daha kapsamlı, arkadaşları asker kişi olarak bilgilendirirseniz...

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başkanım, size bir güncel örnek arz edeyim: 2000 yılında Türk Hava Kuvvetlerinin Patriot S-300'ler, 400'ler tipi bir projesi vardı. 2012 yılına geldik, bu hâlâ hayata geçirilemedi. Bugün, NATO'dan ülkemizi korumak manasına sistem talebinde bulunuyoruz. Neden bu böyle oluyor biliyor musunuz? Şimdi, Deniz Kuvvetlerinin veya Hava Kuvvetlerinin ihtiyaçlarını karacı generaller değerlendirip “evet” veya “hayır” deme konumunda olduğu için bu iş böyle oluyor yani Türk Silahlı Kuvvetlerinin harbe hazırlığında ciddi sıkıntılar oluşuyor. “Kuvvet komutanları doğrudan politik makama, Savunma Bakanlığına bağlansın.” derken bunu anlatmak istiyordum.

BAŞKAN – Anladım.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Yani bir kuvvetin ihtiyacının birinci elden...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – “Ki bir daha sormasın.” diyorsun. “Good, it is very good.”

BAŞKAN – O zaman, önce Şirin Bey’in önerisini oylarınıza sunuyorum: “Direkt Millî Savunma Bakanlığına bağlansın.” diyenler...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Kuvvet komutanları yani.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – “Kuvvet komutanlarının direkt Millî Savunma Bakanlığına bağlanmasını...”

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Genelkurmay nereye bağlanacak?

BAŞKAN – Genelkurmay Başkanlığı...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – E, zaten burada öyle yazılı.

BAŞKAN – Burada da biraz alternatifli, o zaman bu doğru. Ben de kuvvet komutanları oraya bağlansın, Genelkurmay... O zaman daha karışık bir şey oluyor Şirin Bey.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

46

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – “Genelkurmay Başkanlığı kalsın.” diyor Beyefendi, öyle diyor.

BAŞKAN – Ben anlamadım öyle.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – “Komuta yetkisi alınsın.” diyorum.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – O “Kalsın.” demek değil mi?

BAŞKAN – Şirin Bey, biz bu detayları düzenleyecek kadar vâkıf değiliz meseleye. Şimdi, o zaman “Mevcut hâliyle kalsın.” diyenleri oylarınıza sunuyorum.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Bir dakika Başkanım, neyi oyluyorsunuz?

BAŞKAN – “Mevcut hâliyle kalsın.” diyenleri.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Ama bak, burada asker kimliği olan bir şahıs var ve bizim Komisyonumuzun üyesi, bizi bilgilendiriyor ve doğru şeyler de söylüyor.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Aynı şeyleri söyledim.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Bizim burada aldığımız karar...

BAŞKAN – Ama “Genelkurmay Başkanlığı Millî Savunma Bakanlığına bağlansın.” demiyor ki. “Sadece kuvvet komutanları Savunma Bakanlığına bağlansın.” diyor. O karmaşık bir önerme.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Yaşar “Külliyen kaldıracak onu.” diyor herhâlde.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – “Ya da”yı kaldıralım.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Evet.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Sayın Başkan, bir iki kelime edebilir miyim?

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, bir saniye, sırayla söz vereceğim.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – İki kelime edebilir miyim?

BAŞKAN – Bir dakika, konuşmayanlar mikrofonlarını kapatsın.

Yaşar Karayel Bey, buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

47

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Değerli Başkanım, şimdi, orduya siyaseti sokmadan bir yapılanmanın önerisini sunuyoruz biz Meclis Araştırma Komisyonu olarak. Bununla ilgili de çok fazla, yeterli ve detaylı bilgimiz yok. Bununla ilgili bilgisi ve detaylı bu işleri yapmış olan insanların önerilerini ciddiye alıp onların üzerinde konuşmak lazım. Eğer bunu “Öyle mi olsun, böyle mi olsun?” oylamasına getirirsek yani belki eksik veya yanlış bir şey yaparız, yarın kamuoyunda tartışılırken yaptığımız bu öneri bize de sıkıntı getirebilir. Ben, bunun, tekrar arkadaşlar tarafından iyi anlaşılması üzerinde konuşulmasını...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Nasıl anlaşılmasını istiyorsunuz Yaşar Bey?

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Ben, Genelkurmay Başkanlığının yani normal, direkt Millî Savunma Bakanlığına bağlanmasını...

BAŞKAN – Ama onu önermiyor ki Şirin Bey.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Anladım ama bunun mahzurlarını dinlemek istiyorum ben. Bununla ilgili nedir konu?

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – “Mahzur” demedi ki zaten.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Dedi veya demedi, o benim...

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Size en son bırakacağım, biraz değerlendirme yaparsınız.

Mehmet Şeker Bey...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, zaten, biz burada aldığımız, önerdiğimiz öneri sonucu önümüzdeki hafta Meclis gündemine gelmeyecek bu. Yani bunu tartışacaklar, tabii ki o zaman Şirin Paşa'ya da sorarlar, başkalarına da sorarlar, mutlaka bunu incelerler, araştırırlar, öyle kararlaştırılır. Bence burada, aslında üstte birazcık, çok az bir sıkıntı var. O da şu: “Genelkurmay Başkanı görev ve yetkilerinden dolayı Başbakana karşı sorumludur.” diyoruz, ondan sonra bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

48

açıklama yapıyoruz, diyoruz ki: “Yer alan sorumluluğun mahiyeti ve sınırları net bir şekilde...”
Evet, “Sorumludur.” dersiniz bunun başka bir mahiyeti olmaz zaten.

BAŞKAN – Şimdi, ben şunu anlatayım o zaman. Orada o konuya ilişkin hukuki düzenlemede şöyle bir sıkıntı var: Şimdi, Anayasa’da bir sorumluluk düzenlemesi yapıldıktan sonra, genellikle idari düzenlemelerde, bir kamu yönetimi içerisinde hukuksal düzenlemelerde bağlılık, sorumluluk ilkeleri de düzenlenir. Bu alt düzenlemede, Genelkurmay Başkanlığının idari açıdan sorumluluklarının bağlı ve hesap verilebilirlik ilkeleri çerçevesinde evrensel normlara uygun olmadığını görüyoruz yani bir alt düzenlemenin eksikliğini görüyoruz. Yani benim, kendi, hukukçu olarak bir değerlendirmem. Şimdi, Anayasa’da bir kurum sorumluluğundan bahsedilmişse o kurumun bağlı olduğu kurumla arasındaki sorumluluk ilkesini düzenleyen bir bağlılık düzenlemesi gelir. Mesela, böyle bir düzenleme...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Genelkurmayın sorumluluğunu tarif eden bir...

BAŞKAN – Mesela, “Bağlısınız.” derse...

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Yasal düzenlemeler yok onun için.

BAŞKAN – Yasal düzenlemeler yok, sıkıntı orada. Yani her anayasal çerçevenin alt düzenlemeleriyle bunun nasıl olacağının şekillendirilmesi lazım. Biz biraz da Anayasa’nın şu anki hâliyle bile bu sorumluluğun sınırları ve yaptırımlarının belirlenmesini öneriyoruz.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Yaptırımları yani bu işleri neye göre yapıyor bunlar?

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Teamüle göre yapıyor.

BAŞKAN – Şimdi, Mehmet Bey, tamamladınız mı siz?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

49

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Bir de Sayın Başkanım, zaten aşağıda çok net söylemişiz, diyoruz ki: “Millî Savunma Bakanlığına bağlanmalıdır.” Neyle, nasıl bağlanmalıdır? Çağdaş demokratik ülke örneklerine uygun hâle getirilerek.

BAŞKAN – Bir de devlet teşkilatındaki konumuyla yani o konum da tanımlanamaz bir durumda olduğu için...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Evet, tabii tartışılacak yani biz tartışmayacağız bunu. Kanun yapıcı oturacak, konuşacak, tartışacak ve kararını alacak.

BAŞKAN – Tabii canım, ayrıntılarını biz yani bir tek bunun bile onlarca gün tartışması sürer hukuki anlamda, biz bu anlamda bunu çözemeyiz.

Özcan Yeniçeri Bey...

Sonra size vereceğim.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şimdi, tabii, burada iki şey var. Anayasa’da “Genelkurmay Başkanı görev ve ilkelerinden dolayı Başbakana karşı sorumludur.” ve bu hüküm durduğu sürece Genelkurmay Başkanı Başbakana bağlı anlamına geliyor.

BAŞKAN – Çıkmıyor işte.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şimdi, bir dakika...

BAŞKAN – Hukuken bu düzenleme yok, bağlı olduğuna dair bir düzenleme yok.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şimdi, “Sorumludur.” diyor yani başka bir şey yok, “bağlı” demiyor ama “Sorumludur.” diyor, bu da içeriğini tanımlıyor, hadiseyi. Şimdi, biz eğer kuvvet komutanları Millî Savunma Bakanlığına bağlı, Genelkurmay Başkanı Başbakana bağlı... İki başlı bir yapı olmaz.

BAŞKAN – O daha bir şey.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Dolayısıyla, burada çok açık ve net bir biçimde Genelkurmay Başkanı eskiden de olduğu, 1950 öncesinde de olduğu gibi Millî Savunma

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

50

Bakanlığına karşı bağlıdır, kuvvet komutanları da Genelkurmay Başkanına bağlıdır, bu çok açık. Ayrıca, kuvvet komutanlarını onlardan ayırarak teker teker Millî Savunma Bakanlığına bağlamak da doğru bir hadise değildir, bu oradaki emir komuta zincirinin ihlali anlamına da gelir ve doğru bir yaklaşım biçim değildir.

BAŞKAN – Süleyman Çelebi Bey...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, çok net bir tespit yapılıyor burada.

BAŞKAN – Şirin Bey, konuşmaları...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – “Genelkurmay Başkanlığının hukuksal statüsü” diye bir tespit yapılıyor önce. Anayasa’da “Genelkurmay Başkanı görev ve yetkilerinden dolayı Başbakana karşı sorumludur.” bu bir tespit. Bizim muradımız ne, temel talebimiz ne, kamuoyunun? Bu siyasi partilerin mutabakatı nerede? Savunma Bakanlığına bağlanmasıdır. Şimdi, orada nokta koymadığımız zaman biz tekrar Başbakanı ilişkilendiriyoruz yani “Gene bu statüsü devam etsin.” diyoruz. “Bakanlığına bağlanmalıdır.” cümlesinden sonra “ya da Başbakanlığa olan bağlılığı...” filan diye devam ettirdiğimiz zaman bu statü değişikliği önermesi değildir. “Bağlanmalıdır.” ondan sonraki bölümü çıkartılmalıdır, bunu çok net ifade etmemiz... Kamuoyunun da beklediği, siyasi partilerin de mutabakata vardığı temel yaklaşım şudur sanıyorum: Bugüne kadarki sistemden çıkartılmalıdır, direkt “sivilleşme” dediğimiz süreç Savunma Bakanlığına bağlanmasıdır. Buraya nokta koymazsak, ikili davranırsak bu, ters bir yaklaşımdır. Onu söylüyorum.

BAŞKAN – Naci Bostancı Bey, buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – 1.404 sayfalık şu raporun her yerinde demokrasiye vurgu var, darbeci anlayışa itiraz var.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Tam öyle değil, rapor öyle değil de... Rapora girmeyelim, buna girelim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

51

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Hayır, bütün söylediklerimiz bu bağlam içerisinde anlaşılacaktır.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Yok, öyle anlaşılmıyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Biz burada...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Raporu konuşmuyoruz şu an.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Süleyman Bey, neyse...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Sonuç üzerine konuşalım, raporu tartışmayalım.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Şunu diyorum, hayır, bir dakika...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Raporu tartışacaksak tartışalım Sayın...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ya, Süleyman Bey, ne kadar acul davranıyorsunuz.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır, acul davranmıyorum. Böyle tescil ettiriyorsun. “Bu her tarafında böyle.” “Böyle değil.” diyorum ben de, ben de onu söylüyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ya, ben söyledim, sen de tescil etmiyorsun, görüyorsun.

BAŞKAN – Naci Bey tamamlasın, tekrar söz almak isterseniz... Karşılıklı tartışmayalım lütfen.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bu rapor, demokrasi vurgusu olan bir rapor ve bu tür önermeler sonuçta raporun bağlamında anlaşılır. Biz diyoruz ki: Türkiye’nin demokratikleşmesi lazım, darbeci, vesayetçi anlayışın ortadan kalkması lazım. Bütün bunlara ilişkin temel problem alanlarından birisi de askeriye’nin statüsü, Genelkurmay Başkanlığının idari olarak pozisyonu. “Burada bir problem var.” diyoruz, “Bu problemin mutlak surette modern ilkeler ve usuller esasında halledilmesi lazım.” diyoruz. Burada biz tartışarak nasıl

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

52

halledileceğini kararlaştıracak değiliz, bizim işimiz de değil. Biz probleme atıf yapıyoruz, bunun düzenlenmesi gerektiğini söylüyoruz. Nokta.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Nokta. Bir nokta o zaman.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Söz istiyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Mevcut hâliyle kalması uygundur.

BAŞKAN – Evet.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, buradaki öneriler bizim açımızdan rapordan ari önermelerdir yani rapora katılarak “Bu önermeleri birlikte kararlaştırıyoruz.” anlamına gelmemeli buradaki öneriler üzerindeki olumlu katkılarımız.

BAŞKAN – Zaten biz de öneriler üzerinde mutabakat sağlamaya çalışıyoruz.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Evet.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Dolayısıyla, ben...

BAŞKAN – Diğer kısımlara ilişkin itirazlarınızı her zaman yapabilirsiniz.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Dolayısıyla, Naci Bey rapora vurgu yaparak bu önermeleri raporla aynileştirmesi bizim açımızdan kabul edilebilir değildir. Dolayısıyla, biz şu anda raporu değil, sonuçta önermeleri tartışıyoruz. Bu hususa dikkatinizi çekmek istiyorum.

BAŞKAN – Evet, şimdi “Mevcut hâliyle kalsın.” kısmını...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Şirin Bey ne diyor?

BAŞKAN – Pardon, Şirin Bey’e son olarak söz verecektim.

Buyurun.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başkanım, 60 ihtilalinden önce de Genelkurmay Başkanlığı bir bütün hâlinde Millî Savunma Bakanlığına bağlıydı. Şimdi, Genelkurmay Başkanlığına kuvvet komutanlarını bağladığımızda böyle bir gücü siz ister Başbakana bağlayın isterse Millî Savunma Bakanına bağlayın demokratikleştiremezsiniz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

53

Dolayısıyla, ben fikrimde ısrar ediyorum. Komuta yönüyle, komuta yetkisi yönüyle kuvvet komutanları doğrudan Savunma Bakanı, o da Başbakana veya başka kimse, ona bağlı olmak durumdadır. Bu hâliyle bu gücü, bu büyük gücü bir bütün hâlinde tuttuğunuz sürece ister Başbakana bağlayın ister Millî Savunma Bakanına bağlayın ister Cumhurbaşkanına bağlayın ihtilal yapmak istediği zaman yaparlar, kontrol edemezsiniz. Örneğin, istediği kurmay albayı general yapar veya amiral yapar, istediğini yapmaz. Mesela, şu andaki Yüksek Askerî Şûranın yapısında 14 tane asker üye var, 2 tane sivil üye var: Başbakan ve... Kanunları yine şu şekilde: Kararlar oy çokluğuyla alınır. Demokratik mi? Bunları düzeltmemiz lazım. Düzeltebilmemiz için de bu yapıyı mutlaka bölmemiz lazım. Ha, bir harekât yapılacağı zaman ne olacak? Onları tanımlayacağız. “Türkiye’ye karşı bir tecavüz söz konusu olduğunda bu harekâtı nasıl sevk ederiz?”i bunu ayrıca tanımlayacağız. Dışarıda 2 bin, 3 bin kilometre ötede bir operasyon yapacağımız zaman nasıl olacağını ayrı bir şekilde tanımlayacağız ama ben hâlâ kuvvet komutanlarının doğrudan Millî Savunma Bakanlığına bağlanmasında ısrar ediyorum. Yani bir bütün hâlinde tuttuğunuz sürece demokratikleştiremezsiniz.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi, bu konuda ben...

BAŞKAN – Tekrar uzun uzadıya bir tartışmaya yol açmamak adına, buyurun.

Bütün görüşleri dünden itibaren aldık. Tekrar oluşturulan görüşler çerçevesinde iki konuyu oylarınıza sunacağım.

Buyurun.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Çok kısa bir değerlendirme, Şirin Bey’in değerlendirmesi karşısında.

Yani, şimdi, değerli arkadaşlar, bu konu gerçekten ihtisas isteyen bir konu. Yani sadece Şirin Bey’in görüşleri de bir ihtisasın burada raptedilmesi anlamında alınan görüşler

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

54

değil; bir görüş, bir şahsın görüşü. Bu konu üzerinde çok ciddi bir çalışma yapmalı. Bunu önereceğimiz kurum da bunun üzerinde çok ciddi bir çalışma yaparak artısını, eksisini gündeme getirecek.

Yani, şimdi, terfi konusuna geldiğiniz zaman, Genelkurmayın ve kuvvet komutanlarının birinci derecede etkili olmayacağı bir terfi sistemi de siyasi bir terfi sistemi olacaktır. Yani yarın filan yerdeki alay komutanı o bölgenin il başkanının emrinde olacak bir hâl olacaktır Türkiye’de. Bizim artımız, eksimiz, beyazımız, siyahımız, çok keskin grimiz yok orta yerde. Dolayısıyla, bu çok ciddi tartışılmalı. Yani “Burada şöyle olacak.” diye bir kesin hüküm vererek bu konuyu bağlamak doğru değil bence.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Bir cümle söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – İdris Bey, buyurun.

Son söz olarak veriyorum. Oylamaya geçeceğim.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Değerli Başkanım, şimdi, gerçekten konunun ehliyet sahibi olan insanı Şirin Paşam ve bize sorulduğunda, biz, Genelkurmayın direkt Millî Savunma Bakanlığına bağlanmış olmasına, kuvvet komutanlıklarının da bağlanılacağı düşüncesiyle “Evet.” demiştik ama şimdi, öğrendiğimiz kadarıyla, kuvvet komutanlıklarının ayrı bir hususu var.

BAŞKAN – O “Ayrı ayrı bağlansın.” diyor.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Ve bunun için gerçekten Şirin Paşa’nın talebine uygun olarak şu son bölüme “Ülke örneklerine uygun hâle getirilerek kuvvet komutanlıklarının da Millî Savunma Bakanlığına bağlanmasına” diye sadece oraya bir paragraf açarsak netice hallolmuş olur bence.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – İki alternatif olarak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

55

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Yani hem kuvvet komutanlıkları hem Genelkurmay Başkanlığı...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Kanun koyucu karar versin.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Bir de şunu herhâlde biz yeterince ifade edemedik: Burada sizin yazdığınız en alttaki cümle ve sorumluluğun mahiyetine dair söylediğiniz hadise de –şimdi, Feyzullah Ağabey, çok net bir şey söylüyorum burada- gerçekten Anayasa’da ifade edilmiş ama yasalarla hiçbir bağlantısı yok, illiyet bağı kopartılmış. Yani, yukarıda şeklen bir sorumluluk var ama aşağıda uygulamada hiçbir sorumluluk yok. Başkanın burada ifade etmek istediği cümle, buna dair yani bunun hukuki altyapısını da, yasal altyapısını da kuralım noktasında. Dolayısıyla, o cümlelerde bir problem yok. Sadece, ben, “Burada kuvvet komutanlıklarını ayrı değerlendirelim.” dedikleri için onu da buraya ilave edelim deyip bu şekliyle oylayalım teklifini ediyorum.

BAŞKAN – Özcan Yeniçeri Bey...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Orduyu siyasallaştırırsınız bu yaklaşım biçimiyle.

BAŞKAN – Bu maddeyle mi ilgili?

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Hayır, hayır; şu eğer...

BAŞKAN – Mevcut hâli değişirse...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Sayın Paşa’nın söylediği gibi, ayrı ayrı Millî Savunma Bakanlığına bağlarsanız ya da Millî Savunma Bakanlığını Başbakanlığa karşı -buradaki formatta olduğu gibi- kuvvet komutanlarını Millî Savunma Bakanlığına bağlarsanız, bu, ordu üzerindeki bir operasyonu gündeme getirir ve tabiri yerindeyse, orduyu kendi içerisinde ayırıştırır ve çatıştırmaya götürürsünüz. Dünyanın hiçbir yerinde böyle ordu olmaz. Orduda emir komuta...

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Var Hocam, İspanya’da.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

56

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) –Vallahi, Lidyalılarda öyle bir ordu vardı, en sonunda Krezüs’ü çıkardılar şeyin üstüne de yaktılar.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Hocam...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şimdi, bakın, Sayın Paşam.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Buyurun.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Emir komuta vardır. Siz komutansanız sizin altınızdaki kişi başka bir yere bağlanmaz. Yani böyle bir şeye...

BAŞKAN – Özcan Bey...

Şirin Bey, girmeyin; Özcan Bey bir tamamlasın.

Biraz sükûnetle...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Ben bir şey söyleyeyim: Yani burada bunun tartışılacak hiçbir yanı yoktur. Genelkurmay Başkanına güveneceksiniz, onu Millî Savunma Bakanlığına bağlamaya “evet” ama kuvvet komutanlarını Genelkurmay Başkanına bağlı olarak hiyerarşik bir sistem içerisinde götüreceksiniz. Bunun başka çözüm yolu yoktur. Bunun dışındaki her şeyin, ordu üzerindeki komutanları ayrı, Genelkurmay Başkanını ayrı bir şeyde birbirine karşı kullanarak -sözüm ona- orada bir sistem yaratmaya gidiliyor, ki bu tehlikeli ve yanlıştır. Bunu yapmayın, bu el bombasıdır.

BAŞKAN – Mevcut hâlini oylarınıza sunacağım.

Feyzullah Bey, buyurun. Son söz olarak size verdim.

Tamamlayıp oylamaya sunacağım.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Ben niye son sözümü söyleyeyim ya? Benim daha çok söyleyecek sözlerim var.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

57

BAŞKAN – Hayır, bu konuya ilişkin son sözü size verdim. Yani, en az üçer kez filan söz almış olacaksınız ki aynı konuda bu da biraz uzun bir tartışma oluşturuyor. Bir kanaat oluştu diye düşünüyorum da o yüzden.

Buyurun.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Bence Sayın Beyefendi'nin söylediği konu önemli. Ordunun ayrı ayrı, komutanlıklarının teker teker, ayrı ayrı bakanlığa bağlanmasının hakikaten büyük mahzurları olur. Orduda bu komuta kademesi çok önemli ancak biz zaten –inşallah- ordunun profesyonel ordu olmasını istediğimiz için -benim şahsen gönlümde yatan ordu, profesyonel bir ordu- o da, 150-200 bin çok iyi yetişmiş insan bize yeter de artar bile; başında ister Genelkurmay Başkanı olsun ister kuvvet komutanlıkları olsun hiç mühim değil ama üçünün bir başı, o başın da bağlı olduğu bir bakanlık olmasında yarar var diye düşünüyorum.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Millî Savunma Bakanı da komuta edebilir. Sakın gözden kaçırmayın yani sadece Genelkurmay Başkanı değil.

BAŞKAN – Feyzullah Bey, tamamladınız mı?

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Bitti efendim.

BAŞKAN – Ben, bu konudaki müzakereleri yeteri kadar tamamladık diye düşünüyorum.

“Mevcut hâliyle kalsın.” diyen milletvekillerimiz, oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Ama şu aşağıyı kaldıracaksınız...

BAŞKAN – O zaman, direkt, “Millî Savunma Bakanlığına bağlanmalıdır.”dan sonraki cümle çıkmış hâliyle kalsın.” diyenler, oylarınıza sunuyorum...

Bir saniye... Sayacağım çünkü kritik bir durum var.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

58

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Yani oradaki neyi kaldırıyoruz Başkanım, neyi oyluyoruz?

BAŞKAN – Şunu oyluyoruz: En sondaki “Ya da’dan sonrası çıkmış hâliyle Millî Savunma Bakanlığına bağlanmalıdır.” deyip o noktada bırakılmış hâliyle kabul edenler, oylarınıza sunuyorum... 3 kişi.

“Mevcut hâliyle kalsın.” diyenler...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Demin oyladık.

BAŞKAN – Hayır, şimdi, bakın, yeniden soruyorum: “Mevcut şu hâliyle önerimiz kalsın.” diyenler... Kabul edenler...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Evet, mevcut hâliyle...

BAŞKAN – “Mevcut hâliyle kalsın.” diyenler...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Şirin Paşa’nın önerisine destek veriyoruz biz.

BAŞKAN – O zaman onu da ayrıca oylayayım, tamam.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Herkes partisini bilsin, nedir bu ya?

BAŞKAN – Evet, yani herkes partisini bilsin hakikaten. Bir önermede bulunuyoruz.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Bu partiyi sokmayın şimdi, burası komisyon, burada kimsenin partisi yok.

BAŞKAN – Herkes bağımsız bağımsız hareket ediyor şu anda.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Bağımsız, en güzeli o tabii ya.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – İdris Bey’in önerisi de dâhil olmak üzere oylayalım ve kanun koyucu buna karar versin, alternatifli olarak kanun koyucu karar versin.

BAŞKAN – Yani bir şey söyleyeceğim: Bu tartışmaların neticesinde bir karara varamadık, bunu da ekleyelim, Millî Savunma Bakanlığına kuvvet komutanlarının bağlanması şeklinde bir öneri. Hiçbir önerimizde terditli 3-5 öneri bir arada yer almıyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

59

Takdir edersiniz ki biz burada bu konuda bir karar vermek üzere toplanmış bir komisyunuz. Oylarız, kararımızı veririz, oradan sonra bitiririz.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Sayın Başkan, bakın, Genelkurmay Başkanlığı Millî Savunma Bakanlığına bağlı olursa kuvvet komutanlığı kime bağlı olur?

BAŞKAN – Ayrı bir önerme var.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Ayrı bir önermeye gerek yok.

BAŞKAN – Şimdi, Şirin Bey’in önermesi ayrı bir şey. Bakın, bir şey söyleyeceğim, şu ana kadar biz bu konuyu kapsamlı olarak tartışabilmiş değiliz. Özcan Bey, biz bu konuyu çok kapsamlı olarak tartışabilmiş değiliz. Şirin Bey üyemiz ama biz bu görüşünü son gün, bugün toplantıda duyuyoruz. Dolayısıyla, bu konular tartışılırken eğer bizleri daha önce bilgilendirmiş olsaydınız bu konuya ilişkin öneriler doğrultusunda, hani “Genelkurmay Başkanlığı öyle olmalı, böyle olmalı.” belki üzerinde daha kapsamlı bir tartışma yapma imkânımız olurdu. Çok tartışma imkânı olmayan bir dönemde bir madde üzerinde tartışıyoruz. Geçmemiz için, ilerleyebilmemiz için ben mevcut hâliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Evet, geçmiştir.

Diğerini oylamıyorum.

“İç güvenlik, asayiş ve ordu” okur musunuz.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Yemek yiyelim, ondan sonra.

BAŞKAN – On beş dakika sonra hazır olacak yemek için.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Arkadaşlar hazır olsun da bizim Sayın Genel Başkan yemek veriyor.

BAŞKAN – Ha, sizin için. O saatte mi veriyor, birde mi?

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şimdi.

BAŞKAN – Şu anda.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

60

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Sen bizimle ye Özcan.

BAŞKAN – Evet, bir izin alın artık böyle bir durumda.

O zaman bir madde daha geçebiliriz.

“İç güvenlik, asayiş ve ordu” okuyun arkadaşım.

“7) İç güvenlik, asayiş ve ordu. Orduyu bir zabıta kuvveti olarak görmekten artık vazgeçilmelidir. Terörle mücadelenin yanında, kolluk kuvveti olarak görev yapan jandarma teşkilatının mevcut durumu, demokratik devletlerde olması gereken kriterlere uymamaktadır. Avrupa Birliği ülkelerinde jandarma sadece Fransa ve İtalya’da vardır ancak bunlar da Türkiye’nin jandarma teşkilatı gibi değil, tamamen sivil bir birim gibi İçişleri Bakanlığına bağlıdır. Jandarma teşkilatının iç güvenlik ve adli mekanizmadaki görevi sonlandırılmalıdır. Jandarma teşkilatı sivil bir yapılanmaya dönüştürülmeli ve demokratik teamüllere uygun şekilde denetlenmesine olanak tanıyacak bir hukuksal çerçeveye kavuşturulmalıdır. Ayrıca Türkiye’nin sınırlarının güvenliği, asker değil sivil kamu personelinin sevk ve idaresinde, İçişleri Bakanlığına bağlı olarak kurulacak bir birim tarafından sağlanmalıdır.”

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Söz istiyorum arkadaşlar.

BAŞKAN – Buyurun Ahmet Bey.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi, arkadaşlar, sınır güvenliği, Türkiye’nin güvenliği, Güneydoğu filan gündeme geldiği zaman raporda değerlendirildi mi bilmiyorum Naci Bey, bu korucu meselesi üzerinde hiç konuşmadık herhâlde, değil mi? Yani şimdi, biz, jandarmayı devreden çıkarıyoruz ama korucu meselesi üzerinde hiçbir tartışma yapmıyoruz. Niye? Yani bu koruculuk konusunu niye tartışmıyoruz, bunu bir açığa çıkarmak lazım, bir tartışmak lazım bunun üzerinde; bir. İkincisi: Burada “Ayrıca Türkiye’nin sınırlarının güvenliği, asker değil sivil kamu personelinin sevk ve idaresinde, İçişleri Bakanlığına bağlı olarak

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

61

kurulacak bir birim tarafından sağlanmalıdır.” Arkadaşlar, sınır güvenliği, Allah aşkına, İçişleri Bakanlığına bağlanacak sivil bir kamu personeli tarafından sağlanır mı? Bunu nasıl öneririz?

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Bunun bir yerde örneği yok.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Savaş hâlinde değil canım, “Mevcut durumda.” diyor.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Mevcut durumda da sınır güvenliğini asker yani...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sınır güvenliği başka bir şey, dün konuştuğumuz başka bir şeydi. İlk jandarma...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Jandarma ayrı, sınır güvenliği ayrı.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Ayrı bir şey.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Tabii ki farklı.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Yani hep diyoruz ya askerler dış güvenliğe karşı...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ben bunu çıkarmak istiyorum.

BAŞKAN – Şimdi, sırayla söz alarak konuşalım.

İdris Bey, buyurun.

İDRİS BAL (Kütahya) – Değerli arkadaşlar, ben uzun vadede jandarmanın tamamen kaldırılmasını öneriyorum.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Burada var zaten.

İDRİS BAL (Kütahya) – Var mı?

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Var, var.

İDRİS BAL (Kütahya) – Tamam o zaman.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Şuradaki bölüm var, son bölüm diyor ki: “İçişleri Bakanlığına bağlı olarak kurulacak bir birim tarafından sağlanmalıdır.”

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

62

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Türkiye’nin sınır güvenliği.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Yani Türk sınırlarının güvenliği. Son paragrafa bakın. “Ayrıca Türkiye’nin sınırlarının güvenliği, asker değil sivil kamu personelinin sevk ve idaresinde...”

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – O “Ayrıca”dan itibaren çıkartalım, diğerini oylayalım.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Evet.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Şimdi, birbirini tanıyacak bir hukuksal çerçeveye kavuşturulmalıdır.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Tamam, orada bir sorun yok.

İDRİS BAL (Kütahya) – Ve jandarmanın yerine tamamen polisin bakmasını...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Var zaten orada.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır; var, var.

İDRİS BAL (Kütahya) – Ha, tamam.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hemfikiriz, o konuda problem yok.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Orada hemfikiriz ama bir tek korucular konusunda gerçekten söylenen önemli. Yani bir taraftan jandarmayı kaldırırken burada önerim anlamında korucuları ortaya koymamamız çok şey oldu.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Yok, o da jandarmaya bağlı çalışıyor.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Jandarmayı sivilleştiriyoruz, demokratikleştiriyoruz ama korucuya... Bu nasıl bir şey?

BAŞKAN – Yaşar Bey, buyurun.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Sayın Başkanım, buradaki “Ayrıca Türkiye’nin sınırlarının güvenliği, asker değil” lafını çıkartıyoruz. Yani böylece güvenliğin...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Geri kalanını tamamen oyluyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

63

BAŞKAN – Tamam.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Geri kalan kısmında mutabıkız.

BAŞKAN – Tamam.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Ama korucuları...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Onlar jandarmaya bağlı çalışıyor, sivilleştirince o da sivil bir kurum olarak devam edecek.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – O nasıl devam edecek sivil bir kurum olarak?

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Jandarma teşkilatı sivilleşirken onu nasıl dönüştüreceğine kurum karar verir.

BAŞKAN – Nasıl dönüşürler, kendilerinin sorunu.

Buyurun Feyzullah Bey.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Müsaade eder misiniz arkadaşlar. Burada bir yanlışlığa düşmeyelim. Jandarmanın...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Hangi düzenlemeye tabi bilmiyoruz ki.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Koruculuk jandarmaya tabi.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Öyle mi?

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Evet, İçişleri Bakanlığı...

BAŞKAN – Bir saniye, Feyzullah Bey konuşmasını tamamlasın.

Buyurun.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Jandarmanın çalışmasında kullandığı, çalıştırdığı elemanlar askere gitme yaşına gelmiş, askere giden insanlardır. Siz eğer “Jandarma kalıcı sivilleştirilsin.” dersiniz jandarma olarak askere giden insanlar sivil elbiseyle orada çalışacaktır demektir. Yani ben bunun profesyonelleştirilmesinden yanayım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

64

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – O ayrı bir şey ama.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Müsaade eder misiniz?

Amatör insan orada istemiyoruz. O da nedir? Kır polisidir. İçişleri Bakanlığının bir şehir suçlarına bakan şehir polisi vardır, bir de kırdaki güvenliği sağlayan kır polisi. Bana göre “Jandarma tamamen kaldırılıp İçişleri Bakanlığına bağlı olarak polis teşkilatı bu işi yürütmelidir.” diyelim.

İDRİS BAL (Kütahya) – Bence daha net olur.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Buna başka da hiçbir şey karıştırmayalım. Bence, biz, kafalarımızda cidden ne düşündüğümüzü netleştirmesek -bunu okuyanlar da- böyle karmakarışık kalır. Ben bunu okuduğum zaman bir şey de anlayamam. Ben gerçi çok zeki olmadığım için belki anlayamıyorum ama ben netlikten yanayım. Benim şahsen görüşüm, hiç ileri geri görüşmeye gerek yok; “Jandarma teşkilatı kaldırılıp İçişleri Bakanlığına bağlı bir birim tarafından iç güvenlik sağlanmalıdır kırlarda ve korucular da doğrudan doğruya İçişleri Bakanlığına ve polise bağlanmalıdır.” dersiniz olur biter bence bu.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Koruculuk şart mı?

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Hayır, mevcut korucular bitinceye kadar onları devam ettireceksin veya şart da değil bana göre, onları götürüp başka yerlerde çok rahat çalıştırıp bu işi de kurtarmakta yarar var.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Koruculuğu tasfiye etmek mi?

BAŞKAN – Özcan Yeniçeri Bey, buyurun.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şimdi, evet, vallahi, bu masada o Türkiye'nin sorunlarını çözebilsek ben oturur hemen beş dakikada çözerim, onu size söyleyeyim.

BAŞKAN – Tek sorun iktidara gelmek.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Evet, o da yakındır Allah nasip ederse inşallah.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

65

BAŞKAN – Böyle bir küçük sorununuz var Türkiye’nin bütün meselelerini...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şimdi, biz kaş yaparken göz çıkarmayalım arkadaşlar. Şimdi, Türkiye’de toptancılık çok satan bir meta. Şöyle yapılıyor...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Onlar çok kazanıyor ama.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Yani bir şey demiyorum.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Perakende satanlar kazanmıyor.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Öyledir zaten işte o popülizm, maalesef, Türkiye’de bugün bütün değerlerimizi altüst etti.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Yani ticarete diyorum.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Evet, zaten meseleye ticari baktığınızı ben anlıyorum konuşmalarınızdan.

Şimdi, terörle mücadele eden bir ülke var karşınızda ve ciddi bir biçimde örgütlenmiş bir de dış tehdit söz konusu. Yani artık devletlerini de kurmuşlar -yani soyut anlamda da olsa- bunun yönetmeliklerini de yapmışlar, böyle bir durum söz konusu. Şimdi, bunlarla mücadele ederken işte jandarmayı kaldıralım; tamam kaldıralım, yerine neyi koyacağız? Özel güvenlik birimi veya polisin kırımını koyacağız. Şimdi, bu ne kadar uygun düşer veya bugünkü mücadelede bunun etkisi ne olabilir? Jandarmanın seneler süren bu birikimini nasıl aktaracaksınız kır polisine? Bütün bunlar muallaktaki sorular. Yani burada diğer ülkelerde bulunan, Avrupa ülkelerinde bulunan birtakım uygulamaların Avrupa ülkelerinin sorunlarıyla ve şartlarıyla ilişkili olduğu, Türkiye’deki durumun tamamen Türkiye’nin şartlarından kaynaklandığını bilmek ve görmek gerekir.

Şimdi, koruculukla ilgili, jandarmayı kaldırırsanız “Onun yerine de kır polisini koyacağım.” dersiniz kır polisiyle koruculuk arasında bir bağlantı meydana gelinceye kadar,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

66

kır polisi bir anlamda artık korucunun güdümünde bir konuma, duruma gelmiş olur. Peki, koruculuk sistemi kalkmalı mıdır? Uzun vadede düşünülebilir.

BAŞKAN – Uzun da tartışmayı gerektirecek bir husus tabii. Hiç açmayalım, o konulara girip uzun uzadıya.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Ama şimdi burada temel problem şu: Böyle “Jandarmayı birden tasfiye edelim, onun yerine şu gelsin.” şeklindeki bir yaklaşım tarzı bana göre yanlış. Hele “Sivil kamu personelinin sevk ve idaresinde” tabiri de çok isabetli bir tabir değil. Yani bu, yetki başka, sorumluluk başka bir durum ortaya çıkarır. Hâlbuki, yetki ve sorumluluğu dengeli bir biçimde vermek gerekiyor. Bu vesileyle de açıklayayım: Ben yönetim organizasyon hocasıyım. Dolayısıyla, bir yapının nasıl teşkilatlandırılacağını ve hangi bağlılıklarla ve bağlantılarla bir örgütsel şemanın ortaya çıkarılarak sonuç alınabileceğini de iyi kötü biliyoruz. O bakımdan, ben bu maddenin sorunlu olduğunu düşünüyorum. Ne siz söylemiş olun ne de ben duymuş olayım. Bu maddeyi külliye kaldıralım.

BAŞKAN – Naci Bostancı Bey...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ben şu koruculuk meselesine ilişkin bir cümle edeceğim. Şimdi, biz, darbelere yol açan temel dinamiklere ilişkin konuşuyoruz. Koruculuğun darbeye doğrudan ilişkisi yok. Terör çerçevesinde arızı bir örgütlenme olarak gündeme geldi. Dolayısıyla, onun burada zikredilmesini uygun bulmam ama terör bağlamında kaldırılması tartışılabilir, düşünülebilir fakat burada yeri olmadığını düşünüyorum.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – JİTEM’in yaptığı eylemlerde korucularla birlikte yaptırdığı yönünde bir kanı var yani.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ama orada aslolan jandarma olduğu ifade ediliyor yani tayin eden...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

67

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar, hiç tartışmadığımız bir hususa sonuç ve önerileri tartışırken girmeyi içinden çıkılamaz bir durum olarak nitelendiriyorum. Ne koruculuk ne şey üzerinde kapsamlı bir tartışma açacak durumda değiliz.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, “Ayrıca” bölümü kalkarsa bu sorun çözülür.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Evet, ben de katılıyorum.

BAŞKAN – Süleyman Çelebi’nin önerisine Yaşar Bey de katılıyor.

Genel olarak o kısımdan itibaren kaldırılmış şekliyle...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Başkanım, müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Buyurun.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Sonuna, “Bakanlığa bağlı olarak...” o “Ayrıca”yı kaldırıyoruz, “Bakanlığa bağlı olarak çalışacak kır polisi hâline dönüştürülmelidir. “

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Ona hiç gerek yok.

BAŞKAN – Gerek yok, tamam.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Peki.

BAŞKAN – “Ayrıca” kısmı çıkmış hâliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Saat 14.30’a kadar toplantıya ara veriyorum

Kapanma Saati: 12.51

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.30

BAŞKAN: Nimet BAŞ (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Naci BOSTANCI (Amasya)

SÖZCÜ: İdris ŞAHİN (Çankırı)

KÂTİP: Cengiz YAVİLİOĞLU (Erzurum)

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

68

-----0-----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Komisyon toplantımızı açıyorum.

Kaldığımız yerden devam ediyorum.

7'nci maddeyi okutuyorum; buyurun.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU - "7. Ordunun demokratik denetimi: Orduya yönelik denetim işlevi pratikte tam olarak yerine getirilememekte, bu noktada ikincil mevzuatın kanuna uygun olarak ve kanunda verilmiş yetkileri kısıtlamayacak şekilde hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir. Bu alanda mevzuattan kaynaklanan tek istisna olan Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı (TSKGV) ve şirketleri yasal düzenlemeyle Sayıştay veya doğrudan Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimine açılmalıdır."

BAŞKAN – Toplantıyı saat 15.30'da bitireceğimiz için her madde üzerinde çok kısa zamanlı tartışmalar açıyoruz

Buyurun, bu konuyu dün tartışıp geçirdiğimiz için 8'inci maddeyi okutuyorum, Askerî yargı.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – "8. Askerî yargı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin benimsediği objektif ölçüte göre, Türkiye'de askerî yargı, askerî hiyerarşinin belirleyiciliği veri alındığında etki altında bir görünüm arz etmektedir. Silahlı Kuvvetlerin, iç disiplini açısından Almanya örneğindeki gibi disiplin yargılamasına sahip kılınması yeterlidir. Askerî mahkemelerin kaldırılıp adliye içerisinde uzmanlık mahkemesi olarak; "Askerî" değil "asker" mahkemesi oluşturulması (iş, basın mahkemeleri vb.), bu mahkemede görülecek davaların temyiz incelemesi görevinin de Yargıtay'ın ceza dairelerinden birine verilmesi, yargılanacak sivil ve asker kişiler bakımından güvence sağlayacaktır. Bu itibarla, Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesi kapatılmalı, yüksek yargı temyiz yeri, Yargıtay ve Danıştay'dan ibaret olmalıdır."

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

69

BAŞKAN – Dün bunu da tartışmıştık, geçiyoruz...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Efendim bir saniye...

BAŞKAN – Buyurun.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Buraya bir diyeceğim yok ama, şimdi raporda da tartışılmış, 12 Eylül sürecinde yapılan özel yargılamalar ve uzun tutukluluk süreleri darbeleri araştırırken üzerinde önemli ciddiyetle durulması gereken konu olarak geçti orada. Aynı şey şimdi de devam eden bir süreç. Yani biz, sadece o dönemleri tespit etmek değil tedbir almak yönünde de tavsiyelerde bulunuyoruz. Yani sadece askerî yargıdaki bu aksaklıkları, bu aksayan yönleri dile getirirken, hâlen daha sivil yargı dediğimiz yargıda da özel yetkili mahkemelerin varlığını ve buradaki uzun tutukluluk sürelerini ve hukuka uygun olmayan yargılama biçimlerinin de yeniden gözden geçirilmesi konusunda bir tavsiyede bulunmak durumundayız diye düşünüyorum. Yargıdan bahsediyoruz.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Demokrasi bir bütündür, parçalanamaz.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Askerî yargı, sivil yargı...

BAŞKAN – Şimdi tabii, dün de burada daha önce de söylediğim gibi, yani dün komisyon sonuç ve önerilerini tartışırken de hem milletvekillerimizin bize gönderdiği öneriler hem de alt komisyonların önerilerini birleştirdik, alt alta yazdık ve onların üzerinde tartışıyoruz. Dolayısıyla şu ana kadar sivil dönemlerdeki yargılamalara ilişkin hem alt komisyonlarda bir tartışma olmadı hem bu yönde bir öneri gelmedi. Şimdi sonuç ve önerilerini bir saat içinde tartışacağımız bir dönemde kapsamı çok geniş olan bir tartışmayı açmanın sonuç alabilir bir tartışma olmadığını...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, ben tartışma açılsın anlamında söylemiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

70

BAŞKAN – Yani bunu da önermiş olmanız... Yani zabıtlara geçti, ama bu şu anda şu maddenin düzenleniş şekliyle ilgili bir itirazınız var mı?

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Yeniden görüşelim denildiği için ben sözümü kısa kesmek zorunda kaldım, yeniden görüşmek mi yoksa...

BAŞKAN – Yok, yok, görüşüp geçeceğiz; buyurun görüşelim.

Ahmet Bey buyurun, bu konudaki görüşlerinizi tamamlayın.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi burada biz sadece genelde askerî mevzuattan kaynaklanmış gibi darbelerin ve darbe süreçlerinin ve insan haklarının, insanların mağduriyetlerinin sadece darbe süreçlerinde akamete uğradığını düşünüyoruz gibi geliyor. Burada da buna mahsus olarak askerî yargıyı ele alıyoruz. Sivil yargı dediğimiz yargı da, birçok şikâyete maruz kaldığımız, şikâyete maruz kalınan, hakkında bir sürü bugüne kadar söz söylenmiş, kitaplar yazılmış, eleştiriler yapılmış bir sivil yargı uygulamaları da var. 12 Eylül yargılamalarını ben size söyleyeyim; askerî Yargıtay işkenceyle alınan ifadelerin dosyadan çıkarılmasını istiyordu, siz de avukatsınız biliyorsunuz o dönemi, sivil Yargıtay işkenceyle alınan ifadeleri geçerli sayarak karar onaylıyordu. Yani biz sadece Askerî Yargıtay dediğimiz zaman, askerî yargı dediğimiz zaman, şimdi de uygulaması devam eden sivil görünüm altındaki özel yetkili mahkemelerin durumlarının eğer düzeltilmesi konusunda, uzun tutukluluk sürelerinin eleştirilmesi konusunda bir tavsiyede bulunmazsak, yani biz geçmişini değerlendiririz, bugüne ait bir diyeceğimiz yok gibi bir şeyle karşı karşıya kalırız. Dolayısıyla bana göre sadece askerî yargı deyip geçmek eksik kalır orada diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Belki Avrupa Birliği ve demokratik reformlar biraz da hukuki altyapı dâhil kapsar gibi düşünüyorum ama, söz Özcan Yeniçeri Bey'de.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

71

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şimdi evet, siz o çerçeveyi çizince ben fazla bir şey söyleme lüzumu hissetmiyorum ama 14.55'te ayrılacağım için şu şey konusunda bir iki cümle söyleyeyim.

BAŞKAN – Biz de ayrılmak istiyoruz o durumda ama...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şu rütbelerin sökülmesi konusunda...

BAŞKAN – Onu açalım mı o zaman siz ayrılmadan önce.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Evet, onu bir şey... Teklifimiz şu: Darbeleri yapanların itibarlarını daim kılmış oluruz.

BAŞKAN – Siz dün önerdikten sonra çıktınız, kendi aramızda tartıştık. Yani yoğun olarak hukuki anlamda görüş şu Özcan Bey: Zaten şu anda 12 Eylül yargılaması devam ediyor. Mahkeme bir mahkûmiyet vermesi durumunda -ki böyledir- zaten rütbelerin geriye alınması kararı verilecek. Bunlar aynı zamanda ülkede Cumhurbaşkanı oldular, dolayısıyla Cumhurbaşkanlığı makamının geri alınması söz konusu olmadığı gibi, yani o askerlik unvanlarına ilişkin geri alma kararlarını da zaten ana karara bağlı olarak mahkemeler mahkûmiyet hâlinde verecekler. Dolayısıyla mahkemenin takdirinde olan bir hususa ilişkin burada hüküm kurucu bir cümleyi, yasama faaliyeti yaptığımız için biz milletvekilleri olarak bunu doğru bulmadık. Siz çıktıktan sonra tartıştık.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şimdi tabii, benim arkamdan konuşmuşsunuz.

BAŞKAN – Buna arkadan konuşmak denir, öneriyi yapıp çıkmamak lazım!

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şimdi, askerî yargıyla ilgili düzenlemeleri biz burada yapmıyoruz ki, biz burada olması lazım gelenleri ifade ediyoruz, bunu ilgili kurullar elbette yapacaktır. Ama bir temenni ve teklif olarak gösteriyoruz ki, bu insanların itibarları devam ettiği sürece bu itibara birtakım insanlar da tevessül etme lüzumu hissedeceklerdir. O bakımdan bunu bir teklif olarak götürüyoruz, elbette mahkeme karar verecek.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

72

BAŞKAN – Ben şimdi bu sözünüze de bir izah getireyim: Şimdi diyorsunuz ki buradaki öneriler yapılacak anlamında değil, ama yapılmasını önerdiğimiz şeylerin daha ziyade yasama faaliyetiyle ilgili olduğunu hatırlatmak isterim. Yani bunların hiçbirisi yargısal bir faaliyet değil. Biz, askerî yargı veya bir öncekinde, bunlar kanunla düzenlenebilen hususlardır, kanunla düzenleme yetkisi de Parlamento'ya aittir ve biz Parlamento mensupları olarak bunu önerebiliriz, ama yürürlükte ve yürümekte olan bir davaya ilişkin...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Dava değil, genel anlamda.

BAŞKAN - ...12 Eylül davası da öyle şimdi, darbe yapanlar da öyle...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şöyle diyoruz: Genel manada Büyük Millet Meclisine karşı silah kullananların iktisap ettikleri şeylerden soyutlanabilir.

BAŞKAN – Bu insanlar yargılanmadan buna nasıl karar vereceğiz, siyasiler mi, kim karar verecek?

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Hayır, o şimdi değil, siyasiler değil.

BAŞKAN – Hukuki zemini yok ki.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Hayır, şöyle bir şey: Yani, bakın şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı tavır içerisinde, özellikle silahlı bir tavır içerisinde girenlerin iktisap ettikleri şeyin...

BAŞKAN – Ben de diyorum ki, buna kim karar verecek Özcan Bey?

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Mahkeme karar verecek.

BAŞKAN – Mahkemelerin karar vereceği bir hususta...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Biz de mahkemenin önünü açalım.

BAŞKAN – Bu, önünü açmak olmaz da biraz yönlendirme olur gibi.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Mahkemeler karar verdiği zaman Sayın Başkan, zaten sonuçları da bunu işliyor. Mahkemeler karar verdiği zaman geri alıyor zaten.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

73

BAŞKAN – Geçiyoruz bu konuyu.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Sayın Başkanım, pardon, şurada benzetme var. Bunlar uzmanlık mahkemesi diye zaten ibare var, iş, basın mahkemeleri ve benzeri...

BAŞKAN – Kelime düzeltmeleri yapılır redaksiyonda, tekrara girerse. Parantezin çıkması mı diyorsunuz?

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Evet.

BAŞKAN – Tamam, parantezi kaldırın anlaşılıyor yeteri kadar.

9'uncu maddeyi okutuyorum:

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “9. Fişlemeler: Her türlü fişleme faaliyetine son verilmeli ve mevcut bütün fişleme kayıtları imha edilmelidir. Kendi vatandaşını iç tehdit ve iç düşman olarak görmek, zamanın ruhuna aykırıdır. Batı Çalışma Grubu ve EMASYA örneklerinde yaşandığı gibi, orduya Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını fişleme yetkisi verilmemiştir. Genelde askerî istihbaratın özelde Jandarma'nın yaptığı bu tür istihbarat faaliyetleri; yetki ve görev tecavüzü niteliğindedir ve açıkça kanun dışıdır. Jandarma Genel Komutanlığı kendi sorumluluk sahasında olmak kaydıyla ancak ve ancak, suçu önleme amaçlı teknik istihbarat ve teknik takip yapabilir. Askerin Türkiye'de oluşturduğu fiili durum ve nüfuz, kanunlardaki açık hükümlere rağmen jandarma ve diğer askerî istihbarat birimlerinin fişleme yapabilmelerine imkân vermiştir. Bu fiili duruma göz yumulmamalıdır.”

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Oradaki “zamanın ruhuna” kavramı uygun değil, “demokratik toplum anlayışına” demek daha yerinde olur. Çünkü, “zamanın ruhu” çok göreceli, çok duruma göre...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Demokrasiye desek...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Demokratik toplum derken, zaten...

CENGİZ YAVİLİOĞLU (Erzurum) – Demokratik geleneklere ve insan haklarına...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

74

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Demokratik toplum anlayışına diyelim, onun içine hepsini...

CENGİZ YAVİLİOĞLU (Erzurum) – Ve insan haklarına Naci Hocam.

BAŞKAN – Ahmet Toptaş Bey buyurun.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Burada fişlemeler konusu gündemdeyken sadece jandarmanın fişlemesinden bahsedilmiş, askerin fişlemesinden bahsedilmiş; hâlbuki bu ülkede emniyetin de, polisin de, bazı özel görevlilerin de fişlemeleri söz konusu, dinlemeleri söz konusu ve bu dinlemelerden yola çıkarak Türkiye’de partilerle manipülasyonlar yapılıyor arkadaşlar. Eğer burada bir bu konuda tedbir önereceksek, sadece askerlerle ilgili değil, hukuk dışı dinleme, takip, yani bu anlamdaki şeyleri genel olarak düzenlemek lazım.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Her tür hukuk dışı fişleme, dinleme...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Yani burada sadece Batı Çalışma, EMASYA dediğimiz zaman başka örnekleri de, yani bunları koymak yerine...

BAŞKAN – Bu itirazlar doğrultusunda...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Aslında şöyle: Birinci cümle kalabilir “Her türlü fişleme faaliyetine son verilmeli ve mevcut bütün fişleme kayıtları imha edilmelidir.” dedikten sonra bu cümle aslında her şeyi ifade ediyor. Bunun dışında herhangi bir kurum ve bütün kurumları içine alacak bir kısıt koymak lazım.

KOMİSYON UZMANI – Demokratik teamüllere ve insan haklarına aykırı olan her türlü hukuk dışı dinleme ve fişlemeler...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Hukuk dışı dinleme ve fişlemeler...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Faaliyetine son verilmeli, buna ilişkin yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

75

BAŞKAN – Cengiz Bey, ilave edeceğiniz bir husus var mı?

CENGİZ YAVİLIOĞLU (Erzurum) – Bir üst maddede “iş, basın mahkemeleri ve benzeri...” gibi demek lazım oraya.

BAŞKAN – Onu parantezi çıkardık oradan, benzetme yapmadan tanımlıyoruz.

Tamam, bunu da az önceki itirazlar doğrultusunda düzenliyorsunuz.

Buyurun İdris Bey.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Bu konuda bir cümle ilave etmek istiyorum. Yani bu şekilde bir yargıya varırsak sanki ülkemizde hukuk dışı yollarla demokratik teamüllere aykırı olarak sürekli bir fişleme ve dinlemenin olduğu gibi bir anlam çıkar, buna da meydan vermememiz gerekir diye düşünüyorum, son söylediğiniz cümleyi.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Sayın Şahin, olmadığı düşüncesinde misiniz?

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Ben hukukun içerisinde kaldığı düşüncesindeyim, en azından onu umut ediyorum bir hukukçu olarak.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Yani anladım da, hukukun içinde kalınanlardan bahsetmiyoruz, hukuk dışı...

BAŞKAN – Aslında şöyle bir şey var: Şimdi biraz konularımız spesifik olarak da darbelerle ilgili ve ilişkili hususlar gibi aslında da...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Evet buyurun.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şurada orduya diyor ya, “hiç kimseye” diyelim oraya. Yani ne diyor? Batı Çalışma Grubu...

BAŞKAN – Şimdi burada bir şeyden söz ediyoruz; aslında fişlemeden ziyade...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Hiç kimseye Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını fişleme yetkisi verilmemiştir diyelim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

76

BAŞKAN – Özcan Bey, şimdi burada şundan söz ediyoruz: Şimdi emniyet istihbaratın veya sivil unsurların hangi kanuna göre izleme, dinleme veya istihbarat faaliyetleri içerisinde bulunacaklarına ilişkin bir tanım var. Burada bu maddede ele aldığımız husus, böyle bir yetkisi yok. Yani ordunun vatandaşları fişleme yetkisi yok ve buna rağmen bunlar yapılmış. Yani açıkça kanun dışı olduğunu tespit ettiğimiz bir hususta...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – O tamam...

BAŞKAN – Ama şimdi mevcut yürürlükteki hukuk sistemine göre hukuk çerçevesi içerisinde hareket etmeyen bir unsur varsa, bunun zaten yargı...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Onda hiç kuşku yok. Bakın şimdi, EMASYA, Batı Çalışma Grubu, ikisi de orduya özgü olduğu belli. Batı Çalışma Grubu, EMASYA örneklerinde yaşandığı gibi, hiç kimseye Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını fişleme yetkisi verilemez, verilmemiştir. Bana göre öyle yaparsak çok daha oturur.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi efendim, ordu kendisinde görülen dinleme yetkisi var, izleme yetkisi var; EMASYA'yı da kendisine verilen ama bizim demokratik saymadığımız hususlara göre kendisi çıkarmış. Yani o yetki var ama bize göre demokratik olmadığı için biz onlara karşıyız. Şimdi emniyetin dinlemeleri var, emniyetin izlemeleri var. Emniyetin izlemeleri, dinlemeleri nedeniyle seçimler manipüle edilmiştir.

BAŞKAN – Yasal zemini yok, jandarmanın dinlemek için yasal zemini yok.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Yasal olarak hiçbir şekilde onların böyle bir yetkisi yok, hem jandarmanın hem emniyetin yok. Ancak mahkeme kararıyla bu dinleme kararı alabilirler ama bunlar keyfiyetle uygulamışlar. Geçmiş dönemde bunlara ait binlerce fişleme var, biz bunların ortadan kalkması için bu öneriyi getiriyoruz.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Anladım, şimdi burada sadece askerî fişlemelerden bahsedilmiş gibi bir algı yaratılıyor. Yani sanki emniyetin yaptığı fişlemeler

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

77

yasaya uygun fişlemeler, onların aldıkları dinlemeler, İnternet'e verdikleri yasal gibi gözüküyor yani şimdi. Sadece askerler bu işi yapmış...

BAŞKAN – Bence belki hani düzeltmeniz gerekebilir, İnternet'e sızan bilgi kayıtlarının emniyet tarafından verildiğini söylemek biraz şey olur. Yani bilgiye dayalı bir şey olması gerekir. İnternet'te yayınlanan gizli dinleme kayıtlarının emniyet unsurları tarafından verildiğine dair bir bilgiye ve belgeye sahip değilsek, belki bu anlamda bir şey kullanmamız biraz riskli olabilir diye düşünüyorum. Biz belki dikkat etmeniz açısından şey yaptım.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Anlıyorum, anlayışınız doğrultusunda ama...

BAŞKAN – Bunu emniyet yaptı diyebilmek için bilgiye sahip olmak...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Türkiye'de milyonlarca insanın yasa dışı dinlendiği açıkta. Hatta emniyetin dinlemeleri var, yargıcı yanıltarak yargıcın kendisine bile dinleme kararı verdirdikleri orta yerde. Yani boş kâğıda dinleme...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – O yargıç da altına imzayı atmayacak Ahmet Bey, bakacak kendi telefonu da var mı diye.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ama sorun o yargıç değil, o yargıç o imzayı atarken...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Hiç kusura bakmayın, orada tamamen sorumlu yargıç.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ama, o yargıç o imzayı atarken beni de dinlettiriyor.

Yani sadece askerin dinlemesi, fişlemesi gibi olduğu zaman...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, geçen bir arkadaşımız bir basın toplantısı yaptı, Sayın Süheyl Batum. Aynı savcının elli tane değişik imzasını böyle tablo olarak koydu belgeleriyle, değil mi? O savcı mı attı imzaları? Hayır. Savcı adına emniyet attı.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

78

Yani sen hani diyorsun ya “Yargı attı” yok öyle bir şey. Yargı adına atan, o imzaları taklit eden...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Süleyman Bey, benim dediğimi Ahmet Bey çok iyi anladı, hukukçu arkadaşlarımız da anladı. Yasal bir dinlemenin gerçekleşebilmesi için mahkeme kararı lazım.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Ama biz de yasalardan bahsetmiyoruz ki, yasa dışından bahsediyoruz.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Biz de yanlış anlaşılmasın diyoruz, buna dair bir tespit yapıyoruz.

BAŞKAN – Şimdi şöyle bir şey var: Yani bu hak arama yollarının kapalı olmadığı gibi, hakikaten bunları savunuyor durumuna da düşmek istemem. Komisyonda hiçbir üyemiz, hiçbir milletvekilimiz, yasa dışı, gayri kanuni veya bir amaca ulaşmak maksadıyla herhangi bir şekilde uydurulmuş bilgi ve belgelerle de bir kişinin dinlenmesi ve onun aleyhinde bir unsur olarak kullanılmasına, hukuk dışılığı hepimiz karşıyız. Dolayısıyla hak arama yolları bağlamında da, davalar açılıyor, yani mahkemeler de bu konuyla bir hayli meşgul. Burada hiçbirimizin fikrî manada tartışacağı bir husus yok, ama isterseniz, yani karşılar nitelikte bir cümle bulalım, geçelim. Üzerinde çok uzun uzadıya fikrî anlamda...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, bu iş çok uzadı, bir açıklama yapayım.

Bu çok önemli, bakın Türkiye’de siyasi sistemi değiştirmeye yönelik eylemler yapılıyor burada. Artık darbelerin şekilleri değişti. Sayın Baykal’a yapılan komplonun hâlâ davası açılmadı, hâlâ nereden geldiği belli değil, devlet bulmadı. Yani devlet istediğini iki gün sonra buluyor, kaynağını buluyor, nereden geldiğini buluyor ama Sayın Baykal’a yapılan komplonun nereden geldiği hâlâ meçhul.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

79

BAŞKAN – Ahmet Bey, bu kadar kapsamlı ve detaylı başka bir hususta tartışma açmayalım ne olursunuz, konumuz üzerinde gidelim, konuyu dağıtmayalım.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Konuyu açıklamak için mecbur bırakıyorsunuz ama burada sadece askeri ele alan, askere yönelik bir sorun olarak gündeme aldığımız zaman bunu, bu eksik kalır. Yani önümüzde sanki darbeyi yapan asker...

BAŞKAN – Sadece hukuki alt yapısı olmadan yaptıklarını düşündüğüm için...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – O zaman bütününü şeye koymak lazım.

BAŞKAN – Feyzullah Bey buyurun.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Şimdi aslında benim anladığım kadarıyla hepimizin istediği şey aynı. Yalnız kimimiz bunu başka türlü ifade ediyoruz, kimimiz başka türlü. Bence burada her türlü fişleme ve yani fişlemenin kanuna uygunu, aykırısı olmaz, fişlemenin her türlü ve hukuka aykırı dinlemelerin diye burada yazıp, bunları ister askerden olsun, ister polisten olsun, isterseniz, yani bunu medya da bir sıralar bunları çok yaptı ve birçok insanın intiharına da sebep oldu.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Tabii yani.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Ben, hukuksuz, kuralsız, kanunsuz dinlemelerin de, fişlemenin de -hukuksuzluğu olmaz, hukuki hiçbir fişleme olmaz zaten- bütün fişlemelerin de kaldırılmasını yazalım, geçsin gitsin, herkesin istediği yerine gelsin.

BAŞKAN – Anlaşıldıysa meramımız arkadaşlar, ne şekilde ifade edeceğimizi yazdıralım, geçelim.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Her türlü fişleme, hukuka aykırı dinleme, takip ve kayıt faaliyetlerine son verilmeli.” Oldu mu?

BAŞKAN – Yazdınız mı arkadaşlar?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

80

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Hukuka aykırı dinleme, takip ve kayıt faaliyetlerine son verilmeli ve mevcut bütün fişleme kayıtları imha edilmeli.”

BAŞKAN – 10’uncu madde, profesyonel ordu, okur musunuz arkadaşım.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Demek ki yani muradımız şu değil: Bakın, bulunca bulunuyor.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Arkadaşlar bir dakika.

Aşağı kalıyorsa bu yine askere yönelik...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Hepsi içinde, her türlü fişleme yani...

BAŞKAN – Şimdi bir şey söylemek istiyorum: Şimdi iki şekilde de değerlendireceğim arkadaşlar, sonra oylarınıza sunup geçeceğim. Şimdi, bir öneri “imha edilmelidir”den sonraki kısmın fazla olduğu yönünde. Doğrusu bütün bu değerlendirmeler, EMASYA’dır, diğerleri, alt komisyon raporlarında kapsamlı olarak ele alındığı için burada fişlemelerden ne kast ettiğimizi meramızı anlatmak açısından ilk cümle de yeterli olabilir, ama bu hâliyle kalsın veya birinci kurduğumuz ilk cümleden sonrası çıksın şekilde oylarınıza sunacağım. Şu son ekranda gördüğünüz şekilde düzenlemenin kalması, uzun hâliyle kalmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... 5 kişi. Kabul etmeyenler... 4 kişi. Bu hâliyle kalması kabul edilmiştir.

Devam ediyoruz.

10’uncu madde profesyonel ordu, okur musunuz.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “10. Profesyonel ordu: Türkiye’de ordu profesyonelleştirilmeli; bu yönde ordunun harekât kabiliyetini artıracak bir düzenlemeye gidilerek nicelikten ziyade niteliği öne çıkaracak bir askerî yapılanma egemen kılınmalıdır.”

BAŞKAN – Dün bunu birlikte düzenlemiştik, kısaca planlayıcı. Herhâlde bu konuda bir söz talebi yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

81

11'inci madde...

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “11. Avrupa Birliği ve demokratik reformlar: Türkiye'de askerî müdahaleler kısa sürede sona ermiş ve demokrasiye geçilmiş gibi görünse de darbe dönemlerinde tüm devlet, baştan aşağı yeniden dizayn edilmiştir. Darbelerin kendisine zemin bulmasının gerçek sebebi demokrasinin zayıf olmasıdır. Güçlü bir demokrasi, muasır medeniyete ulaşmış ülkelerde uygulanan evrensel demokratik hukuk normlarının, insan hak ve hürriyetlerinin benimsenmesiyle mümkündür. Bu doğrultuda, Avrupa Birliği aday ülkesi olan Türkiye'nin, ilgili ve gerekli reformları hayata geçirme kararlılığını devam ettirmelidir.”

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Burada, biraz önce söylediğim 12 Eylül yargılamalarında ele alınmış olan özel mahkemelerin, darbe süreçlerinde yaratılmış özel mahkemelerin ve hâlâ günümüzde süren özel mahkemelerin yetkileri gözden geçirilmeli ve insanları mağdur eden uzun tutukluluk sürelerinin de dikkate alınarak yeni düzenlemeler yapılması konusunda bir cümlenin eklenmesini istiyorum arkadaşlar.

BAŞKAN – Başka söz talebi olan var mı? Yoksa olduğu gibi kalsın mı, oylarınıza sunacağım. Yok.

Ahmet Bey'in önerisi olarak kaldı.

12'nci maddeyi okutuyorum, sıkıyönetim ve olağanüstü hâl.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Anlamadık efendim, ne oldu benim önerim?

BAŞKAN – Ahmet Bey'in önerisi konusunda katkı, görüş sağlayacak olan var mı, mevcut hâliyle kalsın mı dedim, söz talebi olmadı. Sizin öneriniz, teklifiniz olarak sizin de...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Yani aynı şeyleri tekrarlamamak adına söz almadık Sayın Başkan. Şimdi şöyle bir sıkıntı var: Yani bunu açayım biraz. Mesela şu anda birçok yargılamalar yapıldı ama, olağanüstü koşullarda yapıldı bütün bu yargılamalar. Buradaki

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

82

muradımız da bizim, o yaşanan süreçlerin haksızlığına uğrayanların mağduriyetlerinin giderilmesi gerektiği konusundaki bir öneridir bu. Bunun böyle algılanması gerekiyor ve herhâlde sizlere de bizlere de çokça sayıda insan, o dönemlerde ilişkisi kesilen veya kanunla yeniden düzenleme yapan, bazılarına bazı haklar tanındı ama bazılarına tanınmayan insanları da kapsayacak bir şekilde bir düzenlemeye, bir öneriye belki formüle edemedik ama bunu değerlendirelim diyor Ahmet Bey...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Bunun dışında gene ayrıca, yani anlaşılmadı öyleyse. Arkadaşlar, biz darbe dönemlerindeki özel yargılama biçimlerinden bahsettik, bunların insanları mağdur ettiğinden bahsettik. Şimdi aynı, yani o süreçler darbe döneminde kötü, yani normal demokratik dönemlerde iyi mi? Şimdi aynı süreçler, aynı özel yetkili mahkemeler devam ediyor, aynı uzun tutukluluk süreleri devam ediyor. İnsanlar üç yıl...

BAŞKAN – Ahmet Bey, ben meselenin başka bir başlıkta siyasi bir tartışma açılması safhasında olmadığımızı hatırlatmak istiyorum. Neden? Avrupa Birliği ve reformlar, demokratik reformlar başlığında bir tartışma yapıyoruz. Az önceki üç maddede de, sivil ve bugünkü yargılamalar, özel yetkili mahkemeler, tabii ki her maddede söz alabilirsiniz, belki her maddede aynı şeyleri de tekrar etmek istersiniz ama biz maddeler üzerinde, konu üzerinde tartışmaları sürdürür ve devam edersek sonuçlandırabiliriz, aksi takdirde ben sizin önerinizi, söz verdim, geniş bir şekilde ifade ettiniz, daha sonra Süleyman Bey de...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hayır, her maddede değil.

BAŞKAN - Ben, bu hâliyle önerinizi oylara... Şimdi Avrupa Birliği ve demokratik reformlar bölümünün yargısal boyutuyla, yani yargı başlığında ayrı bir değerlendirmemiz olmadı diyorum. Bu başlıkla ilgili itirazlarınızı ileri sürdünüz, ben de diyorum ki oylara sunayım devam edelim. İtirazlarınız da zabıtlara geçti, mesele böyle anlaşılсын istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

83

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hayır, hayır; her maddede diyorsunuz da, ben biraz önce öbür madde konuşulurken...

BAŞKAN – Askerî yargıda da söylediniz, fişlemelerde de söylediniz, üç maddede de, yani ilerleyen tüm maddeler... Yani ilerleyemeyiz ve bir saatlik...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Sayın Karayel, ileride hukuki değerlendirmeler yapacağız, demokratikleşmeyi de konuşalım.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Bunları geçelim, eğer sonunda konuşurken biz konuşalım.

BAŞKAN – En sonunda bitirelim, evet tamam.

12'nci maddeye geçiyorum.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “12. Sıkıyönetim ve olağanüstü hâl: Sıkıyönetim ve olağanüstü hal durumlarının sınırları, nedenleri, uygulama biçimi açık ve net olarak belirlenmelidir. Mevcut anayasada sıkıyönetimi gerektiren durumlar olarak düzenlenmiş hallerin tamamının bir komutanlık şeklinde değil, sivil bir yönetim modeliyle yeniden ele alınmalıdır. İlgili kanun maddelerinde yer alan hükümler demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğüne uygun tarzda düzenlenmelidir.”

BAŞKAN – Söz talebi? Yok.

13'üncü madde Ordu Yardımlaşma Kurumu.

KOMİSYON UZMANI MURAD CİNOĞLU – “13. Ordu Yardımlaşma Kurumu: 27 Mayıs darbesinin hatırası olan ve kamu çalışanları arasında eşitsizlik yaratan OYAK, sahip olduğu çok sayıda imtiyazla bugünlere gelmiştir. Bu kurumun haksız rekabet oluşturan tüm ayrıcalıkları ve tüm vergi muafıkları (Kurumlar Vergisi, Gider Vergisi, Veraset ve İntikal Vergisi, Damga Vergisi, Gelir Vergisi) kaldırılmalıdır. Eğer bir devlet kurumunun şirketleri, fabrikaları, yatırımları varsa ve bu normal karşılanıyorsa, ayrıca o kurumun personeline iyi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

84

para kazandırıyorsa, o zaman; Dışişleri, Maliye ve İçişleri gibi diğer kamu kurumlarının çalışanlarının da aynı şartlarda fabrikaları, holdingleri olmalıdır. Ordunun kamuoyu nezdindeki imajını ve olumlu algısını zedeleyen, Türkiye'nin üçüncü büyük holdingine dönüşen bu yarı militer teşebbüsün, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine uygun hale getirilerek, orduyla ve devletle olan tüm hukuki bağları, imtiyazlarıyla birlikte kesilmelidir.”

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – İzin verir misiniz Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi burada, 27 Mayıs darbesinin hatırası olarak diye başladığımız zaman bu işe, bir şey yaratmış oluyoruz yani.

İkincisi...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Darbelerin ürünü diyelim.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Darbelerin ürünü olarak diyebiliriz buna ya da aslında bunları hiç demeye gerek yok. OYAK dediğimiz hadise, elli yıllık bir hadisedir. Elli yıl içerisinde burayla iş yapan, ticaret yapan, buraya üye olan, buradan miras payı alan, buradan zarar eden binlerce insanı ilgilendiren bir hadisedir bu. Binlerce insanı ilgilendiren hadisenin sadece darbe dönemi ürünü olması nedeniyle sanki bütün bu OYAK'la iş ilişkisinde olan, bilmem ne yapan insanların da tümü burada haksız bir şeyin içerisine sokulmaktadır. Dolayısıyla, biz burada OYAK'ın ayrıcalıklarına son vermek istiyorsak, diyelim ki...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Darbelerin hatırası olan...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hayır, hayır; başka bir şey... Örneğin şurada örnekler var; şu da kurulmalıydı, bu da kurulmalıydı, işte Maliyeciler bilmem ne. Yapıldı bunlar, ÖYAK kuruldu, bilmem ne yapıldı filan. Yani bütün memur kesimlerinde bu tür örgütlenmeler yapılmaya çalışıldı bir zamanlar, İLKSAN kuruldu filan. Yani bu ayrıntıya

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

85

girmeye gerek yok. OYAK'ın, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine uygun hâle getirilerek, orduya, devletle olan tüm hukuki varlığı ibraz edilip kaldırılmalıdır desek yeter yani.

BAŞKAN – Genel olarak bu konuda...

Süleyman Çelebi Bey buyurun.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul)- Şimdi burada iki sözcük var Sayın Başkan: OYAK, önemli bir şu anda istihdam açısından da bakıldığında oradaki işçilerin çalıştığı koşulları da dikkate aldığımızda bütünlüklü bakmaya ihtiyacımız var. Mesele bir OYAK meselesinden daha çok, işte burada şöyle birtakım deyimler var: “Militer teşebbüs” falan, sanki Çin’de... Teşebbüsün başlangıcı, sermayesi, başka bir yapılanma olabilir. Bunu böyle ifade etmek, hani böyle, yani şu anda hâlen o militer yapısıyla sanki yönetiliyor gibi bir algı da yaratmaması açısından söylüyorum, bir onun mutlaka çıkarılması gerekiyor. Ahmet Bey’in dediklerine katılıyorum, daha detayına girmiyorum.

Bir de burada, bütün vergi muafıkları dedikten sonra bir de açıp, yani cümle cümle, sanki kanun yazıyoruz gibi bir algı var. Biz başlık yazmalıyız, temel yaklaşımımızı koymalıyız, kısa ve öz cümleyle de bunu ifade etmeliyiz.

BAŞKAN – Evet.

İdris Bal Bey, buyurun lütfen.

İDRİS BAL (Kütahya) – Ben şöyle bir şey öneriyorum: Cümle bittikten sonra “Geçmişe yönelik haksız kazançları da gözden geçirilip gereği yapılmalıdır.” Çünkü madem uzun dönemli bir haksız kazanç var, o gözden geçirilip gereği yerine getirilmelidir.

BAŞKAN – Anlamadım ben. Şimdi, kendisi yürürlükte, meri kanunlara göre bir kazanç elde etmişse, yani bu tür...

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Vergiye dair ayrıcalıklar var.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Yasal alacaklar değil mi bunlar?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

86

BAŞKAN – Ama yasal diyorum, zemini yasal.

İDRİS BAL (Kütahya) – Ama zaten bizim şu anda tartıştığımız o objektif kurallara uymayan, darbe dönemi sonrası kayırlmış çıkarlar var.

BAŞKAN – Aleyhe işlemez bu tür şeyler de...

Mehmet Şeker...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Geriye dönük işlemez...

BAŞKAN – Siz buyurun tamamlayın İdris Bey...

İDRİS BAL (Kütahya) – Bilmiyorum yani en azından tavsiye niteliğinde bu haksız kazançlar gözden geçirilmeli. Nasıl birilerinin iadeitibarı yapılıyorsa, tekrar yeni yargılama söz konusu oluyorsa burada...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – İdris Bey, o zaman generallerden aldıkları 600-700 milyar lirayı geri isteyecek miyiz?

İDRİS BAL (Kütahya) – Neleri, anlamadım?

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Emekli ikramiyelerini?

İDRİS BAL (Kütahya) – Vallahi, o ayrı bir mevzu. Ben bir başka madde olarak...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ama ayrı mevzu olur mu? Nerede kazandı o yani.

BAŞKAN – Ahmet Bey, karşılıklı tartışmayalım da, tamamlasın.

İDRİS BAL (Kütahya) – Şu anda OYAK'ı konuşuyoruz. Buradaki eğer varsa –ki vardır- haksız kazançlar gözden geçirilip gereği yerine getirilmelidir. Hukuk çerçevesinde yapılabilir mi, yapılamaz mı, biz tavsiyemizi yapalım, ilgili kurumlar düşünür onu.

BAŞKAN – Mehmet Şeker Bey, buyurun.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Evet, Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

87

Ben dün bu konuşulurken yoktum aslında. Bir kere ben bu tür kuruluşların olması taraftarıyım. Neden taraftarıyım? Çünkü bu bir örgütlenme biçimi yani sonuçta insanlar orada bir araya gelecekler, haklarını savunacaklar, hukuklarını savunacaklar ama...

BAŞKAN – Ayrıcalıklı görmüyorsunuz yani bunu.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Hayır, ben örgütlenmeye karşı değilim ama ayrıcalık şurada burada: Sadece bunda değil, Türkiye Büyük Millet Meclisinin aldığı Bakanlar Kurulu kararıyla pek çok dernek, vakıf vergiden muaf. Bunlar yanlış aslında. Eğer ticaret yapıyorsanız benle eşit olarak çıkarsınız meydana, ticaretinizi yaparsınız, kâr edersiniz, zarar edersiniz; çok kâr ederseniz çok yersiniz, zarar edersiniz de siz bunu sinenize çekersiniz. Burada sıkıntı orada yani bu vergiden muaf, bu KDV'den muaf, bu bilmem neden muaf; böyle bir ticari ahlak, böyle bir ticari hukuk olmaz. Biz ona karşı çıkmayız yoksa OYAK kurar, polisler başka bir şey kurar, savcılar başka bir şey kurar; benim buna itirazım yok. Ev yaparlar, arsa alırlar, ticaretle uğraşırlar, hiç itirazım yok.

BAŞKAN – Çok benzerlik yok ama örneklerinizden.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Ama yani sanki biz burada direkt OYAK'ı suçlar bir yapı oluşturmuşuz gibi. Bizce suçlayacağımız kısım bunların vergi muafiyetinin kaldırılması. Ticaret yapıyorsa herkesle aynı koşullarda, eşit koşullarda ticaret yapmasının önünü açmak lazım. Yoksa personeline dönüp geri taleplerimiz filan olursa işin içinden çıkılmaz bir hâl olur.

BAŞKAN – İdris Şahin Bey, buyurun lütfen.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Sayın Başkanım, ben de şu şekilde 13'üncü maddenin düzeltilmesini talep ediyorum: "Darbe dönemi sonrası kurulmuş olan ve..."

BAŞKAN – Yazın onu arkadaşım. Bir saniye İdris Bey.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – "... kamu çalışanları arasında eşitsizlik yaratan OYAK, sahip olduğu çok sayıda imtiyazla bugünlere gelmiştir. Bu kurumun haksız rekabet oluşturan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

88

tüm ayrıcalıkları ve tüm vergi muafiyetleri kaldırılmalıdır. Ordunun kamuoyunun nezdindeki imajını ve olumlu algısını zedeleyen teşebbüsün Türk Ticaret Kanunu hükümlerine uygun hâle getirilerek orduyla ve devletle olan tüm hukuki bağları imtiyazlarla birlikte kesilmelidir.”

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – “Lağvedilmeli” denilmedi bir tek burada.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – İçimizde hukukçu varsa bunun olup olmayacağını söyleyebilir mi? Ben şimdi OYAK mensubuydum, teğmenliğimden tümgeneralliğimin sonuna kadar oraya para ödedim.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Ben söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Geriye dönüş diye bir şey yok, onu tartışmıyoruz.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Hayır, tartışmıyoruz da yani “Batı ordularında yoktur, bunu kapatalım.” diyelim, lafı niye uzatıyoruz anlamadım yani.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Niye kapatalım, kapatamayız böyle bir şeyi.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Kim işletecek? Benim paramla siz başka ticaret mi işleteceksiniz?

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Bir dakika, bir ticaret var burada. Sizin paranız veya...

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Tamam, bizim paramız onun sermayesi.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Şimdi arkadaşlar, burası öyle veya böyle kurulmuş bir anonim şirket.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Özelleşsin, gitsin.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – İşte, buradaki maksadımız...

BAŞKAN – Gerçek hukuki çerçeveye gelsin diyoruz Ticaret Kanunu’na göre, yoksa...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Yani Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre...

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Kendi yazımlarımızda öyle olmaz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

89

BAŞKAN – Evet, onu öneriyoruz zaten. Nasıl yaparlar, onun uygununu bulurlar zaten. Biz sadece öneri veriyoruz.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Türk Ticaret Kanunu’nun hükümlerine göre çalıştırılan anonim şirketi hâline dönuşsün. Böylece, Millî Savunma Bakanlığıyla ve gene askerlerle alakaları hukuki olarak kesilsin. Fiili olarak, bir fon olarak devam ettirir, ettirmez; o şirketle oraya üye olanlar arasındaki bir iş.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Sayın milletvekilleri, şu anda Ordu Yardımlaşma Kurumunun tüm sermayesi muvazzaf subay, astsubayın sermayesidir. Şu anda 300 bin liraya yakın benim de orada sermayem var.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Sayın Başkanım, bir cümle söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun İdris Bey.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Paşam çok haklı, kendi verdiklerinin hesabını görecek, tabii ki doğaldır bu ama ben de asteğmen olarak yaptım ve on iki ay da benden ödenek kesildi ama bir kuruluş OYAK bana ödemiyor. İşte, biz bu muafiyetler kaldırılсын, herkese eşit olsun diyoruz. Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde öyle diyoruz.

BAŞKAN – Yaşar Bey...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Evet, Sayın Başkan, şimdi şuradaki İdris Bey’in söylediğı cümlelerle birlikte daha kısaltılmış, şu şekilde dönüştürülebilir mi: “Darbeler döneminde kurulmuş olan, kamu çalışanları arasında eşitsizlik yaratan OYAK sahip olduğı çok sayıda imtiyazla bugünlere gelmiştir. Bu kurumun haksız rekabet oluşturan tüm ayrıcalıkları ve tüm vergi muafiyetleri kaldırılmalı, ordunun kamuoyu nezdindeki imajını ve olumlu algısını zedeleyen OYAK’ın Türk Ticaret Kanunu hükümlerine uygun hâle getirilerek orduyla ve devletle olan tüm hukuki bağları imtiyazlarıyla birlikte kesilmelidir.”

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Biz de aynısını söyledik ama.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

90

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi arkadaşlar, OYAK'ın böyle imaj zedelediğini nereden çıkardınız? Benim açımdan öyle de...

BAŞKAN – Bizim açımızdan da öyle.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – ...kamuoyu açısından nereden çıkardınız?

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Bir şey anlatabilir miyim?

BAŞKAN – Naci Bostancı Bey'e söz veriyorum, sonra Süleyman Bey...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Değerli arkadaşlar, Yeniçeri Ocağının ticaretle uğraşması yasaklanmıştı, devşirme sistemiyle çalışırdı. Orta Amerika ülkelerinde darbe yapan askeriye'nin aynı zamanda ciddi bir iktisadi müteşebbis olduğunu unutmayalım. Eğer askerle iktisat arasında bu tür kurumlar marifetiyle ilişki kuracak olur isek o zaman askeriye'nin örgütlü bir sınıf olarak kendi çıkarları için toplumu düzenleme arzusuna her zaman açık kapı bırakmış oluruz. Dolayısıyla, nasıl başka meslek mensuplarına ilişkin bu tür eşitsizlikçi girişimler söz konusu değilse askeriye gibi, elinde silah olan ve her zaman siyasete karşı diğer kesimlere göre pozisyona daha tahkim edilmiş olan bir kesimin böylesine iktisadi teşebbüsler marifetiyle bir tür sınıf teşkil etmesi ve çıkarları için mücadele vermesinin önüne geçmenin yegane yolu, Şirin Paşa'mın dediği gibi kapatmaktır. Bizim önerimiz de bu.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Hiç uzatmadan bunları kapatalım. Kapatacaksınız, askerin ticaretle, bilmem neyle ilişkisini keseceksiniz.

BAŞKAN – Süleyman Çelebi Bey, buyurun.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Ben bir tek somut yani çok detaya girmiyorum. Orada en son "...kaldırılmalıdır." cümlesinden sonraki bölümün çıkartılması hâlinde bu temel yaklaşımımızı karşıladığına inanıyorum.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – O zaman Türk Ticaret Kanunu hükümlerine uygun hâle getirilmelidir, şu anda değil çünkü.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

91

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Tamam, onu da ilave edelim ama ordunun kamuoyu nezdinde imajı falan...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – İmaj, ıvır zıvır falan onları...

BAŞKAN – Şu kısmı okur musunuz arkadaşım, son şeklini? “Darbe dönemi sonrası...” Son şekli bu.

“Darbe dönemi sonrası kurulmuş olan ve kamu çalışanları arasında eşitsizlik yaratan OYAK, sahip olduğu çok sayıda imtiyazla bugünlere gelmiştir. Bu kurumun haksız rekabet oluşturan tüm ayrıcalıkları ve tüm vergi muafiyetleri kaldırılmalıdır.”

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Burada duralım. “Ordunun kamuoyunun nezdindeki imajı ve olumlu algısını zedeleyen”e kadar silelim.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – “Türk Ticaret Kanunu hükümlerine uygun hâle getirilerek...” iki tane OYAK koymayalım oraya, aynı.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Bir dakika, şimdi yukarıya bakın arkadaşlar. “Darbe dönemi sonrası kurulmuş olan ve kamu çalışanları arasında eşitsizlik yaratan OYAK, sahip olduğu çok sayıda imtiyazla bugünlere gelmiştir.” Buna gerek var mı bilmiyorum.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Var tabii.

BAŞKAN – Öyle ama, çok imtiyazı var.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – İmtiyazı var da buna gerek var mı?

BAŞKAN – Var, var. İki cümle kurmayalım mı OYAK’la ilgili?

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Benim derdim OYAK değil. Şimdi, bu madem 3’üncü iştiraki diyorsunuz Türkiye’nin, bu kadar yürürlükteki bir organizasyonu böyle nitelerseniz yarın borsanızı düşürür.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Hiçbir şey olmaz, merak etmeyiniz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

92

BAŞKAN – Evet, bu hâliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

14'üncü madde.

“14. Devlet sırrı ve ticari sır. TBMM İçtüzüğü ile araştırma komisyonu çalışmalarının kapsamı dışında tutulan devlet sırrı ile ticari sır kavramlarının hukuksal düzeyde tanımlanarak muğlaklığın giderilmesi sağlanmalı; bu çerçevede parlamentonun denetim olanaklarını güçlendirecek düzenlemeler geliştirilmelidir.”

BAŞKAN – Dün tartışmış ve bu son şeklini vermiştik hep birlikte. Geçiyorum.

15'inci madde, Siyasi Partiler ve Demokrasi.

“15. Siyasi partiler ve demokrasi. Demokrasinin olmazsa olmazı siyasi partilerdir. Siyasi partilerin ve siyasetin kurumsal kimliklerinin güçlendirilmesi için önündeki hukuki ve idari engellerin kaldırılmasıyla ilgili yasal düzenlemeler yapılmalı, bu maksatla darbe dönemlerinden kalma Siyasi Partiler Kanunu, Seçim Kanunu ve Yüksek Seçim Kurulu Kanunu gibi...”

BAŞKAN – Bir yukarıya doğru çıkar mısın yeniden? Şimdi, burada dün söylediğimiz şekliyle “Demokrasinin olmazsa olmazı siyasi partilerdir. Siyasi partilerin ve siyasetin kurumsal kimliklerinin güçlendirilmesi için önündeki hukuki ve idari engellerin...” İdari bir engel yok, “hukuki” tanımlaması yeterlidir. “Hukuki engellerin kaldırılmasıyla ilgili yasal düzenlemeler yapmak...”

Evet, buyurun.

“...bu maksatla darbe dönemlerinden kalma Siyasi Partiler Kanunu, Seçim Kanunu ve Yüksek Seçim Kurulu Kanunu gibi mevzuat yeniden ele alınmalı ve demokratikleştirilmelidir.”

BAŞKAN – Dün buna da son şeklini vermiştik.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

93

Evet, 16'ncı madde.

“16. Kayıp halka sivil toplum. Tam demokrasiye sahip olamayan bir devlet sisteminin, kusursuz işleyen bir sivil toplum yapısına sahip olması beklenemez. Bazı sivil toplum örgütleri darbe dönemlerinde sivil siyaset yerine darbe ve darbecilerin yanında yer almışlardır. Olağanüstü dönemlerde vesayetçi oluşumlar, korporatist bir durum arz eden mevcut yapıları vasıtasıyla, bu kuruluşlar yoluyla sivil toplum alanına müdahil olmakta ve buraları kontrol altında tutmaktadır. Bu kuruluşlar özgürlükçü, çoğulcu ve demokratik bir yapıya kavuşturulacak şekilde statüleri ve fonksiyonları ile yeniden yapılandırılmalıdır.”

BAŞKAN – Dün de bunun üzerinde gene...Ben “kayıp halka” kelimesinin çıkmasını istiyorum.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Korporatist” yerine bir Türkçe kelime kullanamadığımıza göre...

BAŞKAN – Ben de yukarıda sadece “sivil toplum” başlığı altında değerlendirilmesini öneriyorum, “kayıp halka” diye bir tanımlamaya gerek yok. Sadece “sivil toplum” diyelim. Ondan sonra, “korporatist”...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Ne demek o?

BAŞKAN – O kısmı çıkarabilirsiniz, madem anlaşılmıyor; vesayetçi oluşumlar. “Bir durum arz eden mevcut yapıları vasıtasıyla” diyelim. O tanımlama da çıkınca... Evet, oldu mu şimdi bu hâliyle?

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Yalnız, bir de şey Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Aşağıdaki cümle “Bu kuruluşlar özgürlükçü, çoğulcu ve demokratik bir yapıya kavuşturulacak şekilde statüleri ve fonksiyonları ile yeniden yapılandırılmalıdır.” Yasal düzenleme yapılmasıyla ilgili bir şey konuşmak lazım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

94

BAŞKAN – Doğru cümle o.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Yani kim yapılandıracak bunları?

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “...kavuşturulacak şekilde yasal düzenlemeler yapılmalıdır.”

BAŞKAN –Yeniden yasal düzenlemeler yapılmalıdır, tamam.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Yoksa biri kalkar, onları bir daha düzenler.

BAŞKAN – “...yapılmalıdır.” Daha düzgün bir cümle oldu, evet.

17, Darbe mevzuatı.

“17. Darbe mevzuatı. Darbelere dayanak gösterilen TSK İç Hizmet Kanunu 35'inci maddesine benzer tüm düzenlemeler ile darbe dönemlerinde çıkarılan bütün mevzuatın gözden geçirilmesi ve bu mevzuatta yer alan vesayetçi düzenlemelerin tespit edilip ayıklanması için bir araştırma komisyonu kurulmalıdır.”

BAŞKAN – Evet, dün bu konuda da şeyimiz vardı.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hayır, cümle düşük burada.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “TSK İç Hizmet Kanunu 35'inci maddesine benzer” değil, “35'inci maddesi ve benzeri tüm düzenlemeler...”

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Öyle demiştik, doğru.

BAŞKAN – Neyse, devam edelim.

18'inci madde...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Bir dakika, burada Şirin Paşa'nın söylediği bir şey var. Diyor ki: “Bunlar sadece TSK'nın İç Hizmet Kanunu'nun 35'inci maddesi değil, diğer kanunlar da var.” O zaman onların...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Benzeri kanunlar” dedik ya.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

95

BAŞKAN – Yazıyoruz zaten, “benzer düzenlemeler” diyoruz, karşılıyor.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Benzeri kanunlar...

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Efendim, siz Anayasa’yı...

BAŞKAN – Sivil anayasa 1’inci maddemiz zaten Şirin Paşam. Şimdi burada tekrar ediyoruz biz, tekrar aynı şeylere dönmeyelim.

Evet, devam edelim, 18...

“18. Mal varlıklarına el konulan STK’lar. Darbe dönemlerinde malvarlıklarına el konulan dernek, vakıf, sendika ve özel kişilerin malvarlıklarının iade edilmesi hususunda yapılabilecekler araştırılarak bu konuda gerekli adımlar atılmalıdır.”

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – “Darbe dönemlerinde malvarlıklarına el konulan ve kamulaştırılan” diye bir tabir konulmasını öneriyorum arkadaşlar.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – El konulanları kamulaştırmıyorlar mı?

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır, hepsini kamulaştırmadılar, onun için. Bir cümle, “kamulaştırılan”...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Partilerin de mal varlıklarına el koymuşlardı.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Onları iade ettiler efendim.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ettiler mi?

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Ettiler.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – “El konulan ve kamulaştırılan” diyoruz, öyle mi?

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Evet, bir öneri. Bunu oy birliğiyle kabul ediyorsunuz değil mi?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Tamam, STK’ları da geçiyoruz.

“19. Toplumsal hafıza. Tüm darbelerin, muhtıraların sorumlularının ve darbelere teşebbüs edenlerin, toplum hafızasından silinmesi maksadıyla; kamu kurumları, sokak,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

96

cadde, stat, park ve spor salonları gibi kamu alanlarında yaşatılan isimleri behemehal kaldırılmalıdır.”

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – “Behemehâl” yerine başka daha Türkçe bir...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “... isimleri derhâl kaldırılmalıdır.”

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Toplum hafızasından silinmesi maksadı”nı atalım. Toplum hatırlasın ki başına bu tür belalar gelmesin ama kaldıralım. Ayrıca gerekirse bir tane anıt dikelim, “darbe anıtı” diye, geçmişte kimler darbe yaptıysa dursun böyle ortada.

“Toplum hafızasından silinmesi maksadıyla” orayı kaldıralım.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Orayı kaldıralım sadece, değil mi?

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Evet, evet.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – “Behemehâl” değil işte, “derhâl kaldırılmalıdır.”

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Yaşatılan” demeyelim, “kamu alanlarında bulunan isimleri...”

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – “Verilmemelidir” diyelim mi bir de sonuna?

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Kamu alanlarına verilmiş isimler” diyelim.

BAŞKAN – Onları redakte edecek Meclis.

Evet, son maddemiz.

“20. Demokratik Eğitim. Ortaöğretim düzeyinde askeri liseler, ön lisans düzeyinde astsubay meslek yüksekokulları, lisans düzeyinde harp okulları, lisansüstü düzeyde harp akademileri ve enstitülerinin bir bütün olarak müfredatı, eğitim bilimciler tarafından incelenmeli ve sivil demokratik toplum ihtiyaçları doğrultusunda gerekli düzeltmeler ve güncellemeler yapılmalıdır. Söz konusu okulların eğitim müfredatına; insan hakları, demokratik bilinç, meşruiyet kaynağının halk olduğu, halkı da seçilmişlerin temsil ettiği vurgusunu yapan hususlar eklenmelidir. Türkiye’de darbe kültürünün sona erdirilmesi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

97

amacıyla diğer eğitim kurumları da; demokrasi, insan hakları, hukuk devleti ve vicdan kültürünün yerleşmesi için uygun içerikte eğitim müfredatıyla donatılmalı ve Millî Eğitim Bakanlığı, mevcut ders kitaplarını demokrasi ve insan hakları açısından yeni baştan gözden geçirmeli, darbe izlerini taşıyan unsurlar tamamen çıkarılmalıdır.”

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Vicdan kültürü...” Vicdan özgürlüğü değil mi o?

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Evet, vicdan özgürlüğü, “kültürü”nü çıkar. Kültür ayrı bir şey, vicdan kültürü diye bir şey yok.

BAŞKAN – Yok evet, doğru.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Söz konusu okulların eğitim müfredatına...” cümlesine gerek yok, tekrar tekrar saymış oluyoruz da. Zaten “sivil demokratik toplum ihtiyaçları doğrultusunda” diyoruz ya, tek tek saymaya gerek yok. Altta da yine benzer insan hakları, hukuk devleti, vicdan özgürlüğü filan diyoruz. “Söz konusu okulların eğitim müfredatına; insan hakları, demokratik bilinç” filan diye giden cümleyi bütünüyle kaldıralım diyorum, uzatmanın bir manası yok.

BAŞKAN – Tamam, silelim; evet, uzun uzun...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Bir de şeyi değiştirelim arkadaşlar, “sivil demokratik”, zaten sivil olur.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Resmî demokrasi olmaz ki.

BAŞKAN – Doğru.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Sivil” virgül olabilir. “Sivi”l medeni demektir zaten.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Demokrasinin sivil askerisi yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

98

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – İşte, bunlar birbirini güçlendiren ifadeler ya.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Burada YÖK vardı efendim dün.

BAŞKAN – Dün çıkarmıştık, konuşup kararlaştırmıştık ya, birlikte kararlaştırdık.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – YÖK’ü koyduk dün.

BAŞKAN – Tam tersine.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hayır, bu metinden YÖK’ün çıkarılmasını tartıştık dün yani “YÖK düzenlemeli” filan diyorduk ya, onu çıkardık.

BAŞKAN – Evet, onu çıkardık bütünüyle.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) –YÖK’ün Anayasa’dan çıkarılmasını...

BAŞKAN – O ayrı bir tartışma, şimdi bizim işimiz değil o.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Neyse, YÖK değişecek merak etmeyin.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Biz değişmesinden yana değiliz.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – “YÖK’ün değişimine ve dönüşümüne biz destek verelim.” manasındaydı dünkü. Mevcut bir öneri vardı, Sayın Bakanın...

BAŞKAN – Ama “çıkartalım” dediniz siz.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hayır, hayır; buradaki durumunu çıkartalım yani şu...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Sadece çıkarılması değil, YÖK’ün bizim önerdiğimiz şekliyle yapılmasıyla... Daha önceki YÖK düzenlemesi şöyleydi...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Buradan çıkartılmasın ama YÖK’ü ayrıca bir paragrafla koymayacak mıydık?

BAŞKAN – Hiç incelemedik onu.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

99

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Niye uyuyorsun Sayın Başkan? Tam ben senin söylediğini söylüyorum, vazgeçiyorsun.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi Sayın Başkan, burada YÖK vardı yani şu eğitim programlarını YÖK düzenlesin diye bir cümle vardı burada.

BAŞKAN – Hayır, eğitim konusunu başlık olarak ele aldığımız yerde dedik ki: “Yükseköğretim Kurumu da kendi dönüşüm ve değişimini demokratik sisteme uygun şekilde tamamlasın.” manasında bir cümle kullanmıştık. Sonra “Tamamen çıksın.” diye bir öneri çıktı, onun üzerine çıkardık. Geri tanımlayalım, yeniden koyalım. “Yükseköğretim Kurumunun da...”

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ayrı bir madde olarak koymayalım.

BAŞKAN – Ayrı değil, demokratik eğitimin içinde.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ayrı paragraf yap.

BAŞKAN – Söyleyin arkadaşlar, bu tartışmalar minvalinde.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bence şu yukarıdaki cümleye sadece bir de YÖK’ü eklemek yeterlidir yani “Ortaöğretim düzeyinde askeri liseler, ön lisans düzeyinde astsubay meslek yüksekokulları, lisans düzeyinde harp okulları, lisansüstü düzeyde harp akademileri ve enstitülerinin...”

BAŞKAN – Hepsinin başına geliyor, evet, doğru. YÖK, ortaöğretim, askerî lise, ön lisans...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – O zaman “Demokratik eğitim ve YÖK” diyeceğiz öyle mi?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

100

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Ama YÖK’ün ortaokulla bir ilgisi yok arkadaşlar yani orada YÖK’ü şöyle koyacağız, YÖK üniversiteler arası koordinasyonu sağlayan bir kuruluş olmalı, bahsettiğimiz o yani öyle bir düzenleme yapılması.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Şimdi, daha spesifik bir şeyden mi bahsediyoruz? Demokrasi, insan hakları, hukuk devleti ve vicdan özgürlüğü sadece askeriye için mi bahsediyoruz?

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hayır, hayır; YÖK okul değil, bunlar eğitim kurumu.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Hayır, kurum. “Enstitüler” diyoruz.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Eğitim kurumu onlar.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Organizatör.

BAŞKAN – Şimdi, şöyle bir şey var: Yükseköğretim Kurulunun bir koordinasyon kuruluna dönüşmesi, Üniversitelerarası Kurul arasındaki denmesi... Burada maksadımız hasıl olmaz. Biz bu konuyu “Demokratik eğitim” başlığı altında aldığımız için Yükseköğretim Kurumunun da üniversitelerdeki eğitim sisteminin demokratikleşmesi yolunda bir değişim ve dönüşümü sağlaması... YÖK’ün değişip dönüşmemesi meselesi başka bir tartışma konusu açar. Darbeyle ve eğitimle bağını kurmamız lazım. Eğitim yönünde bir rol veriyorsak eğer, o rolü anlatmamız ve tanımlamamız lazım, öyle değil mi?

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Zaten Sayın Başkanım, şimdi, aslında bence ayrı başlıkta olmalı. Ben şahsen YÖK’ün kaldırılması taraftarıyım, benim fikrim o ama eğer burada yani genel anlamda “YÖK’ü kaldıralım.” demeyeceksek, bence aslında şöyle bir şey koymalıyız. Üstteki saydığımız kurumların YÖK’le bir ilgisi yok. Zaten demokrasi kültürünün olduğu yer de üniversiteler. Üniversitelerde YÖK’le beraber darbeci mantık gelmiştir, hâla

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

101

da devam etmektedir. Bence burada yapılacak şey, YÖK'ün üniversitelerarası bilimsel bir koordinasyon kurulu olarak yasal bir düzenleme yapılmasıyla ilgili talebimiz olmalı.

BAŞKAN – YÖK'teki düzenlememizi önerelim isterseniz.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Yani YÖK rektör atayan, YÖK üniversitelere öğretim görevlisi alan, onlara istediği kadar para veren bir kuruluş hâlimden çıkmalı yani bir bilimsel yapı oluşmalı.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – YÖK üniversitelerin koordinasyonunu sağlamalı.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Koordinasyonu sağlamalı, evet.

BAŞKAN – Yaşar Bey önceki hâlini okumak istiyor.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Şimdi, arkadaşlar daha önceki tartıştığımız konu şuydu: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının günün şartlarına uygun şekilde yeniden yapılandırılmasıyla ilgili çalışmalara yasal destek verilmesi ve bir koordinasyon kurulu olmasının sağlanması idi yani bu şekilde kalıyorsa bunu devam ettirelim.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Şimdi, Yaşar Bey “yapılan çalışmalara destek verilmesi” dediğimiz zaman yani şimdi YÖK Başkanının açıkladığı, YÖK'ü daha da pekiştiren sisteme destek verilmesi anlamı gelir oradan.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Orada YÖK'ün bir koordinasyon kurulu olarak destek verilmesi yani yasal çalışma o noktada.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – O noktada değil canım yasal çalışma, yasal çalışma daha gelmedi de...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Biz öneriyoruz onu.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

102

BAŞKAN – Şimdi, bu YÖK konusu bu maddede düzensin, düzensin konusunu açayım, ondan sonra “düzensin” diyorsa arkadaşlar... Ben, doğrusunu isterseniz şu şekilde bitirelim çünkü YÖK başlı başına kapsamlı bir tartışmayı gerekli kılar. Bu hâliyle kalması konusunu veya YÖK’ün ilave edilip edilmemesi...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, nasıl askerî mahkemelerle ilgili bir şey yapıyorsak yani YÖK de bir darbe ürünü, YÖK kendi kendine gökten gelen bir şey değil. 12 Eylül darbesinin getirdiği ve 12 Eylül darbesinin dayattığı koşullardan çıkan bir yasayla... Ama bu anayasal düzenlemeyle çıkmış değil. YÖK’e herkes karşıydı.

BAŞKAN – Eğer “düzensin” diyorsanız düsenenecek. Öneriyi oraya yazalım, onun üzerinde tartışalım arkadaşlar. Onu açıyorum.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Yazar mısın arkadaşım.

BAŞKAN – Ben bir hatırlatma yapayım Sayın Başkan. Şimdi, imzaları tamamlamak üzere sunduk. İmzalarda 12.00’de Sayın Meclis Başkanı davet edeceği için varsa muhalefet şerhleri ve ek görüşlerin yarın yani 28 Kasım Çarşamba günü saat 11.00’e kadar Komisyonumuza ulaştırılmasını rica ediyorum hepinizden.

Buyurun, devam edin.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Mesai 17.00’de bitiyor Sayın Başkan, burada niye 11.00’de bitiyor mesai?

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Şimdi, şeyi yazar mısın Murat Bey, “Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının günün şartlarına uygun şekilde yeniden yapılmasıyla ilgili...”

BAŞKAN – Günün şartları değil de “demokratik normlara uygun...”

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

103

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – “...demokratik normlara uygun şekilde yeniden yapılanmasıyla ilgili çalışmalara yasal destek sağlanması ve YÖK’ün bir koordinasyon kurulu olmasının sağlanması.”

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Çalışmalara destek sağlanması” şeyini kaldıralım arkadaşlar yani başkasının çalışması değil, biz bir tavsiyede bulunuyoruz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Yükseköğretim Kurumu demokratik normlara uygun şekilde yapılanmalıdır.” O kadar.

BAŞKAN – Bu kadar, yeter. “Yükseköğretim Kurumu demokratik normlara uygun şekilde yapılandırılmalıdır.” Tamam.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Demokratik üniversite normlarına” diyelim arkadaşlar.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Onu ayrı bir madde yapmayalım, “demokratik eğitim” diyoruz ya, onun altına...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – “Ortaokul” filan dedik, YÖK’ün hiçbir ilgisi, alakası yok.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ama “enstitü” filan da diyor orada, “yüksek, lisansüstü eğitim” diyor.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – YÖK’ün bir ilgisi yok yani YÖK’ün akskerî okullarla bir ilgisi yok, organizasyonla bir ilgisi yok.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Lisans düzeyinde” diyor bakın. Ama, bir dakika, niye üniversiteler yok orada, demokratik eğitimde?

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – İşte, yok üniversiteler orada.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Onu da yazalım, üniversiteleri yazalım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

104

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Onu da yazın, ayrı madde açmaya gerek kalmaz o zaman.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Tüm eğitim” diyelim canım. “Bütün düzeyleriyle tüm eğitimin, ayrıca askerî eğitimin” diyelim yani tek tek saymayalım.

BAŞKAN – Askerî eğitimi ayrı, demokratik eğitimi ayrı başlıkta aldık. İkisini çünkü kapsamlı, ayrı değerlendirmeyi gerekli gördük.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Hayır, şunu diyelim: “Bütün bir eğitim sisteminin ve ayrıca askerî eğitimin tüm düzeylerinin...”

BAŞKAN – Askerî eğitim yukarıda yer alıyor Hocam, geçtik, başka bir başlıktı. Yeniden oraya “askerî”yi sokmayın, yanlış olur.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Asker yok burada.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Zaten orada askerî lise, ön lisans eğitimi, enstitü saymış hepsini. Onları saymayalım, kısaltalım diyorum.

BAŞKAN – Şimdi, şu son hâlini bir daha okuyun arkadaşlar, ondan sonra geçeceğiz.

“20. Demokratik Eğitim. Ortaöğretim düzeyinde askeri liseler, ön lisans düzeyinde astsubay meslek yüksekokulları, lisans düzeyinde harp okulları, lisansüstü düzeyde harp akademileri ve enstitülerinin bir bütün olarak müfredatı, eğitim bilimciler tarafından incelenmeli ve sivil demokratik toplum ihtiyaçları doğrultusunda gerekli düzeltmeler ya da yeni düzenlemeler yapılmalıdır. Türkiye’de darbe kültürünün sona erdirilmesi amacıyla diğer eğitim kurumları da; demokrasi, insan hakları, hukuk devleti ve vicdan özgürlüğünün yerleşmesi için uygun içerikte eğitim müfredatıyla donatılmalı ve Millî Eğitim Bakanlığı mevcut ders kitaplarını demokrasi ve insan hakları açısından yeni baştan gözden geçirmeli ve darbe izlerini taşıyan unsurlar tamamen çıkarılmalıdır.”

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

105

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Askerî eğitimin tüm düzeylerdeki müfredatı eğitim bilimcileri tarafından incelenmeli.” desek, yukarıya atsak. “Askerî eğitim tüm düzeylerinin müfredatı eğitim bilimciler tarafından incelenmeli ve sivil demokratik toplum ihtiyaçları doğrultusunda gerekli düzeltmeler ve güncellemeler yapılmalıdır.” Saymaya gerek yok.

BAŞKAN – Şimdi, burayı genel olarak İdris Bey, Cengiz Bey, Mehmet Şeker Bey, Ahmet Bey; dikkatinize sunuyorum, şu “Demokratik eğitim” başlığının uzun... Örneklem suretiyle gittiği için, cümlelerin, maksadın hasıl olacağı kısa bir şekilde cümleyle ifade edelim görüşü öne çıktı. Hadi, buyurun bir çaba sarf edelim, daha kısa bir şekilde şunu anlatalım.

Demokratik eğitim başlığı altında düzenliyoruz, 20'nci maddede bitirelim. 21 de olmasın.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Askerî eğitim kurumlarının... “Tüm düzeylerinin” demeyelim, “Her derecedeki askerî eğitim kurumlarının” hatta gerekirse, “...eğitim kurumlarının müfredatı -düzeylerini kaldır- eğitim bilimciler tarafından incelenmeli ve günümüz koşullarına göre düzenlenmelidir.”

BAŞKAN – “Askerî ve tüm eğitim kurumlarının müfredatı, eğitim bilimciler tarafından incelenmeli, demokratik toplumun gereği günümüz koşullarına uygun olarak yeniden düzenlenmeli.”

O cümleyi bir daha alalım. Buyurun, Ahmet Bey, bir daha...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Askerî ve tüm eğitim kurumlarının müfredatı, eğitim bilimciler tarafından incelenmeli ve günümüz koşullarına göre demokratik normlara uygun olarak yeniden düzenlenmelidir.”

BAŞKAN – Tamam, bu kadarı bence yeterli.

“Tüm eğitim kurumları” dediğimiz zaman...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Müfredat... Yani “müfredat” dediğimiz şey içindekiler. Yani, ayrı ayrı müfredatlardan bahsetmiyoruz, bir müfredattan bahsediyoruz ama müfredat hepsinde ortak kabul gören değerler var.

BAŞKAN – Bu cümle yeter aslında. Bakın, kısa...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ve bunun devamında da “YÖK demokratik normlara uygun şekilde yapılandırılmalıdır.” denir, o kadar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

106

BAŞKAN – Tek madde, tamam oldu.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Yukarıya da “demokratik eğitim ve YÖK” yazalım yalnız, YÖK bir eğitim kurumu değil.

BAŞKAN – Yukarıya “demokratik eğitim ve YÖK” yazılması...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – YÖK’ü yazmaya gerek yok, demokratik eğitim içine YÖK de girer...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – YÖK girmiyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) –Girer, girer arkadaşlar.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Arkadaşlar girmiyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Eğitimin kurumu sonuçta yani, YÖK başka bir şey değil ki. Müfredatı yok ama...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Naci Bey, biz YÖK’e tamamen karşıyız. Siz de tamamen karşıydınız YÖK zamanında ya!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Kaldıralım, kaldıralım.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Onu oraya yazalım, YÖK bir çıksın ortaya yani, görülsün YÖK.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Peki, Beyefendi.

BAŞKAN – Meclis Genel Kuruluda bunları bol bol tartışırsınız.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bence şu hâliyle iyi Ahmet Hocam.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – YÖK’ü oraya yazmalıyız. Bakın, YÖK bir darbe kurumu, bir darbe ürünü.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Şöyle diyelim mi, bakın, 20’nin içinde: “12 Eylül’ün bir ürünü olarak kurumlaşan YÖK, demokratik normlara uygun şekilde yapılandırılmalıdır.”

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Olur.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Öyle yapalım.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Peki, tamam, alta bunu yazalım.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “12 Eylül’ün bir kurumu olarak teşekkül eden YÖK...”

BAŞKAN – Tam bir 12 Eylül kurumu değil ama.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

107

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – 12 Eylül kurumu.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – 82’de çıktı.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – 82 Anayasası’nın ürünü.

BAŞKAN – Biraz benzeri bir kurul... 71’den sonra benzer, ismi değişen ama benzeri...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hayır, yoktu.

BAŞKAN – 71’den sonra kuruldu. Üniversitelerarası Kuruldu o zaman, benzeri kuruluşlar oldu.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ama YÖK’le hiç alakası yok.

BAŞKAN – Adı YÖK değildi. Neyse...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bu iyi değil mi? Tamam. Göndermemizi yaptık.

BAŞKAN – Tamam mı arkadaşlar?

“Sonuç ve öneriler” kısmındaki tartışmalarımız tamamlandı.

Değerli arkadaşlar, son toplantı olarak bunu icra ediyoruz. Şu ana kadar gerçekleştirdiğimiz tüm toplantılar, yoğun çalışmalar sebebiyle ben başta değerli milletvekillerimiz olmak üzere Komisyon uzmanlarımıza, burada bizim notlarımızı alan stenograf arkadaşlara, çay servisi dâhil olmak üzere hizmetimizde bulunan ve bizi bu anlamda rahat ettirmeye çalışan herkese ben çok içten, kalbî bir şekilde teşekkür ediyorum.

Aramızdaki çalışma sadece bir çalışmadan ibaret değildi, çok içtenlikle ifade etmeliyim ki farklı siyasi partilerde ama aynı görüşlerle burada mümkün olan en üst düzeyde katkıyı, katılımı sağlamaya çalıştık. Bu aslında bütün milletvekillerimizin bir eseridir bugün eğer burada ortaya çıkan bir sonuç olmuşsa.

Elbette ki 1960’lı yıllardan itibaren başlayan ve demokrasiyi çeşitli dönemlerde kesintiye uğratan darbeler dediğinizde bile bazen birkaç başlığın bile günlerce, aylarca tartışılabileceği bir hususu ve sonuçları itibarıyla değerlendirmelerini Meclis İç Tüzük’ün sınırlılığı içerisinde, zaman baskısı altında yürütmeye çalıştık. Hepiniz gerçekten çok yüksek bir gayretle katkı ve katılım sağladınız, bir sonuç ortaya çıktı.

Tüm kamuoyunun ilgisine mazhar oldu. Kamuoyunun, medyanın, entelektüel kesimin başından itibaren çok büyük bir desteği oldu. Bu desteği verirken de hiçbir siyasi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

108

parti, özellikle olarak destek vermedi, hepimize birlikte destek verdi. Dikkat ederseniz, Komisyonumuz sadece “Darbeleri Araştırma Komisyonu” ve “Darbe Komisyonu” olarak anıldı. Hiçbirimiz diğerimizin sesini boğmamaya çalıştık, ona gayret ettik, umarım bunu başarabilmişizdir.

En azından Parlamento çatısı altında, aynı doğrultuda, bütün siyasi partilerin bir önerge vermiş olmasını bile çok önemişiyorum. Kaldı ki, o önerge doğrultusunda, süresinde, takviminde, birçok daha kolay işi olan komisyonlar raporlarını teslim edemezken, bir şekilde daha kapsamlı, daha uzun zamanımız olsaydı daha farklı bir şey çıkarabileceğimizden emin olma duygusuyla, şu çıkan sonuç itibarıyla da hepimizin huzurla sahiplenebileceği bir rapor olduğunu düşünüyorum.

Hepinize ben bir kez daha çok çok içtenlikle teşekkür ediyorum.

Bu yönde söz almak isteyen olursa söz vereceğim.

Süleyman Bey, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, önce iki konuyu soracağım çünkü önemli karşı görüşümüzü veyahut da ek görüşümüzü bildirmek açısından. Öncelikle sanıyorum bu raporun hiçbir tarafını müzakere edemeyeceğiz, öyle anlıyorum. Yani, şu andaki bize bugün sunulan, daha doğrusu bastırılan metnin hiçbir tarafını görüşemeyeceğiz, ben öyle algılıyorum. Doğru mudur?

BAŞKAN – Efendim?

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Yani, bize bastırılıp verilen metnin...

BAŞKAN – Bunları alt komisyonlarda müzakere ettiğinizi, üst komisyonlarda çeşitli defalarda müzakere ettiğimiz için...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Kabul ederek...

BAŞKAN – Ben şimdi raporumuzu biraz daha, yani görüşleri tamamladıktan sonra raporumuz bugünkü değişikliklerle birlikte oylarınıza sunacağım ama bu arada tabii ki muhalefet şerhi veya ayırık görüş varsa koyulacaktır.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – İki: Buraya Sayın Başbakanın gönderdiği cevap bu basılı yerde, yani şu bize verilen, bugün dağıtılan raporda var mıdır, içine konulmuş mudur?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Olacak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

109

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır, konulmuş mudur, konulmadı mı? Ben onu soruyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ekleyeceğiz.

BAŞKAN – Şu anda bunun içinde...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Yok.

BAŞKAN – Bu hâliyle basıldı diye biliyorum. Sabah size gönderilende olması lazım.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Eklendi mi Başbakanın cevabı? O zaman içine konulacak.

BAŞKAN – Olması lazım.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Eğer değil ise buna bize herhâlde en son hâlini İnternet ortamından bize gönderilerek...

BAŞKAN – Hemen e-mail ortamında gönderecekler.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Gönderelim, çünkü...

BAŞKAN – Şunları yazdıracağız ve hemen ulaştıracağız toplu.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır, onun için söylüyorum Sayın Başkan, yani bunlara göre değerlendirme, yani ek görüşümüz derken buna göre yapma durumundayız. İkinci olarak bunu söyleyeceğim.

Şu en son aldığımız kararları da bize e-mail yoluyla ivedilikle gönderirlerse arkadaşlarımız...

BAŞKAN – Sonuç ve önerileri öncelikle gönderin arkadaşlar, hemen.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Bitti zaten, hemen gönderilmesini...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hemen şimdi fotokopi alalım.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Şimdi alalım.

Bütün bunlardan sonra şunu söyleyeceğim son olarak: Sayın Başkan, öncelikle bütün arkadaşlarımıza ben de çok teşekkür ediyorum. Buraya emek veren, katkı sunan bütün arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Bugün ve dün yaptığımız verimli çalışma için de ayrıca çok teşekkür ediyorum. Daha önce de verimli çalışmalar başlangıç itibarıyla yapıldı ama sonra bir akamete uğradık. Gönül arzu ederdi ki, bu raporun bütününde bir mutabakat sağlasaydık ve toplumun önüne öyle

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

110

geçseydik. Önerilerde mutabıkız, altına imza atıyoruz, onun altını bir kere çizeyim. Bu da önemli bir uzlaşma noktasıdır.

BAŞKAN – Çok önemli bir uzlaşma, evet.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Bu çok önemli, bunu kimsenin küçümsememesi lazım ama içerikte aynı konuda ve aynı yaklaşımda olmadığımızı ve farklı değerlendirmeler içerisinde bulunduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Ben de şahsınızda dün arkadaşlarıma, bu sürece katkı veren, emek veren bütün arkadaşlarıma ben de içtenlikle teşekkür ediyorum ama ek görüşlerimizi, Komisyonun çalışmasına ilişkin eleştirilerimizi ayrıca sunacağımızı burada ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben çok teşekkür ediyorum Sayın Çelebi.

Ahmet Toptaş Bey, buyurun.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, çalışmalarımıza gerçekten bütün arkadaşlarımız çok emek verdiler, hep beraber çok ciddi bir çalışma süreci geçirdik ancak ben çalışmaların bir rapora bağlanabilecek yeterlilikte ve ölçüde sürmediği düşüncesiyle İç Tüzük'ün 15'inci maddesine göre durumun Meclis Başkanlığına aksettirilmesi ve Meclisten yeni bir komisyon kurulması yolunda bir irade beyan etmesi konusunda müracaatta bulunmayı önermiştim, hâlâ aynı düşüncedeyim.

Biliyorum ki hiç kimse hazırlanmış olan ve bugün bize verilmiş, biraz sonra ekstra tamamlanacak olan raporu yeterli, aldığımız görevle mütenasip ölçüde, aynı değerde, aynı yeterlilikte gördüğü kanısında değilim. Biz, raporun bu vesileyle tarafımızdan ciddi bir kabul görmediğini, buna ilişkin ek beyanlarımızı sunacağımızı belirtmek isterim. Ancak, vardığımız “Sonuç ve öneriler” kısmındaki mutabakatı çok önemsiyorum, zaten asıl olan “Sonuç ve öneriler” kısmıdır, yarın gündeme gelecek olan ve önümüzdeki süreci yeniden belirleyecek olan çalışmaların takvimidir, bir önermesidir o. Onu çok önemsiyorum.

Bu vesileyle, bu Komisyonda bulunmaktan ve değerli arkadaşlarımla daha yakın çalışma fırsatı bulmuş olmaktan dolayı, onları çok yakından tanımış olmaktan dolayı ayrıca kendimi mutlu hissediyorum. İleride daha önemli konularda, daha başka konularda -“önemli” demeyeyim de “daha başka konularda”- daha ciddi çalışmaları, daha uzlaşmacı yöntemlerle,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

111

birbirimizi daha iyi anlayarak daha iyi tanıdığımız için daha iyi sonuçlar çıkarabileceğimiz bir çalışma yaşamını da birlikte sürdüreceğimizi düşünüyorum.

Bu Komisyonun çalışmalarına katkıda bulunan gerek Komisyon üyesi gerek Komisyon üyesi olmayan, dışarıdan gelen uzmanlarımız ve Meclis çalışanlarımıza, hepsine de emeklerinden dolayı çok teşekkür ediyorum.

Önerdiğimiz sonuçların ülkede bir daha darbe süreçlerinin yaşanmaması için çok kısa sürede ele alınıp yasal düzenlemelerin de hayata geçirilmesi dileğiyle, hepinize çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Mehmet Şeker Bey...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de geçen günkü konuşmamda söylemiştim, keşke vaktimiz olsaydı ve oturup bu raporu biz milletvekilleri olarak şekillendirseydik eminim ki daha kısa, daha öz, bu sonuçta önerilerde anlaştığımız gibi çok güzel bir sonuç da çıkarabilirdik diye düşünüyorum.

Onunla ilgili, tabii bizim farklı görüşlerimizin olduğu yerler var, raporu inceledik, onunla ilgili de yarın size takdim edeceğiz yazımızı ama en azından bu Meclis çatısı altında çıkardığımız şu öneriler metni bile aslında devrim sayılacak bir olay, ilk kez yapılan bir şey. İnşallah, umarım ki, Genel Kurul bunu ciddiye alır ve çok hızlı bu kararları hayata geçirir.

Biz ne çektiysek “Ya, nasıl olsa zaman var, sonra yaparız. Hele şimdi kalsın.” mantığıyla bunları yaşadık. İşte, 35’inci madde yine öyle, bugünlere kadar geldi, otuz senelik bir olay. Sadece 35’inci madde değil, hep konuşuyoruz işte o günkü DGM’ler, bugünkü özel yetkili mahkemeler, seçim kanunları, Siyasi Partiler Yasası, yani bunların hepsinin elden geçmesi ve değişmesi lazım. Demokratik ülkelerde böyle değil, onlarda böyle olmadığına göre bizde de olmaması lazım ama maalesef, nasıl diyelim, işte sayın genel başkanlar birilerini milletvekili olarak atamayı seviyorlar, bu halkın seçemeyeceğine inanıyorlar herhâlde, burada da o eleştiremi yapayım açıkçası.

Çok güzel bir çalışma sergiledik, güzel sonuçlara ulaştık, bizlere de bir şeyler kattı çalışmamız. Yani, akademik düzeyde böyle bir çalışma yapılsa herhâlde ancak bu kadar yapılırdı diye düşünüyorum, çok da emek verdik. Ben arkadaşlarımla beraber bu çalışmadan büyük bir keyif aldım. Danışman arkadaşların bize katkılarından dolayı hepsine teşekkür

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

112

ediyoruz. Dışarıdan gelen ve Meclisin içinden gelen arkadaşlarımızın hepsine teşekkür ediyoruz. Sizlere teşekkür ediyoruz.

İnşallah bu, en azından “Sonuç ve öneriler” kısmının milletimize hayırlı, uğurlu olmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Ben de çok teşekkür ediyorum.

Naci Bostancı Bey, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, şu başlığa şunu önermek isterdim aslında: Genel görüş diye sunduğumuz tabloya “Bir daha asla” diye bir başlığı...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Var, burada raporumuzda var.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır, başlığı bu olmalı noktasında bunu öneriyorum, yani raporun içerisinde değil. “Bir daha asla” başlığıyla bunun deklare edilmesinin çok anlamlı kılacağına inanıyorum.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Sayın Başkan, sizin söylediğiniz raporun başlığının alt kısmında, yine büyükçe...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır, ben bu öneriler bölümünün başlığı olarak söyledim.

BAŞKAN – Naci Bey, buyurun lütfen.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Efendim, ben de bütün arkadaşlarımıza, uzman arkadaşlarımız ve diğer çalışanlar dâhil çok teşekkür ediyorum.

Çok muhataralı bir konu, altmış yıllık geçmişin değerlendirilmesi. Buradaki arkadaşlar aynı zamanda Osmanlının son dönemine kadar uzanan siyasi çizgileri, mecraları temsil ediyorlar. Tabii geçmişte yaşanan darbelerde herkesin bir parça payı var fakat bizim gibi toplumlarda özeleştirme geleneği çok güçlü değil. Aynı zamanda Avrupa’yı, Batı medeniyetini Batı medeniyeti hâline getiren çok önemli unsurlardan birisi, tabiri caizse beş yüz yıl kadar süren iç dökme geleneğidir. İnsanlar çok çeşitli günlükler, mahremiyete ilişkin ifşalar marifetiyle gerçekte ne olup bittiğine ilişkin hem kişisel mahrem dünyayı hem de iktidarların, çeşitli entitelerin, grupların mahremiyetine ilişkin çok çeşitli anlatılar yapmışlardır. Mesela, Michel Foucault’un 19’uncu yüzyılda “My secret life” diye bir lordun altı ciltlik kendi hayatını, ismini koymadan, biraz da karışık bir hayatını ifşa ettiği bir kitaba atıf yapar. Çok çeşitli anlatılar vardır. Bizde hem günlükler zayıftır hem geçmişe ilişkin yapılan hataları ortaya

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

113

dökme geleneği zayıftır, özeleştirici geleneği zayıftır. Bütün bunlara rağmen buradaki heyet, böylesine muhataralı ve toplumda çok farklı biçimlerde tartışılan konuyu olabildiği ölçüde bir ortak akıl ve perspektif çerçevesinde bir araya getirebilmiştir.

Bu çalışmanın bence iki ayağı vardır. Bunlardan birincisi çalışma süresi içerisinde basın yayın organları marifetiyle toplumla kurulan ilişkidir. Bu paylaşılmıştır, bu paylaşımda kimi zaman bizlerin itiraz ettiği durumlar da olmuştur ama kamuoyu şunu görmüştür, siyasi irade, Mecliste temsil olan siyasi irade bu altmış yıllık dönemdeki vesayetçi uygulamalara karşı güçlü bir itiraz ortaya koyuyor ve bunun hesabını sorma konusunda bir kararlılık sergiliyor. Bu sadece geçmişe yönelik değil, aynı zamanda geleceğe yöneliktir. İşin bu tarafı bence tekemmül etmiştir.

İkinci tarafı, raporun paylaşılması ve önerilerin kamuoyuna intikalidir. Rapor paylaşıldıktan sonra da tartışılacaktır, muhtemelen çok farklı sözler de edeceğiz buradaki arkadaşlar, başkaları ama yine o temel çizgi, siyasi iradenin, tabiri caizse kendi hukukuna sahip çıkması ve her nedenle olursa olsun tüm vesayetçi anlayışlara karşı çıkması bir temel çizgi olarak hepimizin paylaştığı bir kanaat. Bunu Türkiye'nin demokratikleşmesi bakımından çok değerli görüyorum. Bu raporun da bu manada çok önemli bir işlevi yerine getirdiği kanaatindeyim.

Tekrar çok teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum. Sağ olun.

BAŞKAN – Buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de öncelikle böyle bir çalışmanın vuku bulmasına vesile teşkil eden milletimize teşekkür ederek sözüme başlamak istiyorum. Zira, parti gruplarının bu şekilde oluşmasına ve bu Komisyonun çalışmasında emeği geçen en önemli aktörlerden birisi de her birimizin mensubu olduğu parti gruplarıdır çünkü Meclis Genel Kuruluna intikal etmiş olan farklı görüşteki önergelerin birleştirilmesi suretiyle gerçekleşen darbe ve muhtıralara ilişkin Komisyonun çalışmasının kaynağında millet iradesi vardır diyorum, bu nedenle milletimize ne kadar teşekkür etsek azdır. Devamında parti gruplarına ve özellikle Komisyon üyesi arkadaşlarımıza, burada gecesini gündüzüne katarak, özellikle son aylarda büyük emek sarf eden uzman arkadaşlarımıza, bununla birlikte Komisyonumuzun her çalışmasına katkıda

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

114

bulunan Meclisimizin çok değerli mensuplarına ve çalışanlarına özel teşekkürü bir borç biliyorum.

Ben de darbelere karşı toplumda çok ciddi anlamda bir hafıza oluşturduğumuzu ve son elli yılın yeniden milletin gözünün önüne serildiğini ve Komisyon çalışmaları süresi içerisinde de her kesimin çok ciddi anlamda bu olaya katkı sağladığını özellikle ifade etmek istiyorum.

Ben de sözlerime son verirken emeği geçen herkese teşekkürle birlikte, Süleyman Çelebi Bey'in ifade ettiği -öncesinde bu sözün mimarı da Sayın Yaşar Karayel Bey- "Darbe mi? Bir daha asla" bu sloganın "Genel değerlendirme ve sonuçlar" kısmının altında bir klişe şeklinde olabilir, bir slogan şeklinde olabilir, mutlaka yer almasını, bu toplantının da son toplantı olması sebebiyle ben de tekraren öneriyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

CENGİZ YAVİLIOĞLU (Erzurum) – Evet, arkadaşların bu görüşleri hepimiz için geçerli olan görüşler fakat -en sondan başlayayım- hem Süleyman Bey'in hem Yaşar Ağabeyin, İdris Bey'in bu görüşlerine ben de katılıyorum, iştirak ediyorum. O şekilde bir slogan her yerde kullanabileceğimiz bir slogan olmuş olur ve kalıcı olur, güzel olur.

Şunu söyleyerek başlamak istiyorum: Burada her parti ve burada görevlendirilmiş her milletvekili içtenlikle ve gerçekçi bir şekilde darbelerin araştırılması, iyi bir şekilde araştırılması ve bu ülkenin bir daha darbe görmemesi için içtenlikle çalıştı. Burada bir partinin diğerinden daha fazla darbelerin araştırılması ve bir daha darbelerin olmaması düşüncesi içerisinde değil, herkesin aynı duygularla, aynı içtenlikle ve aynı çalışma azmiyle bunu söylediklerini, çalışmalar yaptığını gördük. Ben her bir arkadaşına bu yönüyle teşekkür ediyorum, kurumsal olarak da her bir partiye teşekkür ediyorum.

Arkadaşlarla çalışma ortamımız cidden çok güzeldi, paylaşımcı oldu, çok önemli bilgiler paylaştık. Birbirimizden almış olduğumuz çok önemli tecrübeler oldu, kazanmış olduğumuz çok önemli tecrübeler oldu, doğrusu bu Komisyonun bireysel olarak bana katkısı oldukça yüksek oldu. Bu yönüyle de arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Bu Komisyonun önemli bir vazifesi, daha raporunu hazırlamadan kamuoyu bilincinin yaratılmasında cidden önemli katkı sağladı. Kamuoyu darbeler ve demokratikleşme hususunda iyi bir bilgi aldı, bu bilgilerle donatıldı, bir bilinç oluştu, neye karşı çıkması

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

115

gerektiğine dair refleksleri oluştu. Artık televizyonlara çıktığımızda veya parti çalışmaları için gittiğimizde insanlar daha da demokratik bir ortam olması gerektiğine dair şeyler söylüyorlar, talepleri oluyor. Bu, çalışmanın raporunu, bu çalışma ekibinin raporunu hazırlamadan önemli bir katkı sunduğunun göstergesidir. Cidden çalışmalar ve bu çalışma ekibi kamuoyunda ciddi bir bilinç oluşturmuş oldu.

İki türlü vesika çıktı: Bir, rapor. Raporu önemsiyorum, eksiklikleriyle birlikte önemsiyorum. Dün de anlattım raporda eksiklikler var, daha da iyi olabilirdi ama zamanlama, zaman sınırı ve imkânlar dâhilinde olabilecek en iyi şey yapıldı. Bu rapor, bizatihi kendisi tarihî bir vesikadır ve bu yönüyle önemli bir belgedir. Bir diğer husus da raporla birlikte ekleridir. Bizim yapmış olduğumuz, belki çok fazla dile getirmemiş olduğumuz ekler çalışmaların yapılmasına imkân sağlayacaktır. Yani, darbelerle ilgili çalışma yapacaklar için önemli vesikalar oluşturuldu. Belki vesikaların bir kısmına biz bakamadık ama çalışmak isteyen birçok milletvekili, akademisyen veya toplumun vicdanı olabilecek kişiler bu belgeleri kullanarak çok iyi çalışmalar çıkarabilecek. Bu yönüyle de bu Komisyon önemli bir görevi icra etmiş oldu.

Gerçekten ekler, yani vesikalar kolay elde edilmedi ve kolay toparlanmadı. Bu yönüyle de bu vesikaların önemli olduğunu ve değerlendirilebilecek bir durumda olduğunu da belirtmek lazım. Bunu da zaman zaman kamuoyuna da bildirmek lazım, yani çalışma yapabileceklere, Meclisin artık bu kadar ciddi bir şeye sahip olduğunu, vesikaya sahip olduğunu, belgelere sahip olduğunu, özellikle üniversitelere, çalışma yapabilecek kişilere duyurulmasında fayda var.

Önerileri ben de hayati buluyorum, gerçekten çok önemli öneriler. Belki bundan beş on sene önce hayal bile edemeyeceğimiz, kesinlikle, belki değil kesinlikle hayal bile edemeyeceğimiz şeyleri tartıştık ve öneri olarak her kesime, muhatap olan her kesime sunmuş olduk. Bu da bu yönüyle önemli bir tarihtir, önemli bir çalışmanın sonucunu belirten önemli bir tarihtir.

Sayın Başkanım, bir teşekkür de size etmek istiyorum.

BAŞKAN – Estağfurullah.

CENGİZ YAVİLIOĞLU (Erzurum) – Yani, cidden çalışmalarımızın başından itibaren demokratik bir şekilde sürdürdünüz, herkes istediği şeyi, istediği şekilde, sonuca da etki

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

116

edebilecek şekilde -bugünkü toplantıda da bunu gördük- söyledi, organize edildi. Zaman sınırlaması sizin üretmiş olduğunuz bir şey değil, isterdik ki daha fazla zaman olsun, çalışmalarımızı daha rahat bir şekilde yapabilelim.

Ben tekrar bütün uzman arkadaşlara, yardımcı olan bütün arkadaşlara, burada çalışanlara, başlarken çalışma arkadaşlarım olan ama şimdi dostluklar kurduğum sayın milletvekillerimize de çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Feyzullah Bey, buyurun.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Arkadaşlar, hakikaten Meclisimizin böyle bir karar vermesi çok güzel bir olay ve bu kararda da bize görev verilmesi de ayrıca beni çok sevindiriyor, böyle bir çalışmanın içinde olmak hepimiz için bir mutluluk. Tarihe çok şeyler düşüldüğüne inanıyorum ben ve uzun da bir zamanımız vardı aslında, belki yaz tatili diyoruz ama o dönemde uzmanlar burada çok büyük çalışmalar yaptılar. Yedi ay uzun bir zaman, dört ay fiilî olarak çalışmış olsak bile ve bu uzun zaman içerisinde de belki olabileceğin en iyisini yaptık diye düşünüyorum.

Çalışma arkadaşlarımızla güzel dostluklar kurduk, güzel de oldu, insanları tanıdık.

Zamanı iyi kullanmak... En iyi, iyunin daima düşmanı olduğu için o konuda bir şey söyleyemeyeceğim fakat bu tip raporların mutlak suretle çok daha özet hâline getirilmesinin inceleyen insanlar tarafından da, bunlara bakıp buradan bir şeyler çıkartmak isteyen insanlar tarafından da daha iyi değerlendirileceği umundaydım ama biraz herhâlde zamanda sıkıntılarımız oldu.

Ancak, ben bu raporun belki girişinde Komisyonumuzun da bir değerlendirilmesinin yapılmasını, bundan sonra kurulacak bu tip komisyonlara en azından bir ders olması veya onlara da ışık tutması bakımından yerinde olacağı kanaatindeydim çünkü biz kendimize yönelik de “Şu konularda eksiklik yaptık, şunları çok güzel yaptık.” diye yazmamız belki insanlara daha gayret verir diye düşünmüş idim ama bu tabii ortak bir kararla olan şeydir.

Ben Sayın Başkanımıza ve bütün diğer arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. Burada çalışan uzman arkadaşlarımıza da teşekkür ediyorum ve güzel bir olayın herhâlde bundan sonra çok daha güzel karşılıklarını göreceğiz diye umuyor ve bir daha da inşallah böyle bir komisyon kurulmasına da hiç ihtiyaç olmaz diye de düşünmek istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

117

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Yani en son isteğim bu.

BAŞKAN – Feyzullah Bey’e çok teşekkür ediyoruz.

Selçuk Özdağ Bey, buyurun lütfen.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; elli iki yıldır darbelerle maruz kalan ve muhatap olan bir Türkiye Büyük Millet Meclisinden, hatta bu elli iki yıl içerisinde zaman zaman bazı kişilerin araştırma komisyonları veya soruşturma komisyonları tarafından dinlemeye davet edilmelerine rağmen gelmediklerini bildiğimiz bir ortamdan veya yargıyı dahi hiçe sayan bir ortamdan bugün Türkiye’de 4 partinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde 4 partinin birlikte vermiş olduğu bir önergeyle birlikte, Darbeleri ve Muhtıraları Araştırma Komisyonu kurulmuş olması oldukça önemli bir milat, bir kilometre taşı demokrasi adına.

Bu darbeler daima demokrasimize, kültürümüze, ekonomimize zararlar verdi. Çünkü, ne zaman bir kültürel savrulma olduysa, bu kültürel savrulamalar hep darbe dönemlerinde yaşandı. Şimdi ise bir yandan ekonomiyi düzeltmek isteyen bir demokrasi ve bir Meclis var, diğer yandan kültürel savrulara karşı, kültürel değerlerini savunan bir Meclis ve ekonomiyi de düzeltmek isteyen, demokrasiyi muhkemleştirmek isteyen bir Meclis var. Bunları önemsiyorum, oldukça da önemli bir şey diyorum.

Siyasetçinin patronajının sadece halk olduğunu bilmemiz gerektiğini ifade ediyorum. Çünkü bazılarının da, vesayetçilerin de bunu bilmesi lazımdır, siyasetçinin patronajı sadece halktır ve sandıktır; kimin aktör, kimin figüran olacağını halk karar verir. O nedenle, artık, vesayetçiler millete figüran muamelesi yapmaktan vazgeçmelidirler, Meclis bu çağırıyor yapmaktadır bu duruşuyla, bu dik duruşuyla ve bu konumuyla. Siyasetçilerin sandıkla gelip sandıkla gideceğini idrak etmeleri gerekiyor. Hükûmetlerin de milletten almış oldukları

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

118

yetkileri, yürekli bir şekilde savunmaları ve o yetkiye de sahip çıkmaları icap ediyor. Milletin de zaman zaman bu darbeci girişimlere veya muhtıracı girişimlere karşı kimi desteklemişse siyasetçinin arkasında durması gerekiyor. Biraz önce Cengiz Yavilioğlu Bey çok güzel bir şey ifade etti, darbelerle mücadele etme noktasında siyaset kurumunu muhkemleştirmek, Türkiye Büyük Millet Meclisini muhkemleştirmek, siyasi iradeyi güçlendirmek gerekir ama aynı zamanda da millet bilincini, kamuoyu bilincini oluşturmamız icap ediyor.

İşte, bu Komisyonun en önemli görevlerinden bir tanesi de bu kamuoyu bilincini oluşturdu, sağladı. Artık, “Geçmişte kim darbecilerden hesap sorabilir ki? Kim askerden hesap sorabilmiş ki?” den Allah’a şükürler olsun ki şimdi “Artık, Türkiye’de bir daha darbe mi, asla.” sloganlarına gelmiş olan, müşahhas ve somut örnekleri sunabilen bir Komisyona geldik. Ve bu Komisyon ileri demokrasiye ulaşmada küçük bir adım, bundan sonra büyük adımlar atılacak, önerilerimizde var zaten yeni komisyonlar kurulacak.

Diğer yandan darbenin mağdurlarının hakları tekrar, yeniden iade edilecek inşallah. Bir diğer yandan da darbecilerle hesaplaşma yapılacak. İşte, yapılıyor, 2010 referandumundan sonra Türkiye’de bir milat daha doğdu. İşte, 12 Eylülcüler yargılanıyor, 28 Şubatçılarla ilgili iddianameler düzenleniyor yani bir yandan hukuk muhkemleşti, hukuk güçlendi, bir yandan da siyasi irade milletin kendisine vermiş olduğu görevlere sahip çıkmaya başladı. Artık bundan böyle siyasi iradeye vesayetçi olmak isteyenlere karşı hükûmetler diyecekler ki: “Ne cuntacılarla ne kirli ve şantajcı medyayla ne kirli ve şantajcı sermayeyle, ne oligarşik bürokrasiyle ne de görevini yapmak istemeyen veyahut da başka türlü görevini yapmak isteyen STK’larla hükûmetimi paylaşmam, sadece millet iradesiyle paylaşırım, millet iradesine de hesap veririm.” diyebilen bir noktaya doğru giden bir Türkiye var.

O nedenle, ben de böyle bir Komisyonda görevli olmuş olmaktan dolayı mutluyum. Neden? Çünkü, 12 Eylülü yaşadım, 7 yıl cezaevinde kaldım; 1,5 yıl hücrede kaldım, 68 gün

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

119

işkence gördüm. 28 Şubatı yaşadım, 3 defa üniversite hocalığından atıldım, 3,5 yıl işsiz kaldım; 2000 yılında, 2006 yılında ve 2009 yıllarında. O nedenle, bugün, burada, bu Parlamentonun çatısı altında böyle şerefli bir görevi Türkiye Büyük Millet Meclisinin şanına uygun bir şekilde yapmış olmaktan da bahtiyarlık duyuyorum.

Hepinize çok teşekkür ederim. 4 partiye teşekkür ediyorum. Komisyon Başkanımıza, milletvekillerimize, kamuoyuna, bizi destekleyen tüm STK'lara, sivil toplum kuruluşlarına, medya mensuplarına ve burada bulunan tüm bürokrasiye de çok teşekkür ediyorum. İnşallah, bundan böyle bir daha darbe olmayacak. "Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir." sözü sadece duvarımızda asılı olmayacak, gönüllerimizde olacak ve uygulamada olacak diyorum. İnşallah, daha büyük demokratik adımları birlikte atacağız diyor, teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Yaşar Karayel Bey...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Sayın Başkan, saygıdeğer arkadaşlarım; ben de hepinize özellikle çok teşekkür ediyorum. Öncelikle, siyasi parti gruplarımıza teşekkür ediyorum. Bu iradeyi gösteren Meclisin tüm milletvekillerine teşekkür ediyorum. Komisyondaki görev alan tüm arkadaşlarıma ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Sayın Başkanım sizlere de şahsınızda katkılarınızdan dolayı ayrıca teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, belki 28 Şubat ve 27 Nisan Alt Komisyonu olarak diğer komisyondaki arkadaşlarımla bilgilerimizin bir kısmını paylaşamadık. Onlar da kendi komisyonlarında çalıştıkları için bizlerdeki bilgilerden çok fazla pay alamadılar, bilgilenemediler ama neticede hepimiz iyi niyetli olarak gayret ettik. Özellikle, devlet kurumlarından 90'a yakınına yazı yazdık. Bunlardan yüzde 95 oranında cevaplar aldık. Bu cevapları alırken arkadaşlarımızla birlikte gidip o kurumlarla özel temaslar kurarak ellerindeki bilgi ve belgelerin, dokümanların

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

120

çıkmasında, Komisyona, Meclise gelmesi için özel gayretler de sarf ettik. Tüm bu gayretlerimize destek veren kurumlara, yazışmalarımıza zamanında cevap veren ve bizimle belgeleri ve bilgileri paylaşan tüm devlet kurumlarına da ayrıca teşekkür ediyorum. Burada bizlerle uzun zamandan beri, yedi ay on beş gündür çalışan uzman arkadaşlarımız oldu. Yani ne dediysek onunla ilgili burada özel gayretler sarf ettiler, gece gündüz bizlerle bir arada oldular, onlara da ayrı ayrı her birine çok teşekkür ediyorum. Özellikle, darbeler döneminin ekonomik altyapılarıyla ilgili, devletin ve milletin ne kadar zarara uğradığıyla ilgili, bu işleri tek tek oturup çıkartarak yani milletle paylaşmaya vesile olan arkadaşlarımıza da özel olarak ayrıca çok teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekillerimiz, bu alt komisyon çalışmalarımızda belki 28 Şubat Komisyonu diğer komisyonlara göre biraz daha medyatik tarafları olan bir Komisyon oldu. Bunu biz istediğimiz için olmadı yani konjonktür olarak ve insanların popüler olmasından kaynaklanan şeyler oldu. Bunlar da belki bir bakıma darbe komisyonlarının faaliyetlerinin ve içeriğinin anlatılmasına da etkili oldu. Bu bakımdan da faydası olmuş olabilir. Ama herkesi iyi niyetli olarak ve oturup bir konjonktür içerisinde belirli oranlarda çağırma imkânımız oldu. 140'a yakın insanı dinledik burada. Bu dinlediklerimizin bir kısmından çok verim aldık, bir kısmı bilinenleri anlattı ama neticede hepsinin bir katkısı oldu. Buraya gelmiş olmaları bile, millet iradesinin temsili bakımından, hepimiz için memnuniyet verici bir gelişme oldu.

Demokrasilerde esas olan şey, millî iradenin dokunulmazlığıdır; bunu da zaten genel değerlendirmenin ilk satırı olarak hep birlikte benimsedik. Bu millî iradenin dokunulmazlığını hep birlikte daha çok sahip çıkmamız gerekir. Bu sahipliliğimizi de bu Darbe Komisyonu münasebetiyle gösterdik. Şuradaki 1.500 sayfaya yaklaşan bu Darbe Komisyonu Raporu'nda, Türkiye'nin kırk yedi yıllık sıkıyönetim tarihi var, doksan yıllık cumhuriyetimizin geçmişi var. Eksiklerimiz olabilir yani abarttığımız veya -iyi niyetli ama- bunların farklı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

121

yorumlara sebep olabilecek şeyleri olabilir ama bunların hepsinin altlığı gerçekten devletimizin elinde bulunan belge ve bilgilerin buraya dercedilmesiyle alakalı oldu. Bu noktalarda başarılı bir çalışma yaptığımızı ben de düşünüyorum. Bu çalışmanın bundan sonraki kısmında ayakları, eksik kalan kısımları hem medyada tartışılacak hem Mecliste tartışılacak hem kamuoyu bunlarla ilgili irdelemelerde bulunacak, belki doktora tezlerine de bunlar vesile olacak ama bütün bunların gerçekleşmesi için, bunların da Meclis tarafından bu tip araştırmalara açık hâle getirilmesi gerekir. Bunların da temini noktasında bizlere belki bir görev düşebilir.

Özellikle alt komisyonda bizlere çok yakın destek veren, Mehmet Şeker Bey'e, Feyzullah Bey'e, Sırrı Süreyya Bey'e yani herkese ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum, herkesin katkısı oldu. Özellikle, raporun içindeki mükerrer kısımların azaltılması, onlarla ilgili görüş ve önerileriyle ilgili destekleri çok büyük oldu. Yani, neticede bir emek, bir göz nuru olarak yedi buçuk aylık bir dönem içerisinde böyle bir rapor kamuoyunun önüne çıkmış oldu. İnşallah, devletimiz, milletimiz ve demokrasimiz için, sivil hayatımız için, demokrasimizin güçlenmesi için hayırlara vesile olur diyorum. Katkı sağlayan, başta sizler olmak üzere herkese tekraren, şahsen teşekkür ediyorum, şükranlarımı arz ediyorum.

Sağ olasınız.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun....

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Efendim, izin verir misiniz? Bir iki cümle bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Buyurun.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Yani ben Komisyonun en yaşlı üyesiyim.

BAŞKAN – Mikrofonunuzu açar mısınız?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

122

O zaman niye siz Başkanlık yapmadınız? Feyzullah Bey başkanlık yapmıştı ilk toplantıya, demek ki o sizden daha yaşlı.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Genç gösteriyor Feyzullah da onun için.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – İktidar avantajını kullandı efendim.

BAŞKAN – Bu durumda, siz, fiziki görünümünden öne çıkan şeyle diyelim.

Buyurun.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Değerli arkadaşlar, darbelerin ilk icraatlarıyla tatil ettiği millî iradenin tecelli yeri Türkiye Büyük Millet Meclisinin, demokrasiyi kesintiye uğratan darbe süreçlerini inceleyip bir daha asla olmamalı dediği bir dönemde ve demokrasiyi işlediğini söylediğimiz şu anda, bizimle birlikte bu çatı altında olması gerektiği hâlde aramızda olamayan tutuklu milletvekillerinin eksikliğinin aslında demokrasimizin bir eksikliği olduğu görüyor, darbelere engel olmak için yöntem önerirken demokrasimizin gelişmesi için de daha epeyce yol almamız gerektiğinin burukluğunu hissediyorum. Umarım, çalışmalarımız, demokrasimizin gelişmesi için katedilmesi gereken yolu kısaltır ve millî irade gerçek anlamıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında tecelli eder.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Komisyonumuzun yaptığı iki hususu...

İDRİS BAL (Kütahya) – Değerli Başkan, ben de hayırlı olsun diyeyim isterseniz.

BAŞKAN – Buyurun İdris Bey.

İDRİS BAL (Kütahya) – Ben açıkçası değerli arkadaşlarımın güzel sözlerine katılıyorum. Meclis çatısı altında böyle bir Komisyonun teşkil edilmesi bile bir anlam ifade ediyordu ama o sembolik anlamın ötesine geçildiğini düşünüyorum. Özellikle, bugün, en son hâlini verdiğimiz önerilerin hakikaten faydalı olacağını düşünüyorum. Zira, darbelerin panzehri demokrat insandır. Darbeyle mücadele anlamında, demokratikleşme anlamında,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

123

demokratik bilincin oluşması anlamında en azından bu konuyu gündemde tutarak faydalı olmuştur diye düşünüyorum. Zira, darbeler de diğer sosyal olaylar gibi bir çevrenin ürünüdür yani, bunun hukuksal yönü var, medya yönü var, eğitim yönü var, birçok güvenlik yönü var. O bağlamda da, bu önerilerle o çevrenin de değiştirilmesi bağlamında bu önerilerin katkı yapacağını düşünüyorum.

Emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Hayırlı olsun, hayırlara vesile olsun.

BAŞKAN – Tekrar hayırlı uğurlu olsun diyorum.

İki hususu oylarınıza sunacağım saygıdeğer milletvekilleri. Komisyonumuzun yaptığı yazışmalara ilişkin evrakların ve bilgiye başvurma faaliyetlerine ilişkin tutanakların, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnternet sitesinde erişime açılması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Muhalefet şerhimizle beraber.

BAŞKAN – Onları zaten yazacaksınız.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – “Çoğunlukla kabul edilmiştir.” diyelim.

BAŞKAN – Çoğunlukla kabul edilmiştir.

Saygıdeğer milletvekilleri, toplantı gündemimiz burada tamamlanmıştır.

Son toplantımızı kapatmadan önce, tekrar, görev süreniz boyunca samimi, özverili bütün çabalarınız için saygıdeğer milletvekillerimiz başta olmak üzere, Komisyondaki görevli tüm uzmanlarımıza teşekkürü bir borç biliyorum.

Yarın Meclis Başkanımıza sunum esnasında tekrar birlikte olmak ve görüşmek dileğiyle diyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Darbe

Giriş :

Tarih :27/11/2012

Stenograf :

Kayıt:Darbeleri Araş. Sayfa:

124

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) - Yarın kaç gibi?

BAŞKAN – Saat 12’de toplantı kabul salonunda.

Teşekkür ediyoruz.

Kapanma Saati: 16.13